

ANKARA

HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**SIFIR ATIK PROJESİ HALKLA İLİŞKİLER
KAMPANYASININ ANALİZİ VE ALGI
ARAŞTIRMASI**

Hatice AVCI

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Esra İlkay İŞLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI

EKİM 2022

**SIFIR ATIK PROJESİ HALKLA İLİŞKİLER KAMPANYASININ
ANALİZİ VE ALGI ARAŞTIRMASI**

Hatice AVCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM ANABİLİM DALI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EKİM 2022

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

HaticeAVCI

04.10.2022

SIFIR ATIK PROJESİ HALKLA İLİŞKİLER KAMPANYASININ ANALİZİ
VE ALGI ARAŞTIRMASI

Yüksek Lisans Tezi

Hatice AVCI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ekim 2022

ÖZET

Çevre sorunlarına dair bilinçlenme etkinliği her geçen gün artmaktadır. Ancak çevre sorunlarının artmasıyla halkın çevre sorunlarına dair bilinçlendirme etkinliği geride kalmaktadır. Çevreye dair herhangi bir bilince sahip olmama veya eksik ve yanlış bilme durumu sorunları kronik bir problem olarak gündemde tutmaktadır. Geçmişteki örnekler çevre davranışlarında iletişimsel sorunları hissettirmektedir. Bu iletişimsel sorunlar çevre bilincine dair bir kamuoyu oluşturması ve duyarlılığın arttırılmasıyla yönetilebilir. Sivil toplum örgütleri, doğa ve çevre ile ilgilenen tüm bakanlıklar, söz konusu kamuoyunun ve bilincin yükseltilmesinin paydaşlarıdır. Bu tezin temel varsayımına göre çevre ile ilgili tüm paydaşlar, halkın duyarlı bir bilinç geliştirmesi için iş birliği ve koordinasyon içinde kolektif olarak çalışmaktadır fakat bu çalışmalar bazı aksaklıklar içermektedir. Çevre problemlerinin geçmişten bugüne algılanma düzeyi aynı zamanda çevre bilincinin sahip olduğu bilinç seviyesinin de göstergesidir. Bundan dolayı bireylerin sahip oldukları bilinç düzeyi, rol-model aldıkları ebeveyn davranışları, verilen eğitimlerin yeterli olup olmadığı yapılan kamusal çalışmaları takip etmek ile belirlenebilmektedir. Çevre bilincine sahip olan insanların çevre kampanyalarını takip edip etmediği, çevre bilincine sahip olmayan insanların ise bu kampanyalara duyarsız olup olmadığı araştırmaya değer bir sorundur. Böylece araştırmanın bir diğer varsayımı çevreye karşı bilinçli olan, çevresine zarar verici davranışlarda bulunmayan, atıklarını ayrıştıran, geri dönüşüme duyarlı olan bireylerin bilinçli olduğuna dayanmaktadır. Ancak atık pilleri ayrıştırıp, piller için atık kutusu bulamama durumu sıfır atık gibi kamusal bir kampanyanın işlerlik kazanmasında bir engeldir. Sıfır atık projesi hem çevre bilincini artırmak için hem de çevreye karşı duyarlı olan bireylerin bilinçli davranışlarını desteklemek üzere oluşturulmuş bir kampanyadır. Bu çalışmada üzerine odaklanılan bir diğer sorun bu ve benzeri projelerin yanılsama mı gerçekten bir bilinç oluşturmak için mi gerçekleştirildiğini sorgulamaktır. Örnek olarak alınan sıfır atık projesi çevre koruma iyileştirme ve atık yönetimini amaçlayan projelerinden biridir. Çalışmada niceliksel ampirik yöntem tasarımı ile veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Sıfır atık projesinin bilinirlik-farkındalık durumu, verilen eğitimlerin yeterliliği, bireylerin bilinç düzeyleri, çevre eğitimlerinin çalışanlarda bıraktığı izlenimler anket sorularında yanıt aranan konulardır. Araştırmanın ikinci analiz seviyesini sıfır atık projesine dair iletişim kampanyasının klasik ve dijital ağ mecralarında içeriksel çözümlenmesi oluşturmaktadır. Çalışma bu iki veri setini birbirleriyle karşılaştırarak çevre bilinci ile ilgili betimleyici bir sonuç çıkarmayı amaçlamaktadır. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının ve Sıfır Atık projesinin tüm sosyal medya hesapları bu çalışma çerçevesinde son bir yıl baz alınarak incelenmiştir. Facebook, Twitter, Instagram ve Youtube kanallarından hem çevre şehircilik ve iklim değişikliği bakanlığının profilleri hem de sıfır atık profilleri incelenmiştir. Projenin diğer kolunu oluşturan anket çalışmasında ise genellikle her yaştan bireye ulaşmaya çalışılmıştır. Çoğunlukla kurumsal alanlarda, devlet kurumlarında üniversite ve liselerde uygulanmıştır.

Bilim Kodu : 115503
Anahtar Kelimeler : Atık, Çevre, Eğitim, Çevre Bilinci, Sıfır Atık
Sayfa Adedi : 125
Tez Danışman : Doç. Dr.Esra İlkay İŞLER

PUBLIC RELATIONS CAMPAIGN ANALYSIS OF “ZERO WASTE PROJECT”
AND PERCEPTION RESEARCH

(M. S. Thesis)

Hatice AVCI

ANKARA HACI BAYRAM VELI UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

October 2022

ABSTRACT

Awareness-raising activity on environmental problems is increasing. However, with the increase in environmental problems, the awareness of the public about environmental problems is falling behind. Lack of awareness about the environment or incomplete and wrong knowledge keeps the problems on the agenda as a chronic problem. Past examples of environmental behaviors shows some communicative problems. This communicative problems can be managed by creating a public opinion about environmental awareness and increasing sensitivity. Non-governmental organizations, all ministries dealing with nature and the environment are stakeholders in raising the said public and awareness. According to the basic assumption of this thesis, all stakeholders related to the environment work collectively in cooperation and coordination for the public to develop a sensitive awareness, but these studies contain some problems. The level of perception of environmental problems from past to present is also an indicator of the level of consciousness of environmental consciousness. Therefore, the level of awareness of individuals, parental behaviors they take as role-models, and whether the training provided is sufficient can be determined by following public studies. It is worth investigating whether people with environmental awareness follow environmental campaigns and whether people who are not environmentally conscious are insensitive to these campaigns. Thus, another assumption of the research is based on the consciousness of individuals who are environmentally conscious, do not behave in a way that harms their environment, decompose their waste, and are sensitive to recycling. However, the inability to separate waste batteries and not find a waste bin for batteries is an obstacle to the functioning of a public campaign such as zero waste. The zero waste project is a campaign created both to increase environmental awareness and to support the conscious behavior of individuals who are sensitive to the environment. Another problem focused on in this study is to question whether these and similar projects are realized as illusions or to create awareness. The zero waste project, taken as an example, is one of the projects aiming at environmental protection, improvement and waste management. In the study, quantitative empirical method design and data were collected by questionnaire technique. Awareness-recognition status of the zero waste project, the adequacy of the training provided, the level of awareness of the individuals, the impressions left by the environmental training on the employees are the subjects sought to be answered in the survey questions. The second analysis level of the research is the contextual analysis of the communication campaign on the zero waste project in classical and digital network channels. The study aims to draw a descriptive conclusion about environmental awareness by comparing these two data sets with each other. All social media accounts of the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change and the Zero Waste project were analyzed based on the last year within the framework of this study. Both profiles of the ministry of environment, urbanism and climate change and zero waste profiles were examined on Facebook, Twitter, Instagram and Youtube channels. In the survey study, which constitutes the other branch of the project, it was generally tried to reach individuals of all ages. It has been applied mostly in institutional areas, government institutions, universities and high schools.

Science Code : 115503

Key Words : Waste, Environment, Education, Environmental Awareness, Zero Waste,

Page Number : 125

Supervisor : Doç. Dr.Esra İlkey İŞLER

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca bana yol gösteren, sabır gösteren, her soruma cevap veren, hep cesaretlendiren, hep en iyi hissettiren, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum Doç. Dr. Esra İlkay İŞLER'e, hep yanımda ve hep destekçim olan sevgili eşim Erdem Avcı'ya, olumsuz cümlelere asla yer vermeyen sen yaparsın diyen anneme çok teşekkür ederim. Bana inanan ailem iyi ki varsınız. Sizlerle birlikte inandım cesaretlendim ve başardım teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLoların LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR	xxii
1. GİRİŞ	1
2. YÖNTEM.....	7
2.1. Kuramsal Yaklaşım.....	7
2.2. Varsayımlar ve Hipotezler	11
2.2.1. Varsayımlar	11
2.2.2. Araştırma Soruları.....	12
2.2.3. Hipotezler.....	12
2.3. Veri Toplama Tekniği	14
3. SIFIR ATIK PROJESİ İLE İLGİLİ BAKANLIK TARAFINDAN KULLANILAN HALKLA İLİŞKİLER ARAÇLARI	17
3.1. Yazılı Basılı Araçlar.....	18
3.1.1. ÇŞB Sıfır Atık El Kitapçığı İncelemesi	19
3.1.2 Sıfır Atık ile İlgili Afiş ve Broşürler	21
3.2. Süreli Periyodik Yayınlar ve Bültenler	21
3.3. Sesli-Sözlü Bilgilendirici Araçlar	22
3.4. Görsel-İşitsel Araçlar	22
3.4.1. Klasik Medya	22
3.4.2. Dijital Medya ve Ağlar	22
3.4.2.1. TRT belgesel incelemesi	23

3.4.2.2. ÇŞB ve facebook.....	25
3.4.2.3. Sıfır atık ve facebook	28
3.4.2.4. ÇŞB ve instagram.....	31
3.4.2.5. Sıfır atık ve instagram	31
3.4.2.6. ÇŞB ve twitter	32
3.4.2.7. Sıfır atık ve twitter	32
3.4.2.8. ÇŞB, sıfır atık ve youtube	34
4. ANALİZ VE BULGULAR.....	37
4.1. Cinsiyet	39
4.1.1. Çevre ile İlgili Projelerden Haberdar Olma Bilinci	39
4.1.2. Klasik ve Sosyal Medyada Bilinçlendirme Halkla İlişkileri.....	40
4.1.3. Uygulanan Halkla İlişkiler Kampanyalarına Halkın Etkileşimi	42
4.1.4. Kampanyaya Yönelik Olumlu Olumsuz Düşünceler	42
4.1.5. Projenin Diğer Kurumlar ile Entegre Olma Durumu	47
4.1.6. Toplumun Çevreyi Kirleten Kişileri Görmezden Gelme Durumu ve Uyarma Davranışı	48
4.1.7. Projenin Uygulamaya Başlamasından ve Poşet Ücretlendirilmesinden Sonra Toplumun Poşet Kullanım Davranışına Bakış Açısı.....	50
4.1.8. Çevre Projelerini Anlatmak İçin Kullanılan Malzemelere Halkın Bakış Açısı	52
4.1.9. Bireylerin Kullandıkları Malzemelerin Tasarruf Bilgisine Sahip ve Atık Sembollerini Bilme Durumu	53
4.2. Mezun Olma.....	55
4.2.1. Çevre ile İlgili Projelerden Haberdar Olma Bilinci ve Projelere Toplumun Bakış Açısı	56
4.2.2. Toplumun Çevreye Verdiği Zararla Hakkında Bilinçli Olma Durumu ...	59

4.2.3. Toplumun Çevreye Kirleten Kişilere Karşı Göstermiş Olduğu Uyarma Davranışı.....	62
4.2.4. Kullanılan Teknolojik Ürünlerin Tasarruf Boyutunu Bilme Durumu	63
4.2.5. Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimleri Hakkında Birey Yorumları	65
4.2.6. Atık Kutularının Erişilebilirlik Durumu	66
4.3. Gelir Durumu	67
4.3.1. Sıfır Atık Projesini Toplumun Dijital ve Klasik Kanallardan Takip Etme Durumu	67
4.3.2. Toplumun ve Bakanlığın Çevre Çalışmalarına Dair Gösterdiği Çabalar ve Halkın Bakış Açısı.....	70
4.3.3. Bireylerin Kullandığı Ürünlerin Çevreye Verdiği Zararları Bilme Durumu	72
4.3.4. Bireylerin ve Toplumun Tasarruf Bilincine Sahip Olma Durumu	75
4.3.5. ÇŞB'nin Çalışmalarına Toplumun Bakış Açısı	79
4.3.6. Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimlerine Bireylerin İlgi Derecesi	82
4.3.7. Atık Pil Kutuları ve Bireylerin Kullanma Davranışı	83
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	85
KAYNAKÇA	89
EKLER.....	95
EK-1. Anket Formu.....	95
EK-2. Atıklar İçin Renk Skalası.....	97
EK-3. Atıklar İçin Renk Skalası.....	97
EK-4. ÇŞB Facebook Ana sayfa.....	98
EK-5. Facebook da En Fazla Beğeni ve Yorum Alan Paylaşım.....	99
EK-6. Sıfır Atık Facebook Ana Sayfa.....	99
EK-7. ÇŞB Instagram Ana Sayfa.....	100
EK-8. Sıfır Atık Instagram Ana Sayfa.....	100

EK-9. Sıfır Atık Instagram Ana Sayfa Blogger.	101
EK-10. Greenpeace ve sıfır atık projesi	101
EK-11. ÇŞB Twitter Ana Sayfa	102
EK-12. Sıfır Atık Twitter Ana Sayfa.	103
EK-13. ÇŞB Youtube Ana Sayfa.	104
EK-14. Sıfır Atık Youtube Ana Sayfa.	104
EK-15. TRT Radyo “iklimin geleceği”	105
EK-16. TRT Radyo “iklimin geleceği”	106
EK-17. ÇŞB Çevre Şehir İklim Dergisi.	107
EK-18. ÇŞB Çevre ve Çocuk Dergisi.	107
EK-19. ÇŞB Sıfır Atık Gazetesi	108
EK-20. Sıfır Atık Görseller	109
EK-21. Sıfır Atık Görseller	110
EK-22. ÇŞB Sıfır Atık El Kitapçığı	111
EK-23. Sıfır Atık Uygulama Rehberi	112
EK-24. Ortak Evimiz Dünya Hikaye Seti	112
EK-25. Bültenler	113
EK-26. Facebook Yorum	114
EK-27. Facebook Yorum	114
EK-28. Facebook Yorum	115
EK-29. Facebook Yorum	115
EK-30. Facebook Yorum	115
EK-31. Facebook Yorum	115
EK-32. Facebook Yorum	116
EK-33. Facebook Yorum	117
EK-35. Facebook Yorum	118

EK-36. Facebook Yorum	119
EK-38. Twitter Yorum	120
EK-39. Twitter Yorum	121
EK-40. Twitter Yorum	121
EK-41. Twitter Yorum	122
EK-42. Twitter Yorum	122
EK-43. Twitter Yorum	122
EK-44. Twitter Yorum	123
EK-45. Twitter Yorum	123
EK-46. Twitter Yorum	123
EK-47. Twitter Yorum	124
EK-48. Twitter Yorum	124
ÖZGEÇMİŞ	125

TABLoların LİSTESİ

Tablo 3. 1. Sosyal Medya Kanalları ve Abone Sayıları Eşleştirmesi	23
Tablo 4. 1. Yaş	37
Tablo 4. 2. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Karşılaştırılması	39
Tablo 4. 3. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Ki Kare Tablosu	39
Tablo 4. 4. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Simetrik Ölçme Tablosu	39
Tablo 4. 5. Cinsiyet ile Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumunun Karşılaştırılması	40
Tablo 4. 6. Cinsiyet ile Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumu Ki Kare Tablosu	40
Tablo 4. 7. Cinsiyet ile Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumu Simetrik Ölçme Tablosu	40
Tablo 4. 8. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Karşılaştırılması	41
Tablo 4. 9. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Ki Kare Tablosu	41
Tablo 4. 10. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Simetrik Tablosu	41
Tablo 4. 11. Cinsiyet ile ÇŞB Çalışma Yeterliliğinin Karşılaştırılması	42
Tablo 4. 12. Cinsiyet ile ÇŞB Çalışma Yeterliliğinin Ki Kare Tablosu	42
Tablo 4. 13. Cinsiyet ile ÇŞB Çalışma Yeterliliğinin Simetrik Ölçme Tablosu	42
Tablo 4. 14. Cinsiyet ve Atıkları Ayırıştırma Karşılaştırılması	42
Tablo 4. 15. Cinsiyet ve Atıkları Ayırıştırma Ki Kare Tablosu	43
Tablo 4. 16. Cinsiyet ve Atıkları Ayırıştırma Simetrik Tablosu	43
Tablo 4. 17. Cinsiyeti ile Atık Yönetimini Bilme Karşılaştırılması	43

Tablo 4. 18. Cinsiyet ile Atık Yönetimini Bilme Ki Kare Tablosu	43
Tablo 4. 19. Cinsiyet ile Atık Yönetimini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu.....	44
Tablo 4. 20. Cinsiyet ve Ürün İçeriğini Bilme Karşılaştırılması	44
Tablo 4. 21. Cinsiyet ve Ürün İçeriğini Bilme Ki Kare Tablosu	44
Tablo 4. 22. Cinsiyet ve Ürün İçeriğini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu	44
Tablo 4. 23. Cinsiyet ve Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Karşılaştırılması.....	45
Tablo 4. 24. Cinsiyet ve Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Ki Kare Tablosu	45
Tablo 4. 25. Cinsiyet ve Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Simetrik Ölçme Tablosu.....	45
Tablo 4. 26. Cinsiyet ve Geri Dönüşüm Karşılaştırılması.....	45
Tablo 4. 27. Cinsiyet ve Geri Dönüşüm Ki Kare Tablosu	46
Tablo 4. 28. Cinsiyet ve Geri Dönüşüm Simetrik Ölçme Tablosu	46
Tablo 4. 29. Cinsiyet ile Açık Lambaları Kapatma Davranışı Karşılaştırılması	46
Tablo 4. 30. Cinsiyet ile Açık Lambaları Kapatma Davranışı Ki Kare Tablosu	46
Tablo 4. 31. Cinsiyet ile Açık Lambaları Kapatma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu.....	47
Tablo 4. 32. Cinsiyet ve Çevre Dersleri Yeterliliği Karşılaştırılması	47
Tablo 4. 33. Cinsiyet ve Çevre Dersleri Yeterliliği Ki Kare Tablosu.....	47
Tablo 4. 34. Cinsiyet ve Çevre Dersleri Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu	47
Tablo 4. 35. Cinsiyet ve Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimi Karşılaştırılması	48
Tablo 4. 36. Cinsiyet ve Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimi Ki Kare Tablosu ...	48
Tablo 4. 37. Cinsiyet ve Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimi Simetrik Ölçme Tablosu.....	48
Tablo 4. 38. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Karşılaştırılması	48
Tablo 4. 39. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Ki Kare Tablosu	49

Tablo 4. 40. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu	49
Tablo 4. 41. Cinsiyet ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Karşılaştırılması	49
Tablo 4. 42. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Ki Kare Tablosu.....	50
Tablo 4. 43. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu	50
Tablo 4. 44. Cinsiyet ve Poşet Kullanımı Karşılaştırılması.....	50
Tablo 4. 45. Cinsiyet ve Poşet Kullanma Ki Kare Tablosu	51
Tablo 4. 46. Cinsiyet ve Poşet Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu	51
Tablo 4. 47. Cinsiyet ve Bez Çanta Kullanma Karşılaştırılması.....	51
Tablo 4. 48. Cinsiyet ve Bez Çanta Kullanma Ki Kare Tablosu	51
Tablo 4. 49. Cinsiyet ve Bez Çanta Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu.....	52
Tablo 4. 50. Cinsiyet ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Karşılaştırılması	52
Tablo 4. 51. Cinsiyet ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Ki Kare Tablosu.....	52
Tablo 4. 52. Cinsiyet ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Simetrik Ölçme Tablosu	53
Tablo 4. 53. Cinsiyet ve Tasarruflu Ampul Kullanma Karşılaştırılması	53
Tablo 4. 54. Cinsiyet ve Tasarruflu Ampul Kullanma Ki Kare Tablosu	53
Tablo 4. 55. Cinsiyet ve Tasarruflu Ampul Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu	54
Tablo 4. 56. Cinsiyet ve Sembolü Bilme Karşılaştırılması.....	54
Tablo 4. 57. Cinsiyet ve Sembolü Bilme Ki Kare Tablosu.....	54
Tablo 4. 58. Cinsiyet ve Sembolleri Bilme Simetrik Ölçme Tablosu.....	54
Tablo 4. 59. Cinsiyet ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Karşılaştırılması..	54

Tablo 4. 60. Cinsiyet ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Ki Kare Tablosu .	55
Tablo 4. 61. Cinsiyet ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu.....	55
Tablo 4. 62. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Karşılaştırılması	56
Tablo 4. 63. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Ki Kare Tablosu	56
Tablo 4. 64. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Simetrik Ölçme Tablosu	56
Tablo 4. 65. Mezun Olunan Okul ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Karşılaştırılması	56
Tablo 4. 66. Mezun Olunan Okul ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Ki Kare Tablosu	57
Tablo 4. 67. Mezun Olunan Okul ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu	57
Tablo 4. 68. Mezun Olunan Okul ve Atık Ayırıştırma Karşılaştırılması.....	57
Tablo 4. 69. Mezun Olunan Okul ve Atık Ayırıştırma Ki Kare Tablosu.....	57
Tablo 4. 70. Mezun Olunan Okul ve Atık Ayırıştırma Simetrik Ölçme Tablosu	58
Tablo 4. 71. Mezun Olunan Okul ve Atık Yönetimini Bilme Karşılaştırılması	58
Tablo 4. 72. Mezun Olunan Okul ve Atık Yönetimini Bilme Ki Kare Tablosu	58
Tablo 4. 73. Mezun Olunan Okul ve Atık Yönetimini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu	58
Tablo 4. 74. Mezun Olunan Okul ve Geri Dönüşüm Karşılaştırılması.....	59
Tablo 4. 75. Mezun Olunan Okul ve Geri Dönüşüm Ki Kare Tablosu	59
Tablo 4. 76. Mezun Olunan Okul ve Geri Dönüşüm Simetrik Ölçme Tablosu.....	59
Tablo 4. 77. Mezun Olunan Okul ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Karşılaştırılması	59
Tablo 4. 78. Mezun Olunan Okul ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Ki Kare Tablosu	60

Tablo 4. 79. Mezun Olunan Okul ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu	60
Tablo 4. 80. Mezun Olunan Okul ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Karşılaştırılması	60
Tablo 4. 81. Mezun Olunan Okul ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Ki Kare Tablosu.....	60
Tablo 4. 82. Mezun Olunan Okul ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu.....	61
Tablo 4. 83. Mezun Olunan Okul ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Karşılaştırılması	61
Tablo 4. 84. Mezun Olunan Okul ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Ki Kare Tablosu	61
Tablo 4. 85. Mezun Olunan Okul ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu.....	61
Tablo 4. 86. Mezun Olunan Okul ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Karşılaştırılması	62
Tablo 4. 87. Mezun Olunan Okul ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Ki Kare Tablosu	62
Tablo 4. 88. Mezun Olunan Okul ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Simetrik Ölçme Tablosu	62
Tablo 4. 89. Mezun Olunan Okul ve Poşet Kullanma Karşılaştırması	63
Tablo 4. 90. Mezun Olunan Okul ve Poşet Kullanma Ki Kare Tablosu.....	63
Tablo 4. 91. Mezun Olunan Okul ve Poşet Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu	63
Tablo 4. 92. Mezun Olunan Okul ve Tasarruflu Ampul Kullanma Karşılaştırılması	63
Tablo 4. 93. Mezun Olunan Okul ve Tasarruflu Ampul Kullanma Ki Kare Tablosu.....	64
Tablo 4. 94. Mezun Olunan Okul ve Tasarruflu Ampul Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu.....	64

Tablo 4. 95. Mezun Olunan Okul ve Sembolleri Bilme Karşılaştırılması	64
Tablo 4. 96. Mezun Olunan Okul ve Sembolleri Bilme Ki Kare Tablosu	64
Tablo 4. 97. Mezun Olunan Okul Ve Sembolleri Bilme Simetrik Ölçme Tablosu ...	65
Tablo 4. 98. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Eğitimi Karşılaştırılması	65
Tablo 4. 99. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Eğitimi Ki Kare Tablosu	65
Tablo 4. 100. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Eğitimi Simetrik Ölçme Tablosu ..	65
Tablo 4. 101. Mezun Olunan Okul ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Karşılaştırılması	66
Tablo 4. 102. Mezun Olunan Okul ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Ki Kare Tablosu	66
Tablo 4. 103. Mezun Olunan Okul ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu	66
Tablo 4. 104. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Karşılaştırılması	67
Tablo 4. 105. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Ki Kare Tablosu	67
Tablo 4. 106. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Simetrik Ölçme Tablosu	67
Tablo 4. 107. Gelir Durumu ve Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumunun Karşılaştırılması	68
Tablo 4. 108. Gelir Durumu ve Televizyonda Sıfır Atık İle İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumunun Ki Kare Tablosu	68
Tablo 4. 109. Gelir Durumu ve Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumunun Simetrik Ölçme Tablosu	68
Tablo 4. 110. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Karşılaştırılması	69
Tablo 4. 111. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Ki Kare Tablosu	69

Tablo 4. 112. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Simetrik Ölçme Tablosu	69
Tablo 4. 113. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Karşılaştırılması.....	70
Tablo 4. 114. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Ki Kare Tablosu	70
Tablo 4. 115. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu..	70
Tablo 4. 116. Gelir Durumu ve Atıkları Ayırıştırma Karşılaştırılması.....	71
Tablo 4. 117. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Ki Kare Tablosu	71
Tablo 4. 118. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu..	71
Tablo 4. 119. Gelir Durumu ve Atık Yönetimini Bilme Karşılaştırılması.....	71
Tablo 4. 120. Gelir Durumu ve Atık Yönetimini Bilme Ki Kare Tablosu	72
Tablo 4. 121. Gelir Durumu ve Atık Yönetimini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu....	72
Tablo 4. 122. Gelir Durumu ve Ürün İçeriğini Bilme Karşılaştırılması	72
Tablo 4. 123. Gelir Durumu ve Ürün İçeriğini Bilme Ki Kare Tablosu.....	73
Tablo 4. 124. Gelir Durumu ve Ürün İçeriğini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu	73
Tablo 4. 125. Gelir Durumu Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Karşılaştırılması	73
Tablo 4. 126. Gelir Durumu Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Ki Kare Tablosu.....	73
Tablo 4. 127. Gelir Durumu Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Simetrik Ölçme Tablosu	74
Tablo 4. 128. Gelir Durumu ve Geri Dönüşüm Karşılaştırılması	74
Tablo 4. 129. Gelir Durumu ve Geri Dönüşüm Ki Kare Tablosu.....	74
Tablo 4. 130. Gelir Durumu ve Geri Dönüşüm Simetrik Ölçme Tablosu	74
Tablo 4. 131. Gelir Durumu ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Karşılaştırılması.....	75
Tablo 4. 132. Gelir Durumu ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Ki Kare Tablosu	75
Tablo 4. 133. Gelir Durumu ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu.....	75

Tablo 4. 134. Gelir Durumu ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Karşılaştırılması.....	76
Tablo 4. 135. Gelir Durumu ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Ki Kare Tablosu	76
Tablo 4. 136 . Gelir Durumu ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu	76
Tablo 4. 137. Gelir Durumu ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Karşılaştırılması.	77
Tablo 4. 138. Gelir Durumu ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Ki Kare Tablosu	77
Tablo 4. 139. Gelir Durumu ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu	77
Tablo 4. 140. Gelir Durumu ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Karşılaştırılması.....	78
Tablo 4. 141. Gelir Durumu ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Ki Kare Tablosu	78
Tablo 4. 142. Gelir Durumu ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Simetrik Ölçme Tablosu.....	78
Tablo 4. 143. Gelir Durumu ve Bez Çanta Kullanımı Karşılaştırılması.....	79
Tablo 4. 144. Gelir Durumu ve Bez Çanta Kullanımı Ki Kare Tablosu.....	79
Tablo 4. 145. Gelir Durumu ve Bez Çanta Kullanımı Simetrik Ölçme Tablosu.....	79
Tablo 4. 146. Gelir Durumu ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Karşılaştırması.....	80
Tablo 4. 147. Gelir Durumu ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Ki Kare Tablosu	80
Tablo 4. 148. Gelir Durumu ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Simetrik Ölçme Tablosu	80
Tablo 4. 149. Gelir Durumu ve Tasarruflu Ampul Kullanma Karşılaştırılması	81
Tablo 4. 150. Gelir Durumu ve Tasarruflu Ampul Kullanma Ki Kare Tablosu.....	81

Tablo 4. 151. Gelir Durumu ve Tasarruflu Ampul Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu.....	81
Tablo 4. 152. Gelir Durumu ve Sembolleri Bilme Karşılaştırılması	81
Tablo 4. 153. Gelir Durumu ve Sembolleri Bilme Ki Kare Tablosu	82
Tablo 4. 154. Gelir Durumu ve Sembolleri Bilme Simetrik Ölçme Tablosu	82
Tablo 4. 155. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Eğitimi Karşılaştırılması	82
Tablo 4. 156. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Eğitimi Ki Kare Tablosu	82
Tablo 4. 157. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Eğitimi Simetrik Ölçme Tablosu.....	83
Tablo 4. 158. Gelir Durumu ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Karşılaştırılması.....	83
Tablo 4. 159. Gelir Durumu ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Ki Kare Tablosu	83
Tablo 4. 160. Gelir Durumu ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu.....	84

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 4.1. Çubuk Diyagram Tablosu	38
---	----

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

AHBVÜ:

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

ÇŞB:

Çevre ve Şehircilik ve İklim Değişikliği
Bakanlığı

RTÜK:

Radyo Televizyon Üst Kurulu

TEMA:

Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve
Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

SPSS:

Statistical Package for The Social Science /
Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

1. GİRİŞ

Kurumsal kimliğin güvenilirliği ve saygın bir otorite olarak kabul görmesi kurumun toplumla kurduğu ilişkilerin yönetimi ile mümkündür. Kamusal faydanın gözetildiği halkla ilişkiler kampanyaları bu ilişki yönetiminde paydaşların tamamını ilgilendirmesi bakımından önemlidir. Ancak uygulanabilecek çeşitli aktivitelere ve yönlendirme faaliyetlerine halkın katılımını sağlamak için konunun gerçekten kamu yararını barındırması rızayla katılımın önkoşuludur. Çevre konusu herkesi ilgilendirdiği için çevrenin atıklardan arınmış olmasına dair “sıfır atık” kampanyası bir kamu yararı içermeye niteliğindedir. Halkın kendi yararını gördüğü kamusal işlere katılmasında halkla ilişkiler kampanyaları etkin rol oynamaktadır. Bu tezde sıfır atık projesinin halkla ilişkiler kampanyası incelenecektir. Halkın projeye uyum sağlaması, projede yönetmelikler çerçevesinde tasarlanan uygulamaları kabul edip etmediği, nasıl katıldığı değerlendirilecektir. Bununla birlikte, toplum kabul etme sürecinde olabilir, uygulamaları kendi lehine çevirmiş olabilir, ya da bu uygulamalara uymamak adına kendince başka çözüm yolları bulmuş olabilir. Benzer birçok çalışma, toplum tarafından sürdürülebilir olsa ve veri sonuçları bu durumu desteklese dahi aslında temele inildiğinde halkın süreçleri " kendine uydurması" durumu söz konusu olabilmektedir. Toplum uygulanan çalışmaları zarar ve kar çerçevesinde anlamlandırır. Bu bağlamda çoğu uygulamayı kabul etmezken çoğu uygulamanın farkına varmadan içinde bulunabilmektedir. Bazı uygulamalar ise eğer ki geleceği şekillendireceğine ilişkin bir tanıtıma sahip ise toplumun bakış açısı göz ardı edilerek uyulma ve uygulama konusunda dayatma gücüne sahip olabilmektedir. Aslında bu dayatma gücü uygulamalardan değil uygulama koyuculardan kaynaklanmaktadır.

Sıfır atık projesi halkla ilişkiler kampanyasının analizinin yapıldığı bu tezde sorunlar ele alınmıştır. Sorunlar genel olarak “acaba yapılan çalışmaların sadece kapsamlı bir reklam kampanyasından mı ibaret olduğu yoksa insanların çevre bilinciyle mi kampanyaya uyum sağladığı” sorularını yanıtlamak üzere saptandı. Bu tezde araştırma iki eksende yürütülmüştür. İlk eksen çalışmanın ikinci bölümünde klasik halkla ilişkiler araçlarının yanı sıra sosyal medya analizi yapılmıştır. İkinci eksen olan çevre bilincine dair bilinç için Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi (AHBVÜ) etik kurulundan alınan onayla bir anket çalışması yürütülmüş ve 302 deneğe sorular sorulmuş yanıtlar toplanmıştır, tezin üçüncü bölümünde anket SPSS 20. Sürüm

istatistik programı ile testler uygulanmış ve hipotezler test edilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Sorun Sunumu

Çevre sorunları giderek artmaya devam ederken toplumun dikkatini bu sorunlara çekerek sıfır atığa dair bilinç oluşturma olgusu da ortaya çıkmaktadır. Sıfır atık projesine başlamadan da bazen kamu kurumları, bazen özel kuruluşlar, bazen sivil toplum örgütleri halkı çevre konusunda bilinçlendirmek üzere çalışmalar yapmıştı. Özellikle son yıllarda çevreci olma bilinci popülerleşmektedir. Dolayısıyla çeşitli çevre koruma çalışmaları ve projeler ilgi çekmektedir. Çevre koruma konusunda duyarlı olmak kurumlar için olumlu imaj oluşturmaktadır. Kimi projeler belirli bir süre etkili olsa da sonraları unutulmakta, kimi projeler ise sadece isim olarak duyulmakta ancak çevreye ilişkin somut bir eylem içermemektedir. Yine de bu kadar çok çevre duyarlılığı içeren kampanya yapılması ve her geçen gün bunlara yenilerinin eklenmesi akla çevre sorunlarına ait bilincin yerleşmediği düşüncesini getirmektedir. Çevre çalışmaları popülerleşse bile çevre bilincinde yükselme olmaması bir sorundur. Bu sorundan hareketle tezde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği bakanlığının (ÇBS) çevre politikaları araştırılacak ve sıfır atık projesi halkla ilişkiler kampanyasının analizi yapılacaktır.

Yaşanılan çevreyi korumak, çevreye zarar vermemek, doğayı daha yaşanılabilir bir hale getirmek uzun yıllar kamu kurumlarının sivil toplum örgütlerinin ve toplumun belirli bir yapısının sorunu olmuştur. Gelişen teknoloji, yaşamın daha da otomatikleşmesi, hızlı üretiyor hızlı tüketiyor oluşumu ve algısı çevrenin daha hızlı kirletilmesine sebep olmuştur. Dünya gelişirken, sürekli üretirken tüketimin süzgecinden geçen atıklar için çok da kapsamlı bir alan sağlanamamıştır ki bugün birçok çevre çalışmasına rağmen kurtarılmaya çalışılan bir doğa varlığını sürdürmeye çalışmaktadır. Eğitimin içselleştirilmemesi, ailede eksik eğitim verilmesi, ailenin yanlış rol-model olması verilen bir eğitim var ise bu eğitimin okul ortamında pekiştirilmemesi ya da bilinçli olmak kavramının sadece çevre değil tüm sebep ve sonuç ilişkisi içinde olan her şey için kişisel içselleştirme yapılmaması sebebi ile de çevre dahil pek çok sorun varlığını sürdürmektedir.

Kurumlar bir olaya karşı kendi safını belli edebilmek için çeşitli projeler sürdürmektedir. Bir projelerin sürdürülmesine ise halkla ilişkiler dayanaklık etmekte

ve doğru bir tutundurma kampanyası ile kamuoyu önüne çıkarmaktadır. Halkla ilişkilerin sosyal sorumluluk ve kurumsal iletişim dalları yapılan projeleri anlamlandırmaktadır. Bir şirketin kurumsal iletişimi için yapılmış çevre projeleri bir yandan reklam tadında olurken yani kurumlar bir çevre sorunu üzerinden kendini tanıtırken bir yandan da gerçek sosyal sorumluluk projeleri ile var olan sorunlara çözümler aranmaktadır.

Bu çalışmanın temel sorunu şu sorulardan hareket etmektedir. Çevre bilinci politikaları sadece kampanyalarla yukarıdan aşağıya doğru oluşturulabilir mi? Çevreye dair popüler duyarlılık çevre politikalarını anlayacak ve uygulayacak tek ve kapsayıcı bir bilinç halkla ilişkiler yoluyla oluşturulabilir mi?

ÇSB'nin yürüttüğü Sıfır Atık Projesi bu çalışmada örnek olay olarak alınacaktır. Sıfır atık projesi israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan atık yönetim felsefesi olarak tanımlanan bir hedeftir. Bu araştırmanın sorununu oluşturan genel hatlar; yapılan çevre çalışmalarının niyeti, toplumda oluşturulmaya çalışılan çevre bilinci, toplumda yerleşmiş olan çevre bilinci, günümüz çevre projelerinin topluma ulaşılabilirliği, toplumun çevre projelerini ne ölçüde kabul ettiği, yapılan projeler bir bilinç oluşturmaya mı çalışıyor yoksa bu bir çeşit yaptırım mı sorularının cevabı ve bu soruların varlığı bu projenin araştırma sorunlarını oluşturmaktadır.

Amaç

Çevre koruma ve doğal dengeyi bozmamak adı altında fazlasıyla proje tasarlanmakta ve uygulanmaktadır. Çevre çalışmalarının amacı; tabiatı doğayı bozmadan, yaşam için üretim yaparken yaşamak için ihtiyaç duyulan geleceğe zarar vermeden bir döngü oluşturmaya çalışmaktır. Doğal denge bir döngü içerisinde ilerlerken insan faktörü müdahalede bulunduğu için ve bu müdahale olumsuz sonuçlara sebep olduğu için bugün çevre çalışmaları hakkında projeler ortaya çıkmaktadır. Ayrıca çevre çalışmalarının mevcudiyetinin bir diğer sebebi de gelecek kaygısıdır. Çünkü insan bugünü üretirken geleceği tüketmektedir. Bugünün plastik atığı yarının deniz kirliliği olarak toplum karşısına çıkmaktadır.

Çevre çalışmalarındaki genel amaç ise; üretirken tüketme değil, tükettikten sonra dönüştürme yolunda evrilmeye başlamaktadır. İnsan tarafından tüketilen bütün üretimler nasıl dönüştürülür bu soruya cevap aranmaktadır. Çeşitli tüketim ürünlerinin ayrıştırılmaya gidilmesi bunlardan bir tanesidir. Üretim ve tüketim arasında oluşturulmaya çalışılan denge toplum için oluşturulması gereken bir tüketim bilincinin ihtiyacını da ortaya çıkarmıştır. Tüketim bilinci asıl amaç olan çevre bilincini de beraberinde getirmektedir. Son yapılan çalışmalar incelendiğinde ise sürekli gelişmeye ve geliştirilmeye çalışılan çevre çalışmalarının varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmaların artırılıyor olmasının sebebi ise gerçek bir bilinç üzerine inşa edilmemiş olması olabilir mi? Bu soru beraberinde çocuklarda verilen çevre bilinci eğitiminin varlığını, çevre bilinci hakkında verilen eğitimlerin insan davranışları üzerinde değişiklik yaratıp yaratmadığını iş, okul, ve ortak paylaşım alanlarında ortaya çıkan atıkların paylaşılma düzeyini, duyarlılık konusunda bireylerin kendi duyarlılık düzeyleri ile aynı ortamı paylaştığı kişilerin duyarlılık düzeyi hakkındaki zıt görüşlerini ve çevre çalışmalarının gerçekten bir bilinç oluşturmak için mi ya da sadece bir yanılsamadan mı ibaret olup olmadığı konularını da beraberinde getirmektedir. Bu amaçla, klasik saha araştırması yöntemiyle anket yapılmış, yanı sıra ÇŞB ve Sıfır Atık Müdürlüğü ile yüz yüze görüşülerek basılı materyal, broşür ve afişler toplanmış ve sosyal medya hesapları incelenmiştir.

Önem

Araştırma, ÇŞB'nin kurumsal kimliğine saygınlık kazandıracak bir proje olarak sıfır atık projesinin kamusal yararını ve yapılan halkla ilişkiler kampanyasının başarıya ulaşp ulaşmadığına dair görüşleri araştırmak açısından önemlidir. Toplanan görüşler çevre konusunda farkındalığın düzeyini ölçmek, kolektif bir bilincin düzeyini görmek, politikaların hayata geçiş sürecini incelemek, toplumu oluşturan bireylerin kampanyada önerilen uygulamalara ne kadar uyduğunu ve ne kadar uymadığını kestirebilmek bakımından önemlidir.

Sıfır atık projesi kullanım ağı en geniş olan doğada çözünmesi en zor olan poşeti hedef almaktadır. Herkesin her an tükettiği ve tüketildiğinin farkında olmaksızın tüketilen poşetin ücretli hale gelmesi kampanyanın adının duyurulmasında zaman zamanda eleştiri odağı olmasın da büyük rol oynamaktadır. Kampanyanın eleştiri boyutu kampanya adının duyurumunu desteklemektedir. Uygulanmaya başlanan çalışmaların,

halkın çalışmalara bakış niyetinin, uzun vadede sürdürülebilir olarak kendini ifade eden kampanya ve projelerin geleceğe aktarımı ve bugün kendine bulmuş olduğu konum araştırma projesi kapsamında önemlidir.

2. YÖNTEM

Çevre konusunda farkındalık kazandırıp kolektif bir bilinç oluşturmaya çalışan politikaların hayata geçiş süreci toplumu ne şekilde harekete geçirdiği ve asıl amaçlanan atık düzeyinde azalmaya giderek başka bir yerden çevre hasarına yer verilip verilmediği bu çalışma çerçevesinde araştırılacaktır. Bunu yapabilmek için gerçekten de bir çevre bilinci olup olmadığını araştırmak gerekliydi. Bu nedenle non-parametrik bir anket tasarlanacaktır.

2.1. Kuramsal Yaklaşım

Halkla ilişkiler kampanyalarının topluma yönelik uygulanma aşamalarında psikoloji ve mikro psikoloji kuramları sık sık kullanılmaktadır. Ancak planlama ve tasarım aşaması iletişim profesyonelleri tarafından yapıldığı için danışmanlık için uzman psikologların görüşüne başvurulması nadirdir. O halde büyük resme bakıldığında bir çevre bilincinin oluşturulması amaçlanan sıfır atık projesi örneğinde kuramsal yaklaşımlara öncelikle “bilinç” kavramı ile başlamak gerekmektedir. Bilinç en genel tanımı ile insanın kendisini çevresini ve olup biteni tanıma, algılama, kavrama, fark etme yetisi olarak tanımlanmaktadır. Kişi çevresinden direkt olarak etkilenmektedir. Kişilerin yaşadığı çevreden bağımsız hareket etmesi beklenemez bir durumdur. Çevre bireyi, birey de çevreyi dönüştürür. İçinde yaşanan çevre bireyin değer ve algılarını oluşturmaktadır. Bir birey kendi yaşadığı çevre dışında başka bir çevreyle iletişim kurma evresine girdiğinde kişide ilk olarak uyum sağlayamama daha sonra ise adaptasyon süreci başlamaktadır. Eğer çevresine adapte olamazsa uyumsuzluk baş göstermektedir. O halde çevrenin bireye bazı sosyal algıları, tutum ve değerleri verdiği ve uymasının toplumsal olarak beklendiğini bir ön kabul olarak saptamak mümkündür. Sıfır atık projesi toplumdaki herkesin atıklarını dönüştürmeyi, renklerine göre ayırmayı, sembollerini öğrenmesini öngördüğü için yeni bir algı, tutum değer sistemi yaratmak çabasıdır. Bu yeni değer sistemi alışlagelmiş değer sistemiyle tamamen zıttır. O halde geleneksel olarak içinde bulunduğu çevreden sosyal öğrenme davranışı ile bambaşka bir tutum ve davranış setinin benimsendiği varsayılmıştır.

Bandura'ya göre (1967), Anormal davranış, gizli bir hastalığın belirtisi olarak düşünülemez. Hastalık değil, bir "sosyal öğrenme" sorunu olarak ve doğrudan

öğrenme yöntemleriyle ele alınan ilkelerden türetilmiş olabilir. Çöpleri sokağa atma, kirli bebek bezini kumsala gömme, sağa sola atma gibi anormal davranışların ne yapan kişiler ne yapıldığını gören kişiler tarafından anormal bulunmaması sosyal öğrenme ile ilgilidir. Toplumsal olarak öğrenilmiş bir davranış olduğu için anormal olarak nitelenmemektedir. Modern yaklaşımlarda sosyal öğrenme kuramı ile ekolojik davranışlar giderek daha fazla bağdaştırılmaya başlanmıştır.

Reed ve diğerlerine göre, sosyal öğrenme, doğal kaynak yönetiminde giderek normatif bir hedef haline gelmektedir (örn., Parson ve Clark 1995, Diduck ve diğerleri. 2005, Keen ve diğerleri. 2005). Bu eğilim, yöneticilerin karşı karşıya kaldığı karmaşıklık ve sonuçta ortaya çıkan belirsizlikle başa çıkmanın bir yolu olarak uyarlanabilir yönetime ve paydaş katılımına yönelik daha önceki değişimlerle bağlantılıdır (Holling 1978, Walters 1986, Walters ve Holling 1990). Sosyo-ekolojik sistemlerin yönetimine dahil olanların, karar verme süreçlerine katılımları yoluyla öğrenebilecekleri ve dolayısıyla uyum kapasitelerini geliştirebilecekleri iddia edilmektedir (Folke ve diğerleri 2005, Fazey ve diğerleri 2007). Ancak, sosyal öğrenmenin ne olduğuna dair kavramın tanımlanması söz konusu olduğunda literatür genellikle belirsizdir ve bazı tanımlar o kadar geniştir ki, neredeyse tüm sosyal süreçleri kapsayabilir. Örneğin, Ison ve Watson (2007) sosyal öğrenmeyi “karmaşık ve belirsiz durumlar” olarak nitelemiştir. Gerçekten de sosyal öğrenme planlanmış herhangi bir katılımcı sürecin yokluğunda gerçekleşebilir; Sosyal öğrenme, sosyal ağlar aracılığıyla eşler arası gerçekleşse de bu süreç kitle iletişim araçları veya diğer katılımcı olmayan araçlar tarafından başlatılabilir. Sosyal öğrenme ve katılımın birleşimi, sosyal öğrenmenin bir dizi tanımında gösterilmektedir. Örneğin, Fernandez-Gimenez ve ark. (2008), sosyal öğrenmeyi “çeşitli katılımcılar arasındaki etkileşim ve diyalog yoluyla kasıtlı bir kolektif öz-yansıtma süreci” olarak tanımlamaktadır. Pahl-Wostl ve ark. (2008), sosyal öğrenmeyi nasıl iş birliği yapılacağını öğrenmek olarak kavramsallaştırır: "Nasıl iş birliği yapılacağını ve başkalarının rollerini ve kapasitelerini farklı şekilde anlamayı öğrenme biçiminde hem sosyal aktörler arasında hem de sosyal aktörler arasında yeni ilişkisel kapasiteler geliştirmek." Örtük olarak sosyal öğrenmeyle ilişkilendirilen kavramların çeşitliliği ve karışımı, kavramın uygulanabilirliğini büyük ölçüde azaltmıştır. Sosyal öğrenmenin tanımı netlik kazanmadan, uygulayıcıların sosyal-ekolojik sistemlerde sosyal öğrenmeyi kolaylaştırması çok zor hale gelir.

Psikolojik açıdan bakıldığında çevre bilincinin oluşturulmasında ise ilk aşamada aileler yer almaktadır. Bireyler yetiştirme evresinde model olarak öğrenme ve yaparak yaşayarak öğrenme metotlarını kullanarak gelişimlerine katkı sağlamaktadırlar. Bir

çocuğa ailesi örnek olmak istediğinde önce doğru davranışı göstermekte sonra ebeveyn taklidi beklenmektedir. Bir birey birçok gelişimsel olarak tamamlanma evreleriyle okul öncesi dönemde tanışmaktadır. Okul öncesi döneme kadarda birey hep aile ile birlikte olduğu için model alacak kaynak sınırlılığı sebebi ile de gördüğü şeyleri model almaktadır. Babası yere çöp atan bir çocuk yere çöp atma davranışını önce zihinsel olarak pekiştirmekte yeterli olgunlaşmaya sahip olduğunda ise bu durumu eyleme dönüştürmektedir.

Çevre koruma projeleri daha iyi bir dünya ve daha iyi bir gelecek sloganlarını hedef olarak uygulamaya konulan projelerdir. Toplumun ya da projenin uygulama alanları projenin gidişatını etkilemektedir. Birçok şehirde bazı belediyelerin fazlasıyla temiz düzenli ve bilinçli olması durumu varken bazı belediyelerin bu durumu hiç de önemsememesi durumu hakimdir. Yaşanılan çevrenin eğitim düzeyi, sahip olduğu genel çevre yapısı, toplumsal farkındalık seviyesinin yüksek olması var olan çevre koruma projelerine sahip çıkılmasını da kolaylaştırmaktadır. Bunun yanı sıra tam tersi durumların gerçekleştiği bölgelerde vardır. Bireyler toplumu oluşturur ve çoğunluğun yaptığı her ne kadar yanlış olsa bile toplum tarafından büyük bir kısmın kabul etmesi ile birlikte yanlış bir bilincin oluşması ve yerleşmesi kolaylaşmaktadır. Çevrede karşılaştığı çeşitli durumları anlamlandırma seviyesinde ebeveynlere ihtiyaç duyan çocuklar ilk öğreticileri olan anne ve babalarının yaptıklarını doğru davranış kalıbı olarak anlamlandırmaktadırlar. Bu sebeplerden kaynaklı olarak yere çöp atma davranışı bir çocuk için anlamlı doğru ve yerinde bir davranış olarak anlamlandırılabilir. Çocuk gerekli eğitimi almaya başladığında ve kendi davranışlarının doğruluğunu ya da yanlışlığını ayırt etme dönemine geçildiğinde sahip olduğu algı düzeyine göre hareket etmeye başlayacaktır. Bu davranışları doğru anlamlandırabilmek içinde uyarılma davranışı gerekli olabilir devam eden süreçte bir eğitim ortamında ve kendi akranları ile etkileşime giren bireyler kendi bilinç düzeylerine uygun davranan birey davranışlarını da gözlemleyecek ve kendine daha doğru bir yol izleyebilecektir. Bunun için bir grup insandan oluşan çevre ile etkileşim kurması gerekmektedir.

Çevre bilinci hemen her yaş grubunda oluşturulmaya çalışılırken, aslında insan elinin çevreyi kirlettiği öne sürülerek bireysel bir bilinç oluşturulmaya çalışılırken, toplum yapısı farkında olmaksızın kolektif bir bilinç ile de çevre kirliliğine yol açabilir. Yeni fabrikaların kurulması yeni çeşitli ve özgün atık miktarının artmasına

sebebiyet verebilmektedir. Çevre kendini yenilemeye çalışırken tekrar tüketilme yoluna girebilir. Fabrikalaşmanın çok fazla arttığı insan emeğinin yerini makinaların aldığı üretimin artık özelden çıkıp seri üretim boyutuna ulaştığı bir dönemde atık ve çevre kirliliği de üretimin beraberinde göz ardı edilemeyecek büyüklüklere ve tehlikeli hallere gelebilmektedir. Teknoloji olumlu anlamda gelişmeyi ve çeşitli yüksek seviyelere erişmeyi mümkün kılsa da bugün yine teknoloji çeşitli çevre sorunlarına çözüm bulmak için kullanılıyor durumdadır. Sadece bir birey tarafından meydana gelmeyen kirlilik ve zarar verme eylemleri bir fabrika tarafından ortaya çıkarıldığında verilen hasar çok daha büyük ve verdiği hasarı ortadan kaldırmak çok daha güç olabilmektedir. Üretirken tükenmek ve tüketirken üretmek arasında kalan çevre her zaman alternatif çevre koruma çabaları ile hasar önleme engelleme ve iyileştirme kampanyalarına maruz kalsa da bu tükeniş evrimsel bir geri dönüşüme ihtiyaç duymaktadır. Sadece bugün ya da yarın değil hem bugün hem de yıllar sonrasını hedef alan çevre çalışmaları geleceğin dünyasını kurtarabilir nitelikte olabilir ya da bugün bunu hedeflemektedir.

E.Kara & A.Kaya'ya göre "Çevreye duyarlı işletmecilik" kavramının en önemli aktörleri sanayi işletmeleridir. Üretim konusunun ana unsurları olan sanayi işletmeleri faaliyet konularına göre doğanın temel elementleri üzerinde tamiri imkânsız zararlar verebileceğinden, çevrenin korunmasına yönelik en önemli tedbirlerinde bu işletmeler tarafından alınması gerekmektedir. Sağlıklı ve başarılı bir çevre yönetimi için işletme organlarının misyon hedeflerin uygun olarak bir bütün olarak hareket etmesi, faaliyetleri şekillendiren tüm etkenlerin (paydaşlar, müşteriler, ortaklar, yasal zorunluluklar) istek ve beklentilerini dikkate alan bir yapı içerisinde hareket etmesi gerekir. <http://ekolojist.net>(2020 s.3164).

Grunig ve Tkalac'dan aktaran Z.Gökdemir ve Ç. Şatır Karakaya'ya Halkla ilişkilerdeki büyük medya faaliyetlerinin arkasındaki mantık ise büyük oranda iletişim programlarının kısıt algısı, sorun algısı ve ilgi derecesini değiştirebileceği fikrine dayanmaktadır. Ancak kamuların durumsal kuramının ana varsayımı bu durumu reddeder, çünkü insanlar aramadıkları ya da işlemedikleri mesajların etkisi altında kalamazlar. Grunig (1997) iletişim yoluyla kısıt algısı, sorun algısı ve ilgi derecesini değiştirmeye çalışmanın ve bu değişimle davranış değişiminin imkânsız olduğunu iddia etmiştir. Çünkü iletişim kurmak istemeyen bir kamu ile iletişim kurmak çok

zordur (Tkalac,2008). Bu doğrultuda stratejik halkla ilişkilerin yapması gereken kamuların tutum ve davranışlarını değiştirmeye çalışmaktan ziyade en etkili kamu türü olan aktif kamular başta olmak üzere tüm kamu türleriyle kesintisiz çift yönlü iletişimi sürdürmek olmalıdır (Grunig1997; Tkalac2008 Gökdemir ve Şatır Karakaya 2018 s. 1084 1085).

Ülke genelinde gündem olan sıfır atık projesi ile çevre bilinci oluşturma durumunda israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesi, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan atık yönetimini hedeflemektedir. Sıfır atık projesi bu kadar geniş bir tanıma sahip olmasına rağmen ülke geneline bakıldığında poşetlerin ücretli hale gelmesi sıfır atık projesinin tanımından çok daha fazla konuşulur durumdadır. Başta kamu kurumları olmak üzere tüm ülkeye giydirilen sıfır atık projesi ve beraberinde getirdiği bilinçlendirme eğitimleri bireylere ve topluma empoze edilmeye çalışılmaktadır. Sıfır atık projesi beraberinde başka bir sorunun varlığını da getirmiştir. Toplum olarak atıkların ayrıştırılıp geri kazandırılması durumundaki bu sorun toplumun atıkları ayrıştırmayı bilmemesinden kaynaklı olarak öne çıkmaktadır. Sıfır atık projesi eğitimleri verilirken en çok dikkat edilen şey de atıkların ayrıştırılma süreci olmuştur. Sıfır atık projesinin fazlaca ses getirme sebeplerinden biri poşetlerin ücretli hale getirilmesidir. Bu durum akıllara yaptırımla uygulanmaya konulan bir bilinç mi var sorusunu getirmektedir. Bu durumda da oluşturulmaya çalışılan çevre bilincinin dayandırıldığı çevrenin hazır olma durumu değişkenlik göstermektedir. Bu değişkenlik projenin uygulanma süreci ve algılanma boyutunu etkilemektedir.

2.2. Varsayımlar ve Hipotezler

Çalışmanın ana hatlarına göre varsayımlar hipotezler ve araştırma soruları belirlenmiştir.

2.2.1. Varsayımlar

Bu tezin temel varsayımına göre çevre ile ilgili tüm paydaşlar, halkın duyarlı bir bilinç geliştirmesi için iş birliği ve koordinasyon içinde kolektif olarak çalışmaktadır fakat bu çalışmalarda bazı aksaklıklar vardır.

Bir projenin çıkış noktasından itibaren hedeflediği durumlar arasında herkes tarafından bilinmek ve kabul görmek vardır. Fakat bu proje her sosyal medya kanalında bir profile sahip olsa bile gerekli etkileşim ve etkinliğe ulaşamamıştır. Bu da bir aksaklık olarak görülebilir.

Projenin amacına göre atıkları ayrıştırmak ve geri dönüştürmek hedeflenmektedir. Fakat atık kutularının her yerde ulaşılabilir olup olmadığı tartışılabilir ve bu atık kutularının takibinin yapılıp yapılmadığı, kimin nasıl yaptığı sorgulanmalıdır.

2.2.2. Araştırma Soruları

Çevre projelerine verilen kurum desteğinin amacı bir itibar ve kurumsal kimlik çalışması mıdır?

Çevre projeleri bireylerde bilinç oluşturma eğiliminde çalışmalar yürütmektedir. Bireylerin çevre bilinci oluşturma çabalarına bakış açısı nedir.

Çevre çalışmalarının artırılıyor olmasının sebebi ise gerçek bir bilinç üzerine inşa edilmemiş olması olabilir mi?

Sıfır atık projesi tüm ülkeye giydirilmiş bir projedir fakat toplumun projeye geri dönüşleri nasıldır ve projenin sosyal medya kanallarındaki yetkinliği ne durumdadır.

Çevre projelerinin amacı gerçekten bilinç oluşturmak mıdır yoksa kurumlar varlıklarını sürdürebilmek ve göz önünde olup isimlerini duyurmak için bu projelere ihtiyaç mı duyar.

Çevreye dair popüler duyarlılık çevre politikalarını anlayacak ve uygulayacak tek ve kapsayıcı bir bilinç halkla ilişkiler yoluyla oluşturulabilir mi?

Araştırma soruları, araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları göz önüne alınarak araştırmanın gidişatına yön verebilecek düzeyde belirlendi.

2.2.3. Hipotezler

Bu çalışmada altı hipotezle değişkenlerin birbiriyle ilişkisine ve ilişki yönlerine bakılmıştır.

H1: Çevre kampanyalarında bilinçli olma durumu cinsiyetle ilişkilidir.

Alternatif hipotez: Çevre kampanyalarında bilinçli olma durumu cinsiyetle ilişkisizdir.

Anket sonuçlarından alınan verilere göre kadın katılımcıların çevre konusunda bilinçli olma durumu erkek katılımcılardan daha yüksektir.

H2: Kadınlar çevre konusunda erkeklerden daha duyarlıdır.

Alternatif hipotez: Kadınlar çevre konusunda erkeklerden daha duyarsızdır.

Kadınlar çevre konusunda erkeklerden daha duyarlıdır. Etrafa, ormana, sahile atılan çöplerden anket sonuçlarına göre kadınlar daha fazla rahatsız olmaktadır.

H3: Eğitim seviyesi arttıkça çevre kampanyalarında bilinçli olma artmaktadır.

Alternatif hipotez: Eğitim seviyesi arttıkça çevre kampanyalarında bilinçli olma durumu azalmaktadır.

Eğitim seviyesi arttıkça çevreye karşı duyarlılık artmakta daha tasarruflu ürünler kullanılmakta ve kullanılan ürünlerin çevreye verdiği zararlar hakkında bilgi sahibi olma durumu da artış göstermektedir.

H4: Eğitim seviyesi ile kampanyaların etkinliğe dair eleştirel bakışı doğru orantılıdır.

Alternatif hipotez: Eğitim seviyesi ile kampanyaların etkinliğe dair eleştirel bakış ters orantılıdır.

Eğitim seviyesi arttıkça kampanyaya yönelik eleştireler de artmaktadır. Bireyler hem okullarda verilen eğitimleri hem kurumlarda verilen eğitimleri yetersiz ve sıkıcı bulmakta çevre ile ilgili çalışmaları da yetersiz bulmaktadırlar.

H5: Eğitim seviyesi ile çevre kampanyalarını umursamama ters orantılıdır.

Alternatif hipotez: Eğitim seviyesi ile çevre kampanyalarını umursamama doğru orantılıdır.

Eğitim seviyesi arttıkça kampanyaların eleştirel boyutu da arttığı için çevre kampanyalarına yönelik sembollerini bilme, sosyal medya kanallarından takip etme durumu da artmaktadır.

H6: Gelir durumu ile atıkları ayrıştırma bilinci ilişkilidir.

Alternatif hipotez: Gelir durumu ile atıkları ayrıştırma bilinci ilişkisizdir.

Gelir durumu arttıkça atıkları ayrıştırma bilinci de gelişmektedir denilebilir. Çünkü atık kutularının birçoğuna bile her ilçede ulaşılammaktadır. Pil sorusuna verilen cevaplar bu hipotezi doğrulamaktadır. Bir kısım insan pilleri atık kutusu bulana kadar saklamakta ya da atık pil kutularını kullanmaktadır.

2.3. Veri Toplama Tekniği

Bu çalışma nicel betimleyici bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmada veriler Google anket formu ile toplanmıştır. Bu yöntem kapsamında toplumun çevre politikalarına bakış açıları öznel yargı ve yorumları anket üzerinden incelenecektir. Bireylerin çevre politikalarına bakış açıları farklı yorumları karşılaştırılacaktır. Sıfır atık projesi değerlendirilip toplumun bu projeye olan pozitif ve negatif eleştirileri araştırılacaktır. Bu yöntem birçok mecrada çevre politikaları ile ilgili veri toplama konusunda çoğulcu ve detay bilgi verebildiği ve araştırma konusunun yapısına uygun olduğu için seçilmiştir.

Çalışmanın ilk basamağında oluşturan sosyal medya analizi ve Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının sıfır atık el kitabının incelemesi ve sıfır atık uygulama rehberinin incelemesi yer almaktadır. Sıfır atık el kitapçığında ilk olarak proje anlatılmış ve sıfır atık projesinin kazanımlarına yer verilmiştir. İlk olarak Cumhurbaşkanlığı külliyesinde uygulanmaya başlanan projenin tüm Türkiye'ye yayılması beklenmektedir ve bu bağlamda projenin uygulanma aşamalarına ve sıfır atık projesinin toplumu yönlendirebileceği çeşitli renk ve geri dönüşüm sembollerine yer verilmiştir. Sıfır atık el kitapçığının ardından sosyal medya analizleri yer almaktadır. Twitter ve Instagram'da bakanlık ve proje sayfaları aktif kullanılırken Facebook ve Youtube platformlarının bu konuda geride kaldığı gözlemlenmektedir ve sayfa görselleriyle bu durum desteklenmektedir. Projenin her alanda ve tüm Türkiye'de aktif olarak uygulatılmaya çalışılmasının ardından binlerce takipçiye sahip olan sosyal medya platformlarının takipçi beğeni ve ilgi düşüklüğü dikkat çekmektedir. Anket yöntemi ile birlikte ikinci aşamada sıfır atık projesinin ve içinde barındırdığı anlamlar değerlendirildi. Daha sonra sıfır atık projesinin uygulama alanları ve sürdürmüş olduğu faaliyetler değerlendirildi. Sıfır atık projesi kapsamında sürdürülen faaliyetlerin toplum tarafından karşılanma biçimini anlayabilmek için bireylerin ve toplumun bakış açısını ortaya çıkarabilecek sorular hazırlandı. Daha

sonra sorular sosyal bilimler için istatistik programında (Statistical Package for The Social Science SPSS) analiz edildi ve analiz tablolarına yer verildi.

3. SIFIR ATIK PROJESİ İLE İLGİLİ BAKANLIK TARAFINDAN KULLANILAN HALKLA İLİŞKİLER ARAÇLARI

İnsanlığın dünden bugüne ilerleyerek katettiği aşama tarih sayfalarına konu olmuş ve hala konu olmaya devam etmektedir. Birçok alanda insan gücü ve emeğinin yerini ise bugün teknoloji devralmış bulunmaktadır. Tarih öncesi çağlar ve tarih sonrası çağlar ile birlikte ilk çağlardan bu yana evrilerek bugüne gelen birçok yaşam biçimi kültür ve gelenek varlığını sürdürmekte ve zaman zaman değişime uğrayarak devam etmektedir. En büyük değişimde haberleşme ve ulaşım alanlarında meydana gelmektedir.

Yıldız ve Uysal'ın aktardığı McLuhan'a göre küresel köy yaşamında yazılı bir kültürü üretmeye çalışan okullar ortadan kalkacaktır. Böylece okulların yerini elektronik enformasyonla donatılmış ev ortamı alacaktır ve TV ile birlikte bu evin içinde tüm dünya bizim ailemiz olacaktır. Bu şekilde okulların- yazılı kültürün bir diktatörlük biçimi olduğu gerekçesiyle- ortadan kalkması insanlığın özgürleşmesini sağlayacaktır. Böylece McLuhan teknolojik gelişimleri büyük bir iyimserlikle karşılamış ve elektronik medyayla birlikte, bireyin dünya ile olan ilişkisinin yazıdan özellikle de yazının basılı hale geldiği matbaadan önceki dönemlerde olduğu gibi daha kolektif bir yapı kazanacağını, iletişim araçlarının dünyayı “küresel köye” dönüştüreceğini iddia etmiştir (2007 s 3)

Haberleşmenin sıklaştığı ve daha da ulaşılabilir hale geldiği bugünün dünyasında ise bilgi dönüştürüldüğü ve değiştirilerek yayıldığı durumlara fazlaca rastlanılabilmektedir. Bu bağlamda da enformasyon ve dezenformasyon kavramları gün yüzüne çıkmış bulunmaktadır.

Steinbuch'dan aktaran N.Yoloğluna göre Dezenformasyon kavramı, genel olarak bilimin bütün dallarında kullanılan bir kavramdır. Çünkü burada bir bilginin kasıtlı veya kasıtsız olarak yanlış sunulması, deforme edilmesi söz konusudur. Konuya kitle iletişim açısından bakılacak olursa, dezenformasyon enformasyonun değiştirilmesi, çevrilmesi, çarpıtılması, saptırılması, suistimal edilmesi suretiyle politik amaçlarla kamuoyu düşüncesinin manipüle (yönlendirme) edilmesidir. Çözülebilecek politik bir problemin halkın yanlış bilgilendirilmesi, dezenformasyon kullanılması yüzünden akılcıca çözilememesi buna örnek verilebilir (Steinbuch1989; Yoloğlu 2017 s10 11).

Bugün sosyal sorumluluk projelerine destek olan birçok kurum ve kamu da zaman zaman bu projelerin doğruluğunu ya da sürdürülebilirliğini takip etmeden sadece toplumun yanındaymış imajı verebilmek ve varlığını sürdürebilmek için hem sosyal medya kanallarından hem kurumsal iletişim kanallarından “toplumu düşünüyorum” imajını sergilemektedir. Fakat çoğu kişinin hatta tüm dünyanın çok kolay bir şekilde erişebildiği sosyal paylaşım kanalları kurumların yaptığı çalışmaların başarı veya başarısızlık oranlarını ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda bakanlığın ve projenin sosyal medya profilleri ve profillerde yapılan paylaşımların sıklığı, bu paylaşımın kaç kişi tarafından beğenildiği ya da eleştirildiği, Türkiye nüfusu ile, profillerin ilgi derecesi karşılaştırılarak analizler yapılmıştır.

Tez konusu belirlendiği ve önerinin onay aldığı andan itibaren saha çalışmalarına başlandı. İlk olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gidildi. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında Sıfır Atık projesi ile ilgili tasarlanmış uygulamaya konulmuş bütün çalışmalar toplandı. Bu çalışmaların içerisinde sıfır atık projesi giydirilmiş yapbozlar sıfır atık broşürleri ve sıfır atık yönetimi kapsamında basımı tamamlanmış dergiler ve araştırmaya kaynak olan materyaller toplandı. Daha sonra Atık Şube Müdürlüğüne gidildi. Aynı şekilde bu müdürlükte de sıfır atık projesi ile ilgili gerekli bilgilendirmeler yapıldı. Müdürlükten sıfır atık projesi ile ilgili evrak ve broşürler elde edildi. Sıfır atık projesi için çalışmalar yapan ajanslar incelendi ve bu ajanslar ziyaret edildi. Çeşitli bilgilendirmeler sıfır atık projesinin giydirilmiş olduğu materyaller edinildi. Sıfır Atık Projesi bütün projelerden önce giydirilme işlemi çok iyi boyutta olan bir projedir. Çünkü sıfır atık projesi ilk olarak büyük oranda “üzerinde markaların yer aldığı poşet” kültürünün yerine bütün poşetlere sıfır atık projesini giydirmiştir. Sıfır atık projesinin en net duyurum noktası poşetler ve poşetlere eklenen ücrettir. Proje uygulamaya döküldüğünde ise toplum tarafından sıfır atık projesinin giydirilmiş olduğu poşetlerin yine toplum tarafından toplumun kendi rızası ile satın alındığı görülmektedir. Proje hem toplumun bilincine yerleşmiş hem de toplum tarafından uygulamaya ve tutundurulmaya destek olunmuş bir proje kapsamına girmektedir.

3.1. Yazılı Basılı Araçlar

Bu bölümde bakanlık tarafından basılan materyaller incelenmiştir. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Sıfır Atık Müdürlüğüne gidilip bilgi ve belge toplanmıştır.

3.1.1. ÇŞB Sıfır Atık El Kitapçığı İncelemesi

Sıfır atık projesinin el kitapçığı 2017 yılında hazırlanmış bir kitapçıktır. Sıfır atık projesinin tanımı ile başlayan kitapçık “gelecek nesle temiz bir çevre bırakmak başlığını merkez alarak israfı önlemeyi, doğal kaynakları verimli kullanmayı, atık miktarını azaltmayı, atıkları kaynağında ayrıştırmayı, atıkları geri kazandırarak ekonomiye katkı değer sağlamayı hedeflemektedir.

Kitapçık daha sonra sıfır atık projesinin neden gerekli olduğunu açıklamaktadır bu açıklamada; doğal kaynakların kişinin yaşam kalitesine olan etkisinden bahsetmektedir ve 1990 yılına kıyasla kişi başına enerji tüketiminin 3 katına, ham madde kullanımı 2 katına, dünya nüfusunun ise 5 katına çıktığına ilişkin verilere yer vermiştir. Sanayi devrimiyle birlikte yaşam biçiminin değişiminin atık artışı ile doğru orantılı olduğu bilgisine yer verilmiştir. İlerleyen süreçte sıfır atık projesinin hedefleri kitapçığa eklenmiştir. Sıfır atık projesi temiz ortam kaynaklı olarak performansın ve verimliliğinin artırılmasını, israfın önüne geçildiğinden maliyetlerin azaltılmasını, tasarruf ve ekonomik kazanç sağlanmasını, duyarlı tüketici duygusuna sahip olunmasının sağlanmasını, çevresel risklerin azaltılmasının sağlanmasını hedeflemektedir. Kazançlara bakıldığında ise 1 ton kâğıdın geri kazanılması ile 17 ağacın kesilmesinin önlenmesine, 12400 m3 sera gazının engellenmesine, 2,4 m3 atık depolama alanından tasarruf sağlanmasına yarar sağladığı vurgulanmaktadır. Metal ve plastik geri kazanımı ile yüzde 95 enerji tasarrufunun sağlanacağına, geri dönüştürülen 1 ton camın 100 litre petrolden tasarruf edileceğine, atık camların cam ürünlerine, plastiklerin elyaf ve dolgu malzemesi gibi malzemelere dönüştürüleceğine, atık metallerin tekrar metallerine dönüştürülebilirliğine organik atıkların toprak verimliliği için kompost olarak kullanılabileceğine yer verilmiştir. (Bknz. EK-22)

Sıfır atık projesi kapsamında yürütülen çalışmalara bakıldığında kitapçık içeriğinde ilk olarak projenin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nda ve Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde uygulamaya konulmuş olup projenin tüm Türkiye’ye yayılması konusunda çalışmalara başlandığı bilgisine yer verilmiştir. Sıfır atık projesinin uygulama alanını katkısını artırabilmek için Sıfır Atık Uygulama Rehberi adı altında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın sitesinde bulunan bir kaynak bulunmaktadır. Sıfır atık projesinin profesyonel bir şekilde uygulanabilmesi için yedi adım belirlenmiştir. Bunlar; odak noktası, mevcut durum, planlama, ihtiyaç ve temin, eğitim, uygulama,

değerlendirme aşamaları olarak belirlenmiştir. İlk aşama olan odak noktası temele alındığında 1 asil 1 yedek kişi tarafından uygulanan sistem yönetimi, uygulama yürütümü, bilgi akışını, raporlama ve koordinasyon aşamalarını yürüten bir ekipten söz edilmektedir. (Bknz: EK-23)

İkinci aşama olan mevcut durumda ise atığın özelliği, miktarı, kaynağı, biriktirme, toplama, taşıma yöntemleri, geçici depolama alanları, atıkların teslim edilme süreci ve mevcut atık yönetimi ortaya konulur.

Üçüncü aşama olan planlama bölümünde ise kurumlara özgün termin planı hazırlanır. Bu plana göre ihtiyaçlar belirlenir ve temin edilme süresine, eğitim takviyesine ve uygulama başlangıcına yer verilir.

Dördüncü aşama olan ihtiyaçlar bölümünde ise uygulama için kullanılacak ihtiyaçlar belirlenir. Kumbara, poşet, taşıma aracı, konteyner vb. temin edilir uygulamanın ne zaman ve kim tarafından gerçekleştirileceğine karar verilir. Atıkların geçici olarak konulacağı alan mevzuata göre kurulur.

Beşinci aşama olan eğitim- ve bilinçlendirme bölümünde ise hedef kitleye uygun eğitim gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Çalışma aşağıda bulunan şemadaki tüm çalışanları kapsamaktadır.

Altıncı aşama olan uygulama aşamasında biriktirme ekipmanları ve tanıtım materyallerinde renk skalası uygulanır. Oluşturulan renk skalasına göre; kağıt karton atıkları için mavi, plastikleri için sarı, camlar için yeşil, metaller için gri, organik atıklar için kahverengi, geri dönüşemeyenler için siyah, tıbbi atıklar için poşetlerde kırmızı kova ve konteynerlerde turuncu, tehlikeli ve elektronik atıklar için şeffaf, tekstil atıkları pembe, ahşap atıklar turuncu, iri hacimli atıklar lila ekmek atıkları mor, yemek atıkları için beyaz rengin kullanılması tercih edilmiştir (Bknz: EK-2 ve EK-3 Atıklar için renk skalası).

Temin edilen biriktirme ekipmanları personelin ulaşabileceği yerlere yerleştirilir ve bilgilendirme materyalleri asılır. Plastik, kağıt, cam, metal atıkları geri kazanım tesislerine gönderilmesine , sebze meyve, park bahçe atıkları kompost ve toprak iyileştirici olarak kullanılmak için organik atık olarak sınıflandırılmasına, bitkisel atık yağların atıksu sistemlerine daraltması sebebi ile ayrı toplanmasına, atık elektronik eşyaların ve atık pillerin çevreye ve insan sağlığına verdiği zarar sebebi ile ayrı

toplanmasına, yanıcı, yakıcı, kanserojen gibi zehirli atıkların ayrı toplanmasına, tıbbi atıkları doğrudan ve aracı yolla hayvanlara bulaşan cüzzam, veba, kolera dizanteri, tüberküloz, kuduz, sıtma gibi hastalıklara sebebiyet verdiği için ayrı toplanmasına, önem verilmektedir. Ayrı toplanan atıklar geçici depolama alanlarında depolanır ve kayıt altında tutulmakta değerlendirilen atıklar geri kazanım tesislerine değerlendirilmeyen atıklar ise çevre lisanslı bertaraf tesislerine gönderilmektedir.

Yedinci ve son aşama olan raporlama izleme önlem ve revizyon aşamasında ise tüm atıkların kayıtlarının tutulmasına, etkinliğin değerlendirilmesi için izleme ekiplerine sonuçların raporlamasına ortaya çıkan kazançlara ve gerekli ise revizyon işlemlerine yer verilmektedir.

Sıfır atık projesinde kapsamında planlanan çalışmalara bakıldığında ise projenin 2018-2023 dönemi içerisinde Sıfır Atık Yönetimi Eylem Planı çerçevesinde aşamalı olarak hayata geçirileceğine; 2018 itibariyle kamu kurumlarında, terminallerde, eğitim kurumlarında, alışveriş merkezlerinde, hastanelerde, eğlen dinlen tesislerinde, büyük iş yerlerinde uygulanması ve 2023 yılında tüm Türkiye'ye uygulamaya geçilmesi hedeflenmektedir.

3.1.2 Sıfır Atık ile İlgili Afiş ve Broşürler

Sıfır atık projesi kapsamında yazılı basılı olarak broşürler, afişler, sıfır atık yönlendirme tabloları yer almaktadır. Sıfır atığı anlatan broşürlerde geri dönüştürülebilir ürünlerin tanıtımı ve ne şekilde kullanılacağı anlatılmaktadır. Kurumlarda ise yönlendirme afişleri bulunmaktadır. Hangi atık hangi kutuya atılmalıdır. Sıfır atık sürecini anlatan afişlere de yer verilmektedir (Bknz: EK-20 ve EK-21 Sıfır atık görseller).

3.2. Süreli Periyodik Yayınlar ve Bültenler

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının resmî web sitesinde yer alan Sıfır Atık gazetesi bölümünde 5 adet gazete bulunmaktadır. Ekim, Mart, Şubat, Şubat ve Eylül aylarına özel 5 sayı olarak çıkarılmış ve resmi sitede de bulunmaktadır. Yine bakanlığın sayfasında 7 sayıdan oluşan çevre ve çocuk dergisi bulunmaktadır. İki sayı Çevre Şehir ve İklim dergisi bulunmaktadır. Resmi sitede Çevre ve Şehir sekmesi altında 73 dergi bulunmaktadır. Fakat yukarıda yazmış olduğumuz sayı ve içeriklerden

oluşan karma bir sekmedir. Ayrıca ortak evimiz dünya adı altında 10 adet hikâye seti ve bültenler bölümünde 17 bülten bulunmaktadır. (Bknz EK-17,18,19,24,25).

3.3. Sesli-Sözlü Bilgilendirici Araçlar

Radyo yayını hakkında yapılan araştırmalarda TRT Radyonun SÜT-D (Sürdürülebilir üretim ve tüketim derneği) iş birliği ile yaptığı 2020 yapım yılına sahip “İklimin Geleceği” konulu radyo yayını bulunmaktadır. Resmi site incelendiğinde bölümlere ilişkin bir veri bulunamamıştır. Radyo yayının Youtube kanalı incelendiğinde ise 8 adet radyo yayının yüklemesi yapılmıştır. 3 Eylül 2020 tarihli ilk yayının görüntüleme sayısı sadece 6 iken 24 Şubat 2022 tarihli yayının 7 görüntüleme sayısı bulunmaktadır (Bknz. EK-15 ve EK-16).

3.4. Görsel-İşitsel Araçlar

Bu bölümde televizyonda yer alan kamu spotları incelenmiştir ve sosyal medya kanalları incelenmiştir. RTÜK kamu spotları için 08:00 ile 22:00 arasındaki saatleri uygun bulmuştur ve kamu spotlarının 17:00 ile 22:00 arasında daha sık yayınlanabileceği bilgisi yer almaktadır. Dijital ağlar kısmında ise Instagram, Youtube, Facebook ve Twitter incelenmiştir.

3.4.1. Klasik Medya

“23 Mart 2022 Dünya Meteoroloji Günü” kapsamında meteorolojik afetlerle mücadele konusunda gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili kamuoyunun bilgilendirilmesi isimli çalışma.

Bir ailenin elektrikli ev aletleri ampul gibi aletler bozulduğunda atma yerine geri dönüşüm kutularını kullanmalarına yönlendiren kamu spotudur. Elektrikli ve elektronik eşya atıklarının ayrı toplanarak geri kazanım/geri dönüşüme gönderilmesi gerekliliği bilincinin tüketicilerde yaygınlaştırılması amacıyla hazırlanmış olan bir adet televizyon spotu yer almaktadır.

3.4.2. Dijital Medya ve Ağlar

Dünyada ve Türkiye’de sosyal medya kullanım oranları incelenmiştir ve Türkiye neredeyse tüm sosyal medya kanallarında Dünyada kullanıcı sayısı yüksek

olan ilk 15 ülke arasında yer almaktadır. Dünyada ve Türkiye’de sosyal medya kullanıcılarının sayıları ile bakanlık ve sıfır atık sayfalarının abone, takipçi sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

	Twitter	Instagram	Facebook	Youtube
Dünya	340 milyon	1.5 – 2 milyar	2,3 milyar	1,5 milyar
Türkiye	16,1 milyon	52 milyon	34 milyon	57 milyon
ÇŞB	432,191 bin	111 bin	37,723 bin	4,003 bin
Sıfır Atık	8,417 bin	32,8 bin	4,883 bin	82 kişi

Tablo 3. 1. Sosyal Medya Kanalları ve Abone Sayıları Eşleştirmesi

3.4.2.1. TRT belgesel incelemesi

5D ile sıfır atık projesi adlı reklam çalışmasına bakıldığında Millî Eğitim Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının iş birliği ile Tetra Pak Türkiye’nin desteklediği sıfır atık eğitim projesi kapsamında Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA) tarafından hazırlanan bir reklamdır. Bu reklam TEMA vakfının Youtube kanalında yayındadır. Reklamın içeriğinde yine çocuk bilincine ve çocuğu hedef alan bir çalışma söz konusudur. Çocuklar tarafından çevre kirlilikleri ve atık yönetimi hakkında yaşanan zorluklar ve çözümlere yer verilmiştir. Video sonunda ise çözümlerin paylaşılması boyutu ele alınmıştır ve çocuklar tarafından çevre ile ilgili verilen öğütler kapsamında 5D açıklanmıştır. Düşün gerekli değilse tüketme, daha az tüket, değerlendir yeniden kullan, değiştir farklı amaçla kullan ve dönüştür doğa kazansın cümlelerine yer vermişlerdir. Sıfır Atık projesi nedir ve neler yapmalıyız hakkında bir diğer reklam filmi ise yine animasyon kullanılarak çocukların ilgisini çekmek ve onların zihinlerine yer edebilecek tarzda ve detayda başka bir açıklayıcı reklam filmine daha yer verilmiştir. Daha sonra yine YouTube da yer alan sıfır atık/ gıda atıkları olarak adlandırılan TRT belgesel tarafından hazırlanmış bir çalışma bulunmaktadır. Çalışmanın içeriğinde geri dönüşümün öneminden ve geri dönüştürülemeyen atıkların karımıza tekrar çıkacağından bahsetmektedir. Aynı zamanda insanoğlunun doğasına dikkat çekmiştir “yiyoruz, kullanıyoruz, giyiyoruz ve çok fazla işe yarar malzemeyi çöpe atıyoruz” cümlesine yer verilmiştir. Belgeselde yer alan istatistiki bilgilere göre bireylerin 40 ayda bir telefon değiştirdiği beş yılda bir halı yedi yılda bir kanepe altı yılda bir araba değiştirildiği verilerine ulaşıldığını açıklanmaktadır. Belgesel içeriğinde ayrıştırılarak atılan çöplerin geri dönüşüm bölgelerinde ezildikten sonra

toprağın verimine katkı sağlayacak şekilde dönüştürüldüğü anlatılmıştır ve çöp kullanılarak toprak haline getirilen atıkların geri dönüştürülme aşamasından sonraki kullanma sürecine de yer verilmiştir. Belgesel içeriğinde birçok kişinin duymadığı bir kurtarma ekibi bulunmaktadır, kurtarma ekibinin görevi ise gıda işletmelerinde bulunan fazla gıdaların atık olarak atılmasından önce bir arada toplayıp ihtiyaç sahiplerine ulaştırmak için çalışmaktır.

Okullarda yapılan sıfır atık projesi ve tutundurma farkındalık sürecini desteklemek amacıyla ilk etapta idarecileri, personelleri kat görevlilerini öğrenci ve öğretmenleri kapsayan eğitim programları düzenlenmiştir ve öğrenci grupları tarafından uygulamanın sürdürülebilir olmasına çalışılmıştır. Bilgilendirici dokümanlar hazırlanmıştır ve bu dokümanlar öğrencilerin dikkatini çekebilecek bir format haline getirilmiştir. Bir davranışın bireyleri etkileme süresi kendi hayatlarına entegre olan materyallerden başladığında çok daha kısa sürede etkileme gerçekleştirilebilir. Bu sebeple öğrencilerin atık olarak nitelendirdiği malzemelerin geri dönüştürülme çabası ile işe başlanmıştır ve kullanım malzemelerinin tasarruflu kullanımına da dikkat çekilmiştir. Okullarda sıkça örtük program kapsamında öğrencilere sıfır atık teması işlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin tasarruf ve atık dönüştürme etkinliklerine sergilerde yer verilmiş ve davranış devamlılığı hedeflenmiştir. Hayal güçleri ve sıfır atık kavramları birleştirilmeye çalışılmış ve her çalışma bir atölye ortamında desteklenmiştir. Öğrenci yaş grupları için her gruba uygun atölye çalışmaları tasarlanmaya çalışılmıştır. Sıfır atık temalı oyunlar düzenlenmiştir. Örtük program kapsamında her öğrencinin aklında kalabilecek şekilde çalışmalara yoğunlaşmıştır. Öğrenciler için ve diğer bireyler için anlatılan birçok şeyden daha çok akılda kalabilecek olan şey deneyimleyerek edinilen bilgilerdir ve bu kapsamda devreye giren öğretim metodu yaparak ve yaşayarak öğrenme metodudur. Bu metot eşliğinde öğrencilerin sıfır atık projesini deneyimleyebilmeleri için atıkların ayrı toplanabilmesini sağlayacak ekipman yerleştirilmesi, biriktirilen atıkların toplanılmasının gözletilmesi ve buna katkı sağlayabilmeleri, toplanılan atıklar için geçici depolama alanlarının oluşturulması, toplanılan atıkların merkezlere gönderilmesi ve kayıtlarının oluşturulması ve bu süreç kapsamında öğrencilerinde atık olarak nitelendirdikleri kitap ve defterlerin ayrı toplanması sağlayarak geri dönüşüme katkıda bulunmaları hedeflenmektedir. Doğal kaynak tüketiminin önlenmesi için ise geri dönüştürülmüş kağıtların tercih edilmesi ve öğrencilerin zaman geçirdiği oyun ve

ders alanlarına sıfır atık projesini anlatabilen açıklayabilen görsellerin kullanılması örtük programın kapsamında öğrencilerin sıfır atık projesini benimsemelerine katkıda bulunacaktır. Aynı zamanda öğrenciler için uygulanan bir diğer program ise bir materyali atık haline dönüştürmeden önce başka biriyle değiştirme davranışı da öğrencilere öğretilmeye çalışılan bir diğer davranıştır. Çünkü öğrenciler belli davranışları benimsemek için önce gerçekleştirme ve daha sonra tekrarlama ihtiyacı duyabilirler. Öğrenciler için bir diğer öğretim alanı ise yemekhanelerdir. Sadece öğrenci yemekhanesinde değil normal yaşam çerçevesinde de tek kullanımlık kâğıt, plastik tabaklar gibi malzemelerin kullanılması yerine tekrar kullanılabilen ürünlerin tercih edilmesi gerekmektedir. Öğrencilere yönlendirme mesajlarını içeren yazıların asılması ve öğrencilerin birbirini teşvik etmesi de bu program kapsamındadır. Öğrencilere “ihtiyacın kadar kullan”, “bir adet peçete kullanabilirsiniz”, “yemek istemediğiniz yemekleri almayabilirsiniz” gibi ibare yazıları öğrenci davranışına katkı sağlar niteliktedir.

İşyerleri için sıfır atık projelerinin uygulanma sürecine gelindiğinde ise ilk olarak sıfır atık sürecini takip edebilecek çalışma ekipleri oluşturulması yoluna gidilmiştir ve bu çalışma ekibinden uygulama önce bir plan evresi belirlenmektedir. Çalışanlara sıfır atık projesi hakkında gerekli eğitimler verildikten sonra öncelikli davranış hareketi olarak atıkların ayrı ayrı toplanabilmesi için atık kumbaraları yerleştirilmiş ve davranış devamlılığını destekleyici eğitimlerin pekiştirilmesi için sıfır atık projesi bütün çalışanlara detaylı bir şekilde anlatılır. Sıfır atık projesinin en önemli durumlardan biri çalışanların var olan projeyi uygulatıyor olması ve takibini yapan bir çalışma ekibinin olması çalışmayı devamlı kılar niteliktedir. Toplanan atıkların lisanslı tesislere gönderilmesi ve sonuç olarak kazanımların kayıt altına alınması, projenin gözle görülebilir sonuçlarını tüm çalışanlara gösterme ve kanıtlama fırsatı tanımaktadır.

3.4.2.2. ÇŞB ve facebook

Sıfır atık projesi uygulanabilirlik alanlarını genişletmeye çalışırken aynı zamanda kampanyanın uygulama alanlarını duyurmak ve kampanyayı anlatabilmek için sosyal medya hesaplarında etkinlik yönetimi ve sürdürülebilir bir paylaşım ağı sağlaması beklenmektedir. Halkla ilişkiler uyguladığı kampanyaların hedeflemesini yaparken en önemli ve projeyi en anlamlı hale getiren gerekliliğin sürdürülebilir

olması gerektiğini vurgulamaktadır. Sosyal sorumluluk projeleri de halkla ilişkilerin bir kolunu oluşturduğu için sosyal sorumluluk projelerinden de sürdürülebilirlik beklenmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Facebook hesabı incelendiğinde 37723 kişinin takip ettiği görülmektedir. Bakanlığın takip ettiği kişi sayısı ise sıfırdır. Dünya çapında 1,95 milyar kişinin Facebook kullandığı düşünülüyor. Türkiye’de 37 milyon Facebook kullanıcısı bulunmaktadır ve Türkiye dünya sıralamasında en fazla Facebook’u kullanan 10. ülkedir. <https://www.bbc.com/turkce> adresinden erişilmiştir (Bknz.EK-4).

Bakanlığın orijinal hesabı olan bu sayfanın gönderilerine bakıldığında en son gönderinin 17 dakika önce yapıldığı görülmektedir. Sayfa paylaşımları güncel tutulmaya çalışılmış olsa da sayfanın paylaşımlarını beğenen kişi sayısı düşüktür. Sayfanın paylaşımlarındaki beğeni sayısı ortalama 45-55 ya da 155 175 kişi arasında değişmektedir. Sayfanın bir yıl içindeki tüm hareketleri ve yorumları incelenmiştir. İnceleme sonucunda birçok olumsuz yorum ve üstüne gidilmeyen birçok sorunu içeren yoruma ulaşılmıştır. Bu yorumlardan bazıları aşağıdaki gibidir.

[Tuba Aslan] (31.05.2022). Cennet Vatanımız beton yığınlarıyla Cehenneme çevrildi. [Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=%23Erzincanili%C3%A7> adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-26)

[Neşe Özküçük Erdoğan] (25.05.2022) Denizlerin halini fotoğraflayın. Çorlu'dan Yenice de denize akan siyah dereyi. Arıtılmadan denize verilen ev atıkları, septik. Çorluda ki fabrikalardan gelen kimyasal atıklar. Güzel yerleri çekmeyin. Ülkemizin ne hale geldiğini görsünler. Her yer çöp. Bu fotoğraflarda doğa temalı.-El değmemiş yerlerin dışı çöplük. Kimse dikkat etmiyor. Sigara izmariti çok fazla insan utanıyor.

[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=denizlerin%20halini%20foto%C4%9Fraflay%C4%B1n> adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-27)

[Sadullah Kulu] Sayın yetkililer! (25.05.2022) Yerleşim yerleri dışındaki mesire yerlerinde pek çok insan çöplerini bırakıyor. Ağaçların altında oturamıyoruz. Bunun sebebidir, gerekli takip yapıp yeterli ceza kesilmemesidir. Ayrıca belediye işçileri zaman zaman bu çöpleri alması gerekmektedir. Ben Konya'da ilgili belediyelere yazdım ama cevap gelmedi! Ayrıca şehir içinde de bazıları elindeki veya arabasındaki çöpleri yollara atıyorlar. Avrupa'da bunlar niye olmuyor acaba??? Saygılarımla.

[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=denizleri+n%20halini%20foto%C4%9Fraflay%C4%B1n> adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-28)

[Selim Hamzaoglu] (13.04.2022) Sayın Bakanım Giresun Çavuşlu da bulunan katı atık bertaraf tesisinde geri dönen tek şey çöp suyu oda evlerdeki musluktan akıyor.

[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=SAYIN%20BAKANIM%20G%C4%B0RESUN%20%C3%87AVU%C5%9ELU>adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-29)

[Mehmet Ali Karaarslan] (31.03.2022) Çevre bakanı Murat kurum Balıkesir Kepsut Simav çayında balık ve canlı popülasyonu toplu ölümleri oluyor senelerdir birçok müracaat var çözüm yok.

[Facebook]
<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=Simav%20%C3%A7ay%C4%B1nda%20bal%C4%B1k%20ve%20canl%C4%B1%20pop%C3%BClasyonu> adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-30)

[Emin Oral] (28.03.2022) Çevremizle yeteri kadar ilgilenemiyoruz halk olarak tepkimiz yok, nbş şurubu fabrikası Asil çelik Azot Gübre Borusan kapatılsın, bir toprak artık ürün vermeyecek, tarım olayını bitirdi, bu fabrikalar yakında ciddi, tehditler oluşturuyor, zehir üreten fabrikaları Türkiye'de kuruluyor, bunu devlet yetkilileri biliyor, halk eğitimsiz sadece ekmek peşinde sonumuz hayır olsun, size de iyi çalışmalar

[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=halk%20olarak%20tepkimiz%20yok> adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-31)

Yorumlara bakıldığında genellikle aynı isimlerin yorum yaptığına rastlanmıştır. Yorum yapan kişi sayısı, gönderileri paylaşan kişi sayısı oldukça düşüktür. Genellikle kentsel dönüşüm ile ilgili olumsuz yorumlar bulunmaktadır. Yorumlar incelendiğinde paylaşımların altında ‘arkandayız, helal olsun, alkış’ emojileri de bulunmaktadır. Bu yorumların tam tersi olan yorumlara bakıldığında ise önlenemeyen atık problemleri, göz ardı edilen çevre problemleri yorumları dikkat çekmektedir. Son bir yıl içerisinde yapılan paylaşımlara bakıldığında en çok yorumu alan paylaşım ise Murat Kurum’un bir magazin programına konuk olduğu zaman yapılan paylaşımdır. Paylaşımında 51 yorum 106 beğeni bulunmaktadır. Medyada

fazlasıyla yer alan birçok alana giydirmesi yapılan, poşeti ücretli hale getiren bir kampanyanın en çok yorum aldığı paylaşımı bir magazin programıdır. Bu durum başka bir tartışma konusunu da beraberinde getirmektedir. Bu paylaşım incelendiğinde; bir çeşit magazin programında yer alan sosyal sorumluluk projesinin izleme oranında, sayfayı ziyaret eden ve yorum yapan kişi sayısında artış gözlemlenmektedir. Bu artışın sebebi ise projenin izleme seviyesi yüksek bir programa konuk olmasından kaynaklı olabilir. (Bknz. EK 5).

3.4.2.3. Sıfır atık ve facebook

Sıfır Atık projesi için açılan Facebook grubunu 4356 kişi beğenmiştir ve 4883 kişi takip etmektedir. Sayfada sıfır atık internet sitesine direk erişim sağlanabilecek linklere yer verilmiştir. Facebook sayfasındaki en son paylaşım 4 gün önce yapılmıştır. Sayfanın paylaşımlarına bakıldığında beğeni ve paylaşım oranlarını 5 ile 20 kişi arasında değiştiği söylenebilir ve yapılan paylaşımların hepsi neredeyse atıklar hakkında bilgi verme amaçlı paylaşılmıştır. Bugünden geriye doğru incelendiğinde son yorum 4 Şubat tarihinde gelmiştir (Bknz. EK-6).

[Dilek Durukan](04.01.2022)Yıllardır atıkları çöplerden ayrı biriktiriyorum ve marketlerdeki küçük kutulara atıyorum. Bugün üzülerek gördüm ki market çalışanı o kutuları çöp konteynırına boşalttı. (A101 market)

[Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/a.2108276292821290/3005019429813634/> adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-32)

4 Ocak tarihinde yapılan yorumda bilinçli bir bireyin ne kadar bilinçli düşünse de bilinçli davranışlarda bulunsa dahi, başka bir kişi tarafından emeğinin boşa gittiğini anlatan bir yorum yer almaktadır.

[Tuncay Karakacan] (15.11.2021) Belediyeye 83 milyonluk ülkede kaç kişi özel olarak teslim etmiştir?

[Facebook]<https://www.facebook.com/watch/?v=431400748521981&ref=sharing> adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-33)

Bu paylaşımdaki yorum ise sosyal paylaşım sitelerini takip eden kişi sayılarının neden az olduğunu da açıklar durumdadır. Maske eldiven dezenfektan gibi malzemelerin belediyeye teslim edilmesine karşın “belediyeye 83 milyonluk ülkede

kaç kişi özel olarak teslim etmiştir” yorumu yer almaktadır. Sosyal paylaşım sitelerinde sadece bir sayfayı takip edip gönderilerini inceleyip destek vermek ve yeni kazanımlar elde etmek için bireylerin yapması gereken sadece küçük bir araştırma iken takip sayılarının bu kadar düşük olması maske eldiven ve dezenfektan atıklarının belediyeye teslim edilme oranının da çok düşük olabileceğine işaretler. Çünkü insanlar rahatlık durumlarını bozmadan sadece erişilebilir atık kutularına bile gitmeyi reddederken ya da göz ardı ederken aynı bireylerden atıklarını belediyeye götürme davranışını beklemek çok daha meşakkatli bir bekleyiş olabilmektedir.

[Hüsniye Urçuk] (18.10.2021) Çok güzel söylüyorsunuz ama çöp kutuları tek onu ne yapacağız. Hepsini ayrı toplamaya çalışıyorum ama atmaya gelince kutu yok. Cam için ayrı bir sokağa, plastik için ayrı bir sokağa gitmem gerekiyor. En azından benim gördüğüm her yer böyle. Şu an Ankara'dayım, temmuzda Kocaeli'nin bir ilçesinde oğlumun yanındaydık, yaşadığım yerde de durum farklı değil. Kampanya şu bu deniyor ama atacak geri dönüşüm kutusu bulunmuyor hepsi çöp kutularına atılıyor, toplayan kişilerde içlerine girmek zorunda kalıyor çok yazık.

[Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/a.2047342485581338/2947443615571216/> adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-34)

[Didem Tosun] (18.10.2021) valla ben yapıyorum fakat çöp aracı gelip hepsini topluyor

[Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/a.2047342485581338/2947443615571216/> adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-34)

18 Ekim tarihinde yapılan bu yorumlar ise yine bilinçli bireyler tarafından uygulanmaya çalışılan davranışların çöp kutusu eksikliği ya da gerekli eğitim verilmemiş atık toplayıcılar tarafından bilinçli birey davranışlarının başarıya ulaşmadığı görülmektedir. Yani toplum bilinçli olsa bile bu zincirleme bir sistemdir. Bir davranış diğer birey ya da diğer kurum devam ettirmelidir ki gerekli süreklilik sağlanabilsin. Fakat bu yorumlara bakıldığında süreklilik görülmemekte ve bilinçli birey davranışlarını devam ettirebilecek gerekli atık kutuları bulunmadığından söz edilmektedir.

[Tuncay Karakacan] (03.10.2021) Kızmayın ama bunlar kulağa hoş gelen boş iş. Kısa sürede çöpe atılıyor böyle şeyler.

[Facebook]<https://www.facebook.com/page/2019896074992646/search/?q=k%C4%B1may%C4%B1n%20ama> adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-35)

3 Eylül tarihinde paylaşılan atık malzemeleri dönüştürerek yeniden kullanma amaçlı yapılan paylaşıma yapılan yorum ise atık yönetimine dair oluşturulmaya çalışılan bilincin tam olarak karşısında durmaktadır. Atıkları atmak yerine dönüştürerek tekrar kullanma amaçlı oluşturulması amaçlanan davranış biçimini “çöp” olarak adlandırılabilen bir bireyin yorumu bilincin sonradan kazanılmasının oldukça zor olduğuna işaretir.

[Hüseyin Köseoğlu] (02.07.2021) Çevre ve şehircilik bakanlığının bu tavsiyelerde bulunurken ekonomi bakanlığıyla koordinasyon içinde olmadığı ne kadar belli. Bu paylaşımları piyasayı bilen ve plastiği yasaklayan ülkelerin uyguladığı yöntemlerden haberdar olan sosyal medya ajanlarının hazırlaması lazım. Laf olsun, dostlar alışverişte görsün diye paylaşım yapmayın. Paket servisini müşteriye yanında kaşık, çatal, bıçak olmadan hiçbir esnaf yollayamaz. Plastiği yasaklayan ülkeler alternatif malzemelerden hazırlanmış olan tek kullanımlık ürünleri müşterilerine sunuyor. Tek kullanımlık ahşap ürünlerin kullanımı her geçen gün artıyor. Bakanlık tek kullanımlık ürünlerin kullanılmamasının uygulanamayacağını bile bile tavsiye etmektense, gerçekçi davranıp, doğada kendiliğinden çözünebilen alternatif malzemelerden üretilmiş ürünlerin kullanımını tavsiye etmeli. Plastiğe alternatif, tek kullanımlık ahşap kaşık, çatal, bıçak, şeker kamışından üretilmiş tabaklar gibi pek çok örnek bulunmakta. [Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/a.2047342485581338/2868143563501222/> adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-36)

[Tuncay Karakacan] (11.09.2022) Yalnız görselinizde kâğıt bardak var. Kâğıt bardaklar naylon karışımı olduğu için ayrıtılamıyor ve dönüştürülebilir (TRT sıfır atık belgeselin yalancısıyım)

[Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/3027420920906818> adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-37)

Sıfır Atık Facebook sayfasının son 1 yıl içerisinde yapılan bütün paylaşımları incelenmiştir. Oldukça fazla paylaşım bulunmaktadır fakat sadece 21 tane paylaşımın altına yorum yapılmıştır.

3.4.2.4. ÇŞB ve instagram

Çevre Şehircilik ve iklim Değişikliği Bakanlığının Instagram hesabında 1283 gönderi 111 bin takipçi bulunmaktadır. Instagram hesabının bilgi bölümünde bakanlığın web sitesinin linki bulunmaktadır. Hesap ilk paylaşımını 30 temmuzda yapmıştır son paylaşım ise on saat önce yapılmıştır. Güncel tutulmaya çalışılan ve paylaşım yapmaya özen gösteren bir hesap görünümündedir. Hesabın gönderileri incelendiğinde gönderileri beğenen kişi sayısının 1000 ile 3000 arasında olduğu gözlemlenmektedir. Türkiye'nin nüfusu 84 milyondur. Genel Instagram istatistiğine bakıldığında ise aylık 2 milyardan fazla kişi aktif olarak Instagram kullanmaktadır. Türkiye de ise 52 milyon Instagram kullanıcısı vardır. Bu bilgiler BBC'den alınmaktadır. 52 milyon kullanıcının var olduğu bir sosyal paylaşım sitesinde 111 bin takipçi sayısı ve ortalama 1000 ile 3000 kişi arasında değişen beğenilme sayısı oldukça düşüktür. Bakanlık uygulamakta olduğu Sıfır Atık Projesinin tüm Türkiye'de uygulanmaya çalışsa da topluma en hızlı biçimde ulaşabileceği sosyal paylaşım sitelerinde gerekli etkileşime ulaşamamış olduğu görülmektedir (Bknz. EK-7).

3.4.2.5. Sıfır atık ve instagram

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile entegre olan Sıfır Atık adıyla kurulan Instagram hesabının 32,8 takipçisi 985 gönderisi bulunmaktadır. Sayfanın ilk gönderisi 17 Temmuz 2018 yılında paylaşılmıştır son gönderisi ise 5 gün önce paylaşılmıştır. Sayfanın gönderilerini beğenen kişi sayısı 100 ile 500 kişi arasında değişmektedir (Bknz. EK-8).

Instagram da açılan hesaplar incelendiğinde sıfır atık başlığı ile açılan başka bir hesap daha bulunmaktadır. Bir blogger tarafından açılan bu sayfanın ise takipçi sayıları aşağıdaki gibidir. (Bknz.EK-9)

Bu sayfa bakanlıkla bağlantılı bir sayfa değildir, bir blogger tarafından açılmıştır. Sayfanın 872 gönderisi 102 bin takipçisi bulunmaktadır. Tüm Türkiye'de uygulanma çalışmalarının başlatıldığı sıfır atık projesinin resmi Instagram hesabının takipçi sayısı, bir blogger tarafından açılan ve hiçbir yer ile bir bağlantısı bulunmayan kişisel Instagram hesabının takipçi sayısından düşük takipçi sayısına sahip olması dikkat çekmektedir. Ayrıca kırktan fazla ülkede şubesi bulunan Hollanda ve Amsterdam da uluslararası bir merkezi olan çevreci sivil toplum kuruluşu 500 bin takipçisi olan

Greenpeace Türkiye blogger sayfası tarafından kurulan sıfır atık hesabını takip etmektedir. Bakanlık tarafından kurulan sayfayı takip etmemektedir (Bknz.EK-10)

3.4.2.6. ÇŞB ve twitter

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Twitter hesabı incelendiğinde 432.191 takipçisinin olduğu görülmektedir. 7736 tweet atılmıştır. En son paylaşım 13 saat önce yapılmıştır güncel tutulan ve aktif kullanılan bir sosyal medya hesabı olarak görünmektedir. Twitteri dünya çapında 339,6 milyon kişi kullanmaktadır. Türkiye Twitter'in kullanıldığı ülkeler arasında 6. sıradadır. Sosyal medya platformları içinde bakanlığın en çok takipçisinin bulunduğu sosyal paylaşım sitesi Twitterdir. Twitter gönderileri ve yorumları incelendiğinde yorum yapan kişilerin sıfır atık projesine olan olumsuz yorumları dikkat çekmektedir bu yorumlardan bazıları şu şekildedir (Bknz.EK-11).

Murat,KURUM.[murat_kurum](05.06.2022) 3yilda poşet kullanımını yüzde 65 azalttık.347 milyon ağacı kurtardık.3,8 milyar lira tasarruf ettik. Çevre haftasında da geri dönüştürülmüş kumaştan 10 milyon Sıfır Atık çantasını vatandaşlarımıza sunuyoruz. [Tweet] https://twitter.com/murat_kurum/status/1533412157966143490 adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-38)

Chef,S.[Sametandac](05.06.2022) İngiltere'den 480 milyon ton çöp neden ithal edildi bu nasıl çevre bilinci Malezya mıyız biz?

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40Sametandac%20%C3%A7evre&src=typed_query&f=top adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-39)

Bulent, [bekinnnn](05.06.2022) Adanayı çöp deposuna çevirdiğiniz yetmedi stadyumda taşıma gençlik şöleni düzenlediniz orayı bile kirlettiniz bu mu sizin çevreciliğiniz...[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40bekinnnn%20stadyumda&src=typed_query&f=top adresinden erişilmiştir.(Bknz. EK-40)

3.4.2.7. Sıfır atık ve twitter

Sıfır atık projesinin Twitter hesabı incelendiğinde 8417 takipçisi görülmektedir ve 1114 tweet atılmıştır. En son paylaşım 1 haziranda yapılmıştır. Sayfanın bir yıl içerisindeki paylaşımları gözlendiğinde paylaşımlara yapılan yorumların 100 kişiden

az olduğu gözlemlenmektedir. Paylaşımlara en fazla 3 ya da 5 yorum yapılmıştır. Son bir yıl içerisinde yapılan yorumlardan bazıları aşağıdaki gibidir (Bknz.EK-12)

Kuru,C.[CumhurKuru].(05.06.2022) Plastik geri dönüştürülemez! Kendinizide, vatandaşıda kandırmayın.

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%20%40cumhurkuru%20plastik&src=typed_query&f=top adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-41)

ietche, [HupCek]. (11.06.2021) Galiba belediyeler bu işlerle pek ilgilenmiyorlar. Atık kumbaralar öylece duruyor.

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40hupcek%20belediyeler&src=typed_query&f=top adresinden erişilmiştir. (Bknz.EK-42)

1905GS,[1905serdar_].(05.07.2021)Avrupa yasaklıyor siz hala atık ayrıştırmasından bahsediyorsunuz...Her şeyde ne kadar geridesiniz...Oturdüğüm mahallede geri dönüşüm konteyneri yok !

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%401905serdar_%20d%C3%B6n%C3%BC%5%9F%C3%BCm&src=typed_query&f=top adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-43)

ahmetocak,[ahmetocak].(14.04.2022) Belediyelerin geri dönüşüm kutularının üstleri açık maalesef, ıslanıyor!

[Tweet]<https://twitter.com/ahmetocak/status/1514701623536324609>adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-44)

kaymas,b.[KaymasBolgu].(25.04.2022) İyi de ben çok az yerde atık pil toplama kutusu gördüm. Bu bilinç ve ciddiyetin belediye yönetimlerinde olmaması, halkın bilinçlenmesini faydasız kılıyor.

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40kaymasbolgu%20pil&src=typed_query&f=top adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-45)

A.Glaucus.[owlofbeocan](19.07.2021)ABD’de “garage sale”adı altında evdeki kullanılmayan eşyalar sembolik fiyatlarla bahçede satışa çıkarılır.semt halkı da burdan alışveriş yapar.hem satışı yapan bir miktar para kazanarak fazlalıklardan kurtulur.hem de alıcılar çok ucuza ihtiyaç giderirler.

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40owlofbeacon%20e%C5%9Fyalar%20sembolik&src=typed_query&f=top adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-46)

Mka1923[cnkzgr.](23.07.2021) Sevgili@luleburgaz_bld yıllardır Yeni Sanayi sitemize cam, kağıt, plastik vb. atık kutuları istiyoruz bu platformda da iletmiş olalım. Hem paramız israf olmasın hem doğamız kirlenmesin.

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40cnkzgr%20sitemize&src=typed_query&f=top adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-47)

Lüleburgaz Belediyesi[luleburgaz_bld](23.07.2021) Merhaba. Duyarlılığınız için teşekkür ederiz. Konuyu ilgili müdürlüğümüze iletceğiz.

[Tweet]<https://twitter.com/cnkzgr/status/1418620291568308225> adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-47)

Müşkülpesent.[@_Z_E_H_R_A_](26.08.2021) Dediğiniz gibi yapıyorum ama açıkçası geri dönüştürüyorlar mı? Bundan pek emin değilim.

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40__Z_E_H_R_A__%20dedi%C4%9Finiz%20gibi&src=typed_query adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-48)

Atila,YILDIRIM.[atilayildirim](26.08.2021) Belediyeler bu konuda isteksiz ve ne yapacaklarını da tam olarak bilmiyorlar.

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40atilayildirim74%20belediyeler&src=typed_query adresinden erişilmiştir. (Bknz. EK-48)

3.4.2.8. ÇŞB, sıfır atık ve youtube

Youtube çok fazla kişi tarafından ziyaret edilen ve aynı zamanda kendi içerikleri üreten kişiler tarafından kullanılan bir platformdur. Wojcicki verilerine göre Youtube kullanıcı sayısı 1,5 milyarı geçmiştir. Türkiye her sosyal paylaşım platformunda ilk 15 de yer alıyor ve Youtube içinde 57 milyondan fazla kullanıcı ile dünya listesinde 12. sırada yer alıyor. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Youtube hesabı incelendiğinde ise 4003 abonesi bulunmaktadır. 57 milyon Türk kullanıcının var olmasına rağmen bakanlığın 4003 aboneye ulaşmış olması oldukça düşüktür.

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın sıfır atık projesi için çalışmalarını yürüttüğü Youtube hesabı incelendiğinde ise abone sayısının 82 olduğu görülmektedir. 57 milyondan fazla Türk Youtube kullanıcının olduğu ve 4003

abonenin bakanlık sayfasını takip ettiği Youtube kanallarında resmi sıfır atık Youtube hesabının 82 aboneye ulaşmış olması eleştirilebilir bir durumdur. Halkla ilişkiler tüm mecralara giydirilebilen ve herkese ulaşmayı hedefleyen projeler yürütürken hedefi çalışmaların her kanalda sürdürülebilir olmasını sağlamaktadır. Sosyal medyada yürütülen çalışmalarında bütün sosyal medya kanallarında sürdürülebilir olması gerekmektedir. Fakat Youtube kanallarında böyle bir sürdürülebilirliğin oldukça gerisinde kalınmıştır (Bknz. EK-13 EK-14)

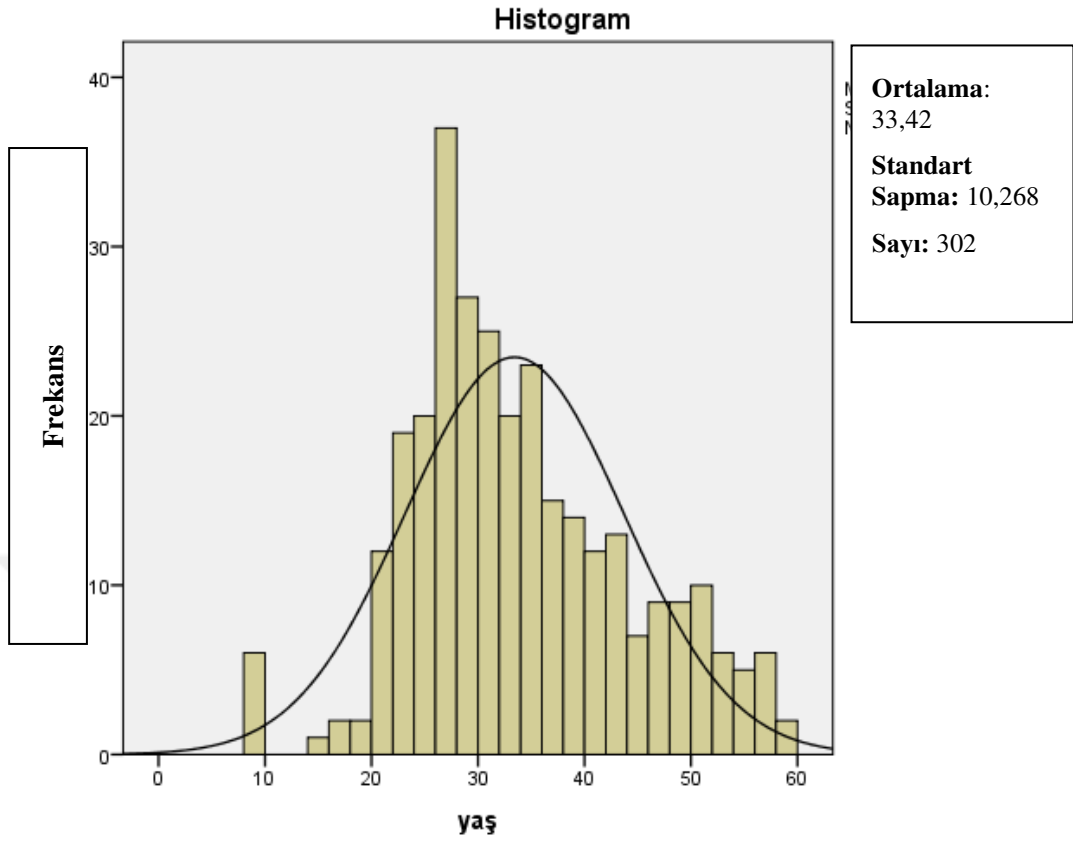

4. ANALİZ VE BULGULAR

Çevreye karşı duyarlılığı ölçümleyebilmek için çalışmanın üçüncü bölümünde hazırlanan anket soruları kişilere uygulanmıştır. Anket soruları demografik ve likert ölçekli sorulardan oluşmaktadır. Kişilere sorular “siz olsaydınız ne yapardınız” ya da “çevreye karşı şöyle bir duyarsızlığa şahit oldum” sorularından oluşmaktadır. Bireylerin sorular kendilerine sorulduğunda ve bireylere başkaları sorduğunda nasıl cevap verildiği karşılaştırılacaktır. Tüm Türkiye’ye uygulanan sıfır atık projesinin bilinirliği, uygulama ve uygulatma derecesi ve verilen atık eğitimlerinin yeterliliğini ölçebilecek sorulara yer verilmiştir. Anket 302 kişi her yaş ve çalışan grubundan kişilere uygulanmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan analizler aşağıdaki gibidir.

Sayı	302 kişi
Ortalama	33,42
Ortanca değeri	31,50
Tarz	26
Standart sapma değeri	10,268
Çarpıklık	0,389
Basıklık	-0,193
Toplam	10094

Tablo 4.1. Yaş

Şekil 4.1. Çubuk Diyagram Tablosu

Ankette toplanan verilerden yaş değişkenine bakıldığında çubuk diyagramda hemen hemen düzgün dağılımlı, basıklığın çok az sağa yatkın olduğu bir şema ortaya çıkmaktadır. Ankete katılanların yaş ortalaması 33, en sık tekrar eden değer 26 olduğu görülmektedir. Bu da eğitimi tamamlamış genç çalışan bir örnekleme ifade etmektedir.

4.1. Cinsiyet

Erkek ve kadın katılımcıların var olan durumlara verdiği tepkiler değişkenlik göstermektedir. Bu sebeple cinsiyet ile anket soruları karşılaştırılmıştır.

4.1.1. Çevre ile İlgili Projelerden Haberdar Olma Bilinci

Sıfır atık projesinden haberdar olma durumu	Kadın	Erkek
Sıfır atık projesinden haberdar	127	88
Sıfır atıktan projesinden haberdar değil	39	45
TOPLAM	166	133

Tablo 4. 2. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Karşılaştırılması

Bu soruyu 166 kadın 133 erkek katılımcı yanıtlamıştır. 166 kadın katılımcıdan 127 kişi sıfır atık projesinden haberdar iken 39 kişi haberdar değildir. Erkek katılımcılara bakıldığında ise 88 kişi haberdarım cevabı verirken 45 kişi haberdar değilim cevabını vermiştir. Oranlara bakıldığında kadınların projeden haberdar olma oranı erkeklere oranla daha yüksektir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık	Tam 2 Yönlü	Tam Tek Yönlü
Pearson Ki Kare	3,908 ^a	1	,048		
Continuity Correction ^b	3,413	1	,065		
Likelihood Ratio	3,893	1	,048		
Fisher's Exact Test				,053	,033
Geçerli Vaka Sayısı	299				

a.0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 37,36.

Pearson Ki Kare değeri 3,908^a olup anlamlılık değeri 0,042'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 3. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,114			,048
	Cramer's V	,114			,048
	Contingency Coefficient	,114			,048
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	,114	,058	1,966	,049
	Kendall's tau-c	,102	,052	1,966	,049
Geçerli Vaka Sayısı		299			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0. 114 olup bunun anlamlılık değeri 0,48 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için test anlamlıdır.

Tablo 4. 4. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Simetrik Ölçme Tablosu

4.1.2. Klasik ve Sosyal Medyada Bilinçlendirme Halkla İlişkileri

Televizyonda sıfır atık ile ilgili kamu spotlarına rastlama	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	22	36	58
Katılmıyorum	44	31	75
Kararsızım	20	4	24
Katılıyorum	53	39	92
Kesinlikle katılıyorum	17	17	34
Toplam	156	127	283

Tablo 4. 5. Cinsiyet ile Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumunun Karşılaştırılması

Bu soruya 156 kadın 127 erkek katılımcı yanıt vermiştir. En çok işaretlenen seçenekler ise katılmıyorum ve katılıyorum seçenekleridir. 44 kadın katılımcı 31 erkek katılımcı katılmıyorum yanıtını verirken, 53 kadın 39 erkek katılımcı ise katılıyorum yanıtını vermiştir. Ki kare ile yaptığım televizyonda kamu spotlarına rastlama ile cinsiyet değişkenini karşılaştırdığımda cinsiyet açısından bir fark içermediği görülmektedir. RTÜK kamu spotları için 08:00 22:00 saat aralığını uygun bulmuştur ve yoğun olarak kamu spotları 17:00 22:00 saatleri arasında verilmektedir. Bu da bize çevre bakanlığının RTÜK ile yürüttüğü yönetmeliği ile kamu spotu olarak yaptığı çalışmaların gereken dikkate erişemediğini göstermektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	15,657 ^a	5	,008
Likelihood Ratio	16,528	5	,005
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 8,56'dır.

Pearson Ki Kare değeri 15,657^a olup anlamlılık değeri 0,008'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için hipotezi kabul edilmiştir. Yani bu değerler birbirine bağlıdır.

Tablo 4. 6. Cinsiyet ile Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumu Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,228			,008
	Cramer's V	,228			,008
	Contingency Coefficient	,222			,008
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,062	,053	-1,175	,240
	Kendall's tau-c	-,077	,066	-1,175	,240
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,228 olup bunun anlamlılık değeri 0,08 olduğu için ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 7. Cinsiyet ile Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumu Simetrik Ölçme Tablosu

Sıfır atık projesini sosyal medyada takip etme	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	32	34	66
Katılmıyorum	69	52	121
Kararsızım	19	13	32
Katılıyorum	26	17	43
Kesinlikle katılıyorum	10	9	19
Toplam	156	125	281

Tablo 4. 8. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Karşılaştırılması

156 kadın katılımcı 125 erkek katılımcı soruyu yanıtlamıştır. En çok tercih edilen yanıt ise katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum yanıtı olmuştur. 69 kadın 52 erkek katılımcı katılmıyorum yanıtını verirken 32 kadın 34 erkek katılımcı kesinlikle katılmıyorum yanıtını vermiştir. Katılımcıların verdiği cevapların oranlarına bakıldığında sıfır atık projesini sosyal medyada takip etmeme oranı hem erkek katılımcılarda hem kadın katılımcılarda yüksektir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	2,604 ^a	5	,761
Likelihood Ratio	2,602	5	,761
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 8,56'dır.

Pearson Ki Kare değeri 2,604^a olup anlamlılık değeri 0,761dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 9. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,093			,761
	Cramer's V	,093			,761
	Contingency Coefficient	,092			,761
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,033	,052	-,629	,529
	Kendall's tau-c	-,040	,064	-,629	,529
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılarap standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0.093 olup bunun anlamlılık değeri 0,761 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 10. Cinsiyet ile Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Simetrik Tablosu

4.1.3.Uygulanan Halkla İlişkiler Kampanyalarına Halkın Etkileşimi

Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının çalışma yeterliliği	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	40	42	82
Katılmıyorum	62	39	101
Kararsızım	38	18	56
Katılıyorum	17	17	34
Kesinlikle katılıyorum	3	7	10
Toplam	160	123	283

Tablo 4. 11. Cinsiyet ile ÇŞB Çalışma Yeterliliğinin Karşılaştırılması

Bakanlığın çalışmalarının yeterli olup olmadığı konusunda 40 kadın 42 erkek katılımcı kesinlikle katılmıyorum 62 kadın 39 erkek katılımcı katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Çalışmaların yetersiz olduğunu düşünen kadın katılımcı sayısı erkeklere oranla daha fazladır. Oranlara bakıldığında katılımcıların yanıtları bakanlık çalışmalarını yeterli düzeyde bulmadıklarını desteklemektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	13,764 ^a	5	,017
Likelihood Ratio	13,937	5	,016
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 1 hücre (8,3%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 4,50'dir.

Pearson Ki Kare değeri 13,764^a olup anlamlılık değeri 0,017'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 12. Cinsiyet ile ÇŞB Çalışma Yeterliliğinin Ki Kare Tablosu

	Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,213		,017
	Cramer's V	,213		,017
	Contingency Coefficient	,209		,017
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	,018	,053	,736
	Kendall's tau-c	,022	,066	,736
Geçerli Vaka Sayısı		302		

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,213 olup bunun anlamlılık değeri 0,017 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 13. Cinsiyet ile ÇŞB Çalışma Yeterliliğinin Simetrik Ölçme Tablosu

4.1.4. Kampanyaya Yönelik Olumlu Olumsuz Düşünceler

Evimdeki atıkları ayrıştırarak renk ve sembollerine göre ayırıp uygun çöpe atma	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	33	39	72
Katılmıyorum	57	35	92
Kararsızım	21	14	35
Katılıyorum	29	26	55
Kesinlikle katılıyorum	18	10	28
Toplam	158	124	282

Tablo 4. 14. Cinsiyet ve Atıkları Ayrıştırma Karşılaştırılması

158 kadın 124 erkek katılımcı soruyu yanıtlamıştır. 33 kadın 39 erkek katılımcı kesinlikle katılmıyorum yanıtı verirken 57 kadın 35 erkek katılımcı ise katılmıyorum yanıtını vermiştir. Kadınların çöplerini ayrıştırmama durumları erkeklere oranla daha yüksektir. Sorunun genel cevap dağılımına bakıldığında ise çöplerini ayrıştırmayan kişilerin yüzdesi çöplerini ayrıştıran kişilerin yüzdesinden daha fazladır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	7,504 ^a	5	,186
Likelihood Ratio	7,524	5	,184
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 9,01.

Pearson Ki Kare değeri 7,504^a olup anlamlılık değeri ,0,186'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır

Tablo 4. 15. Cinsiyet ve Atıkları Ayrıştırma Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,158			,186
	Cramer's V	,158			,186
	Contingency Coefficient	,156			,186
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,027	,052	-,521	,602
	Kendall's tau-c	-,034	,065	-,521	,602
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0.158 olup bunun anlamlılık değeri 0,186 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için geçelidir.

Tablo 4. 16. Cinsiyet ve Atıkları Ayrıştırma Simetrik Tablosu

Çevremdeki insanların atık yönetimini bilme durumu	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	28	31	59
Katılmıyorum	33	17	50
Kararsızım	12	15	27
Katılıyorum	41	28	69
Kesinlikle katılıyorum	45	28	73
Toplam	159	119	278

Tablo 4. 17. Cinsiyeti ile Atık Yönetimini Bilme Karşılaştırılması

Katılımcılardan 41 kadın ve 28 erkek katılımcı katılıyorum cevabını vermiştir. 45 kadın 28 erkek katılımcı ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Çevredeki bireylerin atık yönetimini bildiklerine katılmama oranı da yüksektir. Fakat oranlara bakıldığında kadınlar, çevresindeki kişilerin atık yönetimini bildiğine dair daha olumlu yanıtlar vermiştir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	13,332 ^a	5	,020
Likelihood Ratio	13,469	5	,019
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,81.

Pearson Ki Kare değeri 13,332^a olup anlamlılık değeri 0,020'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 18. Cinsiyet ile Atık Yönetimini Bilme Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,210			,020
	Cramer's V	,210			,020
	Contingency Coefficient	,206			,020
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	,008	,052	,147	,883
	Kendall's tau-c	,010	,066	,147	,883
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,210 olup bunun anlamlılık değeri 0,020 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 19. Cinsiyet ile Atık Yönetimini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu

Kullandığım ürünlerin içeriğini ve çevreye verebileceği zararlar konusunda bilgi sahibi olma	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	31	31	62
Katılmıyorum	14	15	29
Kararsızım	22	16	38
Katılıyorum	54	32	86
Kesinlikle katılıyorum	37	31	68
Toplam	158	125	283

Tablo 4. 20. Cinsiyet ve Ürün İçeriğini Bilme Karşılaştırılması

Katılımcılardan 54 kadın 32 erkek katılımcı katılıyorum 37 kadın 31 erkek katılımcı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Oranlara bakıldığında kadınlar, ürünlerin çevreye verdiği zararlar söz konusu olduğunda daha bilgilidir sonucuna ulaşılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	4,679 ^a	5	,456
Likelihood Ratio	4,698	5	,454
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 8,56'dır.

Pearson Ki Kare değeri 4,679^a olup anlamlılık değeri 0,456'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 21. Cinsiyet ve Ürün İçeriğini Bilme Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,124			,456
	Cramer's V	,124			,456
	Contingency Coefficient	,124			,456
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,016	,052	-,304	,761
	Kendall's tau-c	-,020	,065	-,304	,761
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,124 olup bunun anlamlılık değeri 0,456 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 22. Cinsiyet ve Ürün İçeriğini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu

Posta kutuma mektuptan çok fatura gelme durumu	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	40	44	84
Katılmıyorum	27	20	47
Kararsızım	9	9	18
Katılıyorum	29	26	55
Kesinlikle katılıyorum	57	29	86
Toplam	162	128	290

Tablo 4. 23. Cinsiyet ve Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Karşılaştırılması

Cevaplara bakıldığında oranlar birbirini takip etmektedir. En çok cevap farkının olduğu seçenek ise 57 kadın 29 erkek katılımcının seçmiş olduğu kesinlikle katılıyorum seçeneğidir. Kâğıt israfını önleyebilmek için popüler hale gelen elektronik fatura kullanımının azlığı israfı desteklemektedir. Oranlara bakıldığında ise kadınların erkeklere oranla daha fazla fatura aldığı görülmektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	8,955 ^a	5	,111
Likelihood Ratio	9,059	5	,107
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 5,40.

Pearson Ki Kare değeri 8,955^a olup anlamlılık değeri 0,111'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 24. Cinsiyet ve Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,172			,111
	Cramer's V	,172			,111
	Contingency Coefficient	,170			,111
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,082	,052	-1,580	,114
	Kendall's tau-c	-,102	,064	-1,580	,114
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0.172 olup bunun anlamlılık değeri 0,111 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 25. Cinsiyet ve Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Simetrik Ölçme Tablosu

Bir ürünü farklı amaçlarla tekrar kullanma	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	26	34	60
Katılmıyorum	19	18	37
Kararsızım	19	14	33
Katılıyorum	61	29	90
Kesinlikle katılıyorum	38	28	66
Toplam	163	123	286

Tablo 4. 26. Cinsiyet ve Geri Dönüşüm Karşılaştırılması

Bir ürünü farklı amaçlarla tekrar kullanma sorusunda en çok katılıyorum seçeneği işaretlenmiştir. Katılımcılardan 61 kadın 29 erkek katılımcı katılıyorum yanıtını vermiştir. Kadın katılımcılar erkek katılımcılara oranla eskiyen eşyaları atmak yerine tekrar kullanmaktadır sonucuna ulaşılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	18,194 ^a	5	,003
Likelihood Ratio	18,762	5	,002
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 7,21.

Pearson Ki Kare değeri 18,194^a olup anlamlılık değeri 0,003'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 27. Cinsiyet ve Geri Dönüşüm Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,245			,003
	Cramer's V	,245			,003
	Contingency Coefficient	,238			,003
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,037	,053	-,703	,482
	Kendall's tau-c	-,047	,067	-,703	,482
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0. 245 olup bunun anlamlılık değeri 0,003 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 28. Cinsiyet ve Geri Dönüşüm Simetrik Ölçme Tablosu

Bulduğum ortamlardan ayrılırken yanan lambaları söndürme davranışı	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	31	30	61
Katılmıyorum	7	13	20
Kararsızım	3	8	11
Katılıyorum	38	29	67
Kesinlikle katılıyorum	84	47	131
Toplam	163	127	290

Tablo 4. 29. Cinsiyet ile Açık Lambaları Kapatma Davranışı Karşılaştırılması

Anket sonuçlarına göre sayıların arasındaki fark kesinlikle katılıyorum yanıtında belirginleşmektedir 84 kadın 47 erkek katılımcının kesinlikle katılıyorum yanıtı bulunmaktadır. Kadın katılımcıların israfı önlemek amacı ile yanan ışıkları ortamdaki çıkarken söndürme davranışı erkeklere oranla daha fazladır kadın katılımcıların bu konudaki duyarlılığının daha yüksek olduğu söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	15,925 ^a	5	,007
Likelihood Ratio	16,164	5	,006
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 1 hücre (8,3%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 4,95.

Pearson Ki Kare değeri 15,925^a olup anlamlılık değeri 0,007'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 30. Cinsiyet ile Açık Lambaları Kapatma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,230			,007
	Cramer's V	,230			,007
	Contingency Coefficient	,224			,007
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,085	,053	-1,594	,111
	Kendall's tau-c	-,101	,063	-1,594	,111
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,230 olup bunun anlamlılık değeri 0,007 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 31. Cinsiyet ile Açık Lambaları Kapatma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

4.1.5. Projenin Diğer Kurumlar ile Entegre Olma Durumu

Okullarda verilen çevre derslerinin yeterliliği	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	41	43	84
Katılmıyorum	57	36	93
Kararsızım	35	17	52
Katılıyorum	18	21	39
Kesinlikle katılıyorum	7	5	12
Toplam	158	122	280

Tablo 4. 32. Cinsiyet ve Çevre Dersleri Yeterliliği Karşılaştırılması

Bu soruya cevap olarak 41 kadın 43 erkek katılımcı kesinlikle katılmıyorum 57 kadın 36 erkek katılımcı ise katılmıyorum yanıtını vermiştir. Kadın katılımcıların katılmama durumu erkek katılımcılardan daha fazladır. 35 kadın 17 erkek katılımcı kararsız kalmıştır. Sorunun geneline bakıldığında büyük bir oran okullarda verilen çevre derslerinin yeterli olmadığını düşünmektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	10,343 ^a	5	,066
Likelihood Ratio	10,430	5	,064
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 5,40.

Pearson Ki Kare değeri 10,343^a olup anlamlılık değeri 0,066'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 33. Cinsiyet ve Çevre Dersleri Yeterliliği Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,185			,066
	Cramer's V	,185			,066
	Contingency Coefficient	,182			,066
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	,006	,053	,109	,913
	Kendall's tau-c	,007	,066	,109	,913
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,185 olup bunun anlamlılık değeri 0,066 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 34. Cinsiyet ve Çevre Dersleri Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu

	Kadın	Erkek	Toplam
Kurumlarda verilen sıfır atık eğitimi hakkında			
Çok şey öğrendim.	52	46	98
Daha fazla bilgi ve çevre bilinci içeriği eklenebilirdi.	74	43	117
Sıkıcı ve rutin bir eğitimdi.	23	22	45
Mecbur olduğum için katıldım ve sunuma çalışıp teste girdim bir şey öğrenmedim.	8	19	27
Toplam	157	130	287

Tablo 4. 35.Cinsiyet ve Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimi Karşılaştırılması

Kurumlarda verilen eğitimler hakkında katılımcılar farklı cevaplar vermişlerdir. En çok tercih edilen yanıt daha fazla bilgi içeriği eklenebilirdi yanıtıdır. Katılımcıların birçoğu da çok şey öğrendim yanıtını tercih etmiştir. Sorunun geneline bakıldığında eğitimden memnun kalmayan, sıkıcı bulan ve içeriğin daha zengin olabileceğini düşünen katılımcılar bulunmaktadır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	10,811 ^a	4	,029
Likelihood Ratio	10,936	4	,027
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 6,75.

Pearson Ki Kare değeri 10,811^a olup anlamlılık değeri 0,029'dur. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 36. Cinsiyet ve Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimi Ki Kare Tablosu

	Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,189		,029
	Cramer's V	,189		,029
	Contingency Coefficient	,186		,029
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	,047	,054	,874
	Kendall's tau-c	,056	,064	,874
Geçerli Vaka Sayısı	302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,189 olup bunun anlamlılık değeri 0,029 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır

Tablo 4. 37. Cinsiyet ve Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimi Simetrik Ölçme Tablosu

4.1.6. Toplumun Çevreyi Kirleten Kişileri Görmezden Gelme Durumu ve Uyarma Davranışı

Bebek bezlerinin çöp yerine ortalığa, kumsala, ormana atılmasına diğer insanların bakış açısı	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	32	28	60
Katılmıyorum	9	13	22
Kararsızım	2	5	7
Katılıyorum	14	22	36
Kesinlikle katılıyorum	106	58	164
Toplam	163	126	289

Tablo 4. 38. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortalığa Atılma Davranışı Karşılaştırılması

Yanıtlara bakıldığında kadınların rahatsızlık durumu daha yüksektir. Bu soruyu şöyle yorumlamak mümkün olabilir kadınlar daha çok bebek bakımı ile ilgileniyorlar ve daha çok bebek bezi değiştiriyorlar ve bebek bezi atıklarına daha çok

rastlıyor olabilirler. Bu soru tasarlanırken gidilen açık alanlarda sürekli sağa sola atılmış bebek bezlerinin varlığı, bu durumdan herkesin rahatsız olması, ama bebek bezlerinin atılması olayının hiçbir şekilde durdurulamaması durumundan bu konu ile ilgili bir bilincin oluşmaması düşünülmüştür. Bir bilinç oluşup oluşmadığını ölçümlemek için bu soru hazırlanmıştır. Kampanyaya rağmen sıfır atık denmesine rağmen davranışın devam etmesi kampanyanın bir bilinç değişikliği yaratmadığını göstermektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	19,084 ^a	5	,002
Likelihood Ratio	19,367	5	,002
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.2 hücre (16,7%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 3,15.

Pearson Ki Kare değeri 19,084^a olup anlamlılık değeri 0,002'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 39. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,251			,002
	Cramer's V	,251			,002
	Contingency Coefficient	,244			,002
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,080	,054	-1,475	,140
	Kendall's tau-c	-,090	,061	-1,475	,140
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,251 olup bunun anlamlılık değeri 0,002 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 40. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

Çevreyi kirleten kişileri uyarma	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	28	26	54
Katılmıyorum	15	16	31
Kararsızım	17	19	36
Katılıyorum	51	33	84
Kesinlikle katılıyorum	51	30	81
Toplam	162	124	286

Tablo 4. 41. Cinsiyet ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Karşılaştırılması

Bu sorunun yanıtları incelendiğinde cinsiyetler arasında birbirini takip eden yanıtlar verildiği görülmektedir. Fark ise kesinlikle katılıyorum yanıtında açılmıştır, kadın katılımcıların erkeklere oranla çevreyi kirleten kişilere tepkisinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir. Sorunun genel değerlendirmesi yapıldığında kadınların çevreyi kirleten kişilere karşı daha duyarlı ve pozitif yönlendirme konumuna sahip olduğu görülmektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	10,644 ^a	5	,059
Likelihood Ratio	10,813	5	,055
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 7,21.

Pearson Ki Kare değeri 10,644^a olup anlamlılık değeri 0, 059'dur. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 42. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,188			,059
	Cramer's V	,188			,059
	Contingency Coefficient	,185			,059
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,035	,052	-,663	,507
	Kendall's tau-c	-,043	,065	-,663	,507
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,188 olup bunun anlamlılık değeri 0,059 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 43. Cinsiyet ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

4.1.7. Projenin Uygulamaya Başlamasından ve Poşet Ücretlendirilmesinden Sonra Toplumun Poşet Kullanım Davranışına Bakış Açısı

Poşetlerin ücretlendirilmesi poşet kullanma davranışında bir değişiklik yaratmadı, poşet kullanmaya devam ediyorum.	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	43	35	78
Katılmıyorum	38	24	62
Kararsızım	18	16	34
Katılıyorum	36	24	60
Kesinlikle katılıyorum	23	25	48
Toplam	158	124	282

Tablo 4. 44. Cinsiyet ve Poşet Kullanımı Karşılaştırılması

Sorunun genel dağılımına bakıldığında birbirilerine yakın yanıtlar verildiği görülmektedir. Bu durum poşet konusunda ortak bir görüşün olmadığını ortaya çıkarmaktadır. Bir grup katılımcı poşet kullanımına dikkat ederken bir grup ise poşet kullanımını sürdürmektedir ve bez poşet kullanan kişilerin duyarlılığının proje ile bir alakası olmadığı sonucuna da ulaşılabilir. Çünkü birçok kişide bez çanta kullanımının geçmişten günümüze kadar geldiği görülmektedir. Semt pazarlarına çıkılırken alınan bez çantalar bu duruma örnek olabilir. Diğer soruların oranlarına bağımlı olarak bu soruya verilen cevabın duyarlılığı yüksek olsaydı projenin başarılı olma durumu hakkında yorum yapılabilirdi.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	4,447 ^a	5	,487
Likelihood Ratio	4,448	5	,487
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 9,01.

Pearson Ki Kare değeri 4,447^a olup anlamlılık değeri 0,487'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 45. Cinsiyet ve Poşet Kullanma Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,121			,487
	Cramer's V	,121			,487
	Contingency Coefficient	,120			,487
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	,056	,051	1,086	,278
	Kendall's tau-c	,071	,065	1,086	,278
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,121 olup bunun anlamlılık değeri 0,487 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 46. Cinsiyet ve Poşet Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu

Poşet ücretlendirildikten sonra bez çanta kullanmaya başlama durumu	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	38	35	73
Katılmıyorum	29	32	61
Kararsızım	15	22	37
Katılıyorum	36	15	51
Kesinlikle katılıyorum	46	21	67
Toplam	164	125	289

Tablo 4. 47. Cinsiyet ve Bez Çanta Kullanma Karşılaştırılması

Genel dağılıma bakıldığında verilen yanıtlar birbirine yakındır. Fakat kesinlikle katılıyorum kısmında 46 kadın 21 erkek katılımcı yanıtı bulunmaktadır ve kadın, erkek katılımcılar arasındaki en belirgin fark bu seçenekte ortaya çıkmaktadır. Fakat kadın, erkek arasındaki dağılıma bakıldığında kadınların erkeklere oranla bez poşet kullanma davranışının daha yüksek olduğu söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	23,049 ^a	5	,000
Likelihood Ratio	23,945	5	,000
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 5,85.

Pearson Ki Kare değeri 23,049^a olup anlamlılık değeri 0,000'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 48. Cinsiyet ve Bez Çanta Kullanma Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,276			,000
	Cramer's V	,276			,000
	Contingency Coefficient	,266			,000
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,071	,052	-1,382	,167
	Kendall's tau-c	-,090	,065	-1,382	,167
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,276 olup bunun anlamlılık değeri 0,000 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 49. Cinsiyet ve Bez Çanta Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu

4.1.8. Çevre Projelerini Anlatmak İçin Kullanılan Malzemelere Halkın Bakış Açısı

Atık şube müdürlüğü tarafından çevre bilinci oluşturmak üzere basılmış materyallerde atığa dönüşme durumu	Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle katılmıyorum	31	29	60
Katılmıyorum	19	29	48
Kararsızım	36	23	59
Katılıyorum	39	27	66
Kesinlikle katılıyorum	35	21	56
Toplam	160	129	289

Tablo 4. 50. Cinsiyet ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Karşılaştırılması

Atık projelerin materyallerinin de bir atık olduğuna kadınlar erkeklere oranla daha çok katılmışlardır. Eğer bu bir sıfır atık projesi ise basılı materyal çok daha az olmalı qr kod ve sosyal ağların daha etkin kullanılması gerekmektedir, bu basılı materyaller bakanlık tarafından üretildiği için sıfır atık projesinin stratejisine uygun bir strateji olmadığı söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	7,871 ^a	5	,164
Likelihood Ratio	7,877	5	,163
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 5,85

Pearson Ki Kare değeri 7,871^a olup anlamlılık değeri 0,164'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 51. Cinsiyet ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,161			,164
	Cramer's V	,161			,164
	Contingency Coefficient	,159			,164
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,077	,051	-1,511	,131
	Kendall's tau-c	-,098	,065	-1,511	,131
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0. 161 olup bunun anlamlılık değeri 1,64 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 52. Cinsiyet ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Simetrik Ölçme Tablosu

4.1.9. Bireylerin Kullandıkları Malzemelerin Tasarruf Bilgisine Sahip ve Atık Sembollerini Bilme Durumu

Aydınlatmada kullandığım tasarruflu led/ampul	Kadın	Erkek	Toplam
40 watt üzeri	17	14	31
8-12 watt	37	57	94
6-9 watt	15	22	37
Dikkat etmedim bilmiyorum	95	41	136
Toplam	164	134	298

Tablo 4. 53. Cinsiyet ve Tasarruflu Ampul Kullanma Karşılaştırılması

Katılımcıların kullandıkları ampullerin watt'larının kaç olduklarını bilip bilmemeleri üzerine verdikleri yanıtlara bakıldığında erkekler kadınlara oranla daha tasarruflu ampuller kullanmayı tercih etmektedirler. Ayrıca erkeklerin kadınlara oranla bu konuda daha dikkatli olduğu görülmektedir. Dikkat etmedim bilmiyorum yanıtını veren 95 kadın 41 erkek katılımcı bulunmaktadır. Kadınların kullandıkları ampullere karşı tasarruflu ampul seçip seçmeme davranışının erkeklere göre düşük olduğu söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	24,574 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	24,970	4	,000
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.2 hücre (20,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 1,80.

Pearson Ki Kare değeri 25,574^a olup anlamlılık değeri 0,000'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 54. Cinsiyet ve Tasarruflu Ampul Kullanma Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,285			,000
	Cramer's V	,285			,000
	Contingency Coefficient	,274			,000
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,204	,053	-3,892	,000
	Kendall's tau-c	-,236	,061	-3,892	,000
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,285 olup bunun anlamlılık değeri 0,000 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 55. Cinsiyet ve Tasarruflu Ampul Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu

Sembolü biliyorum ve sık sık kullanıyorum	Kadın	Erkek	Toplam
Evet	142	113	255
Hayır	24	22	46
Toplam	166	135	301

Tablo 4. 56. Cinsiyet ve Sembolü Bilme Karşılaştırılması

Ankete katılan katılımcılardan 142 kadın katılımcı 113 erkek katılımcı sembolü biliyorum yanıtını verirken sembolü bilmeyen 24 kadın ve 22 erkek katılımcı bulunmaktadır. Sembolü bilme oranı kadınlarda da erkeklerde de fazladır. Fakat kadınların sembolü bilme durumu erkeklere oranla daha fazladır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	1,419 ^a	2	,492
Likelihood Ratio	1,793	2	,408
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 2 hücre (33,3%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,45.

Pearson Ki Kare değeri 1,419^a olup anlamlılık değeri 0,492'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 57. Cinsiyet ve Sembolü Bilme Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,069			,492
	Cramer's V	,069			,492
	Contingency Coefficient	,068			,492
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	,035	,058	,607	,544
	Kendall's tau-c	,025	,042	,607	,544
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,069 olup bunun anlamlılık değeri 0,492 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 58. Cinsiyet ve Sembollerini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu

Bitmiş pilleri çöpe atmam gerektiğini biliyorum ancak	Kadın	Erkek	Toplam
Atık pil kutusu bulamıyorum normal çöpe atıyorum.	53	59	112
Atık pil kutusu için çantamda pillerle geziyorum.	38	24	62
Atık pilleri ayırmakla uğraşmıyorum.	6	11	17
Atık pil kutularını kullanıyorum.	62	32	94
Fikrim yok	5	8	13
Toplam	164	134	298

Tablo 4. 59. Cinsiyet ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Karşılaştırılması

Bitmiş pilleri çöpe atma davranışını anlamaya yönelik soruların yanıtlarına bakıldığında 53 kadın 59 erkek katılımcı bitmiş pilleri çöpe atması gerektiğini bildiği halde atık pil kutusu bulamadığını belirtmiştir. 38 kadın 24 erkek katılımcı atık pilleri cebinde gezdirdiğini atık pil kutusu aradığını belirtmiştir. Atık pil kutularını kullanıyorum yanıtını veren 62 kadın 32 erkek katılımcı bulunmaktadır. Atık pil kutularını kullanan kadın katılımcı sayısı erkek katılımcı sayısından daha fazla olduğu söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	12,362 ^a	5	,030
Likelihood Ratio	12,460	5	,029
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.2 hücre (16,7%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 1,80.

Pearson Ki Kare değeri 12,362^a olup anlamlılık değeri 0,030'dur. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 60. Cinsiyet ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Varsayılan Standart Sapma	Yaklaşık T ^b	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,202			,030
	Cramer's V	,202			,030
	Contingency Coefficient	,198			,030
Ordinal ve Ordinal	Kendall's tau-b	-,092	,053	-1,728	,084
	Kendall's tau-c	-,109	,063	-1,728	,084
Geçerli Vaka Sayısı		302			

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

c. Korelasyon istatistiği sadece sayısal data için geçerli olduğunda.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,202 olup bunun anlamlılık değeri 0,030 olduğu ve yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 61. Cinsiyet ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

4.2. Mezun Olma

Mezun olma durumu insan davranışlarını etkileyen en önemli faktörlerdendir. Bu sebeple mezun olunan okul ile anket soruları karşılaştırılmıştır. Sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde en çok lise ve lisans mezunlarının olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi anketi ulaştırdığımız bireylerin daha çok lisans mezunu olmasından kaynaklanmaktadır.

4.2.1. Çevre ile İlgili Projelerden Haberdar Olma Bilinci ve Projelere Toplumun Bakış Açısı

Sıfır atık projesinden haberdar olma		Sıfır Atık Projesinden Haberdar olma		Toplam
		Haberdar	Haberdar değil	
Mezun olunan okul	Lise	32	20	52
	Lisans	151	53	204
	Yüksek lisans	13	1	14
	Doktora	0	1	1
	Ön Lisans	9	1	10
	İlkokul-Ortaokul	6	4	10
Toplam		211	80	291

Tablo 4. 62. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Karşılaştırılması

Mezun olunan okul ile sıfır atık projesinden haberdar olma durumu karşılaştırıldığında lisans mezunlarının haberdar olma oranının daha yüksek olduğu söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	13,042 ^a	6	,042
Likelihood Ratio	13,840	6	,031
Geçerli Vaka Sayısı	299		

a. 6 hücre (42,9%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,28.

Pearson Ki Kare değeri 13,042^a olup anlamlılık değeri 0,042'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 63. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,209	,042
	Cramer's V	,209	,042
	Contingency Coefficient	,204	,042
Geçerli Vaka Sayısı		299	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,209 olup bunun anlamlılık değeri 0,042 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 64. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Simetrik Ölçme Tablosu

		Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın çevre bilinci oluşturma çabaları yeterlidir.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	15	15	9	9	2	50
	Lisans	53	75	38	20	6	192
	Yüksek lisans	5	3	2	4	0	14
	Doktora	1	0	0	0	0	1
	Ön Lisans	2	3	2	1	0	8
	İlkokul-Ortaokul	5	2	2	0	1	10
Toplam		81	98	53	34	9	275

Tablo 4. 65. Mezun Olunan Okul ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Karşılaştırılması

Mezun olunan okul ile ÇŞB'nin çevre bilinci oluşturma çabalarının yeterlilik durumu karşılaştırıldığında, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının çevre bilinci oluşturma çabalarının yeterlilik durumunu lisans mezunlarının daha yetersiz bulduğu sonucuna ulaşılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	26,398 ^a	30	,655
Likelihood Ratio	27,045	30	,621
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.32 hücre (76,2%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,03.

Pearson Ki Kare değeri 26,398^a olup anlamlılık değeri 0,655'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 66. Mezun Olunan Okul ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Ki Kare Tablosu

	Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,296
	Cramer's V	,132
	Contingency Coefficient	,284
Geçerli Vaka Sayısı	302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,296 olup bunun anlamlılık değeri 0,655 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 67. Mezun Olunan Okul ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu

		Evimde atıklarımı ayrıştırarak renk ve sembollerine göre ayırıp uygun çöp atarım					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	12	18	5	13	0	48
	Lisans	49	63	28	34	23	197
	Yüksek lisans	3	3	1	5	1	13
	Doktora	0	0	0	0	1	1
	Ön Lisans	2	3	0	2	0	7
	İlkokul-Ortaokul	5	3	0	0	2	10
Toplam		71	90	34	54	27	276

Tablo 4. 68. Mezun Olunan Okul ve Atık Ayrıştırma Karşılaştırılması

Evlerinde atıkları ayrıştıran bireylerin eğitim durumlarına bakıldığında lisans mezunu olanların atıklarını ayrıştırmama durumu daha fazladır. Lisans mezunu olanlardan atıklarını ayrıştıran bir grup vardır fakat oranlara bakıldığında ayrıştırmama oranı daha yüksektir. Atık ayrıştırma bilinci ve çevre bilinci yerleşmediği için üniversite mezunu olursa bile atık ayrıştırma durumu söz konusu olmamaktadır yorumu yapılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	55,060 ^a	30	,003
Likelihood Ratio	51,094	30	,010
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.31 hücre (73,8%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,07.

Pearson Ki Kare değeri 55,060^a olup anlamlılık değeri 0,003'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 69. Mezun Olunan Okul ve Atık Ayrıştırma Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,427	,003
	Cramer's V	,191	,003
	Contingency Coefficient	,393	,003
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,427 olup bunun anlamlılık değeri 0,003 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 70. Mezun Olunan Okul ve Atık Ayrıştırma Simetrik Ölçme Tablosu

		Çevremdeki insanlar atık yönetimini bilmiyorlar					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	12	10	6	10	10	48
	Lisans	34	34	18	51	54	191
	Yüksek lisans	1	1	2	4	3	11
	Doktora	0	0	0	0	1	1
	Ön Lisans	3	2	0	2	2	9
	İlkokul-Ortaokul	5	2	1	0	2	10
Toplam		55	49	27	67	72	270

Tablo 4. 71. Mezun Olunan Okul ve Atık Yönetimini Bilme Karşılaştırılması

Mezun olunan okul ile çevredeki insanların atık yönetimini bilme durumu karşılaştırıldığında lisans mezunlarının aynı toplumu paylaştığı bireylerin atık yönetimini hem bildiğine hem de bilmediğine dair yanıtlar vermişlerdir. Diğer mezun olunan okullardan verilen cevaplar çok azdır. Lisans mezunlarının verdiği cevaplar arasında ise çok bir fark olmasa da çevredeki insanların atık yönetimini bilmediklerine dair cevap çoğunluğu bulunmaktadır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	27,934 ^a	30	,574
Likelihood Ratio	29,797	30	,476
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.32 hücre (76,2%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,08.

Pearson Ki Kare değeri 27,934^a olup anlamlılık değeri 0,574'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 72. Mezun Olunan Okul ve Atık Yönetimini Bilme Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,304	,574
	Cramer's V	,136	,574
	Contingency Coefficient	,291	,574
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,304 olup bunun anlamlılık değeri 0,574 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 73. Mezun Olunan Okul ve Atık Yönetimini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu

4.2.2. Toplumun Çevreye Verdiği Zararla Hakkında Bilinçli Olma Durumu

		Bir ürünü farklı amaçlarla tekrar kullanmaya özen gösteririm.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	14	8	1	16	8	47
	Lisans	33	25	30	61	49	198
	Yüksek lisans	1	0	2	8	3	14
	Doktora	0	0	0	0	1	1
	Ön Lisans	3	1	0	3	1	8
	İlkokul-Ortaokul	5	3	0	0	2	10
Toplam		056	37	33	88	64	278

Tablo 4. 74. Mezun Olunan Okul ve Geri Dönüşüm Karşılaştırılması

Bir ürünü farklı amaçlarla tekrar kullanma durumu ile eğitim durumu karşılaştırıldığında en çok cevap verenler lisans mezunlarıdır. Lisans mezunu olan bireylerden 58 kişi, kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum seçeneğini seçer iken 110 kişinin katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği gözlemlenmektedir. Lisans mezunu ve yüksek lisans mezunu olan bireylerin bir ürünü farklı amaçlarla kullanma olasılığının daha yüksek olduğu söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	53,747 ^a	30	,005
Likelihood Ratio	59,224	30	,001
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.31 hücre (73,8%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,05.

Pearson Ki Kare değeri 53,747^a olup anlamlılık değeri 0,005'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 75. Mezun Olunan Okul ve Geri Dönüşüm Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,422	,005
	Cramer's V	,189	,005
	Contingency Coefficient	,389	,005
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,422 olup bunun anlamlılık değeri 0,005 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 76. Mezun Olunan Okul ve Geri Dönüşüm Simetrik Ölçme Tablosu

		Bulduğum ortamlardan ayrılırken yanan lambaları mutlaka söndürürüm.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	14	3	2	8	21	48
	Lisans	35	14	8	52	91	200
	Yüksek lisans	1	0	0	6	7	14
	Doktora	0	0	0	0	1	1
	Ön Lisans	4	0	0	1	4	9
	İlkokul-Ortaokul	4	2	1	0	3	10
Toplam		58	19	11	67	127	282

Tablo 4. 77. Mezun Olunan Okul ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Karşılaştırılması

Bulduğu ortamdan ayrılırken yanan lambaları söndürme davranışı ile mezun olunan okul karşılaştırıldığında lise ve lisans mezunlarının çoğunlukla yanıt verdiği görülmektedir. Lise mezunlarının verdiği cevaplar karşılaştırıldığında duyarlılık oranı

daha yüksektir. Lisans mezunlarından da 35 kişi kesinlikle katılmıyorum derken 91 kişi kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu sorudan hareketle eğitim durumu yükseldikçe duyarlılık seviyesinin de arttığı söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	38,819 ^a	30	,130
Likelihood Ratio	42,466	30	,065
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 32 hücre (76,2%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,04.

Pearson Ki Kare değeri 32,819^a olup anlamlılık değeri 0,130'dur. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 78. Mezun Olunan Okul ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Ki Kare Tablosu

	Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,359
	Cramer's V	,160
	Contingency Coefficient	,337
Geçerli Vaka Sayısı	302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,359 olup bunun anlamlılık değeri 0,130 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 79. Mezun Olunan Okul ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

		Okullarda verilen çevre dersleri yeterlidir.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	10	16	6	12	2	46
	Lisans	65	62	38	22	7	194
	Yüksek lisans	4	5	3	2	0	14
	Doktora	0	1	0	0	0	1
	Ön Lisans	1	2	3	1	1	8
	İlkokul-Ortaokul	3	4	2	0	1	10
Toplam		83	90	52	37	11	273

Tablo 4. 80. Mezun Olunan Okul ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Karşılaştırılması

Mezun olunan okul ile okullarda verilen çevre derslerinin yeterli olma durumu karşılaştırıldığından en çok yanıt lise ve lisans mezunları tarafından verilmiştir. 26 lise mezunu ve 127 lisans mezunu kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Lise mezunları ve lisans mezunları okulda verilen dersleri yeterli bulmamaktadır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	34,638 ^a	30	,256
Likelihood Ratio	36,602	30	,189
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 32 hücre (76,2%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,04.

Pearson Ki Kare değeri 34,638^a olup anlamlılık değeri 0,256'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 81. Mezun Olunan Okul ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,339	,256
	Cramer's V	,151	,256
	Contingency Coefficient	,321	,256
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,339 olup bunun anlamlılık değeri 0,256 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 82. Mezun Olunan Okul ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu

		Bebek bezlerinin çöp yerine ortalığa kumsala ormana atılmasına sinirleniyorum.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	15	3	1	7	23	49
	Lisans	33	16	5	26	118	198
	Yüksek lisans	1	0	1	3	9	14
	Doktora	0	0	0	0	1	1
	Ön Lisans	4	0	0	0	5	9
	İlkokul-Ortaokul	5	1	0	0	4	10
Toplam		58	20	7	36	160	281

Tablo 4. 83. Mezun Olunan Okul ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Karşılaştırılması

Bu soruya ağırlıklı olarak lise ve lisans mezunları yanıt vermiştir. En çok yanıt ise lisans mezunları vermiştir. 33 birey bu soruya kesinlikle katılmıyorum diye yanıt verirken 118 birey bu soruya kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Genel olarak lise ve lisans mezunları bu durumdan rahatsız olmaktadır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	32,840 ^a	30	,330
Likelihood Ratio	35,860	30	,213
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.31 hücre (73,8%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,02.

Pearson Ki Kare değeri 32,840^a olup anlamlılık değeri 0,330'dur. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 84. Mezun Olunan Okul ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,330	,330
	Cramer's V	,147	,330
	Contingency Coefficient	,313	,330
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,330 olup bunun anlamlılık değeri 0,330 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 85. Mezun Olunan Okul ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

4.2.3. Toplumun Çevreye Kirleten Kişilere Karşı Göstermiş Olduğu Uyarma Davranışı

		Çevreyi kirleten kişileri uyarırım.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	13	6	3	17	11	50
	Lisans	31	20	30	57	59	197
	Yüksek lisans	0	2	1	8	3	14
	Doktora	0	0	0	0	1	1
	Ön Lisans	3	0	1	0	4	8
	İlkokul-Ortaokul	4	2	1	1	1	9
Toplam		51	30	36	83	79	279

Tablo 4. 86. Mezun Olunan Okul ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Karşılaştırılması

Çevreyi kirleten kişileri uyarma davranışı ile mezun olunan okul karşılaştırılmıştır. Uyarma ve uyarmama davranışı incelendiğinde ağırlıklı olarak cevap veren kesim lisans mezunlarıdır. Bu soruya kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum yanıtını veren 51 birey kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum yanıtını veren 116 birey bulunmaktadır. Lisans mezunlarının hem diğer eğitim durumlarına oranla bireyleri uyarma davranışı yüksektir hem de lisans mezunları içindeki orana bakıldığında bireyleri uyarma davranışı yüksektir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	43,209 ^a	30	,056
Likelihood Ratio	46,369	30	,029
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 31 hücre (73,8%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,05.

Pearson Ki Kare değeri 43,209^a olup anlamlılık değeri 0,056'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 87. Mezun Olunan Okul ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,378	,056
	Cramer's V	,169	,056
	Contingency Coefficient	,354	,056
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,378 olup bunun anlamlılık değeri 0,056 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 88. Mezun Olunan Okul ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Simetrik Ölçme Tablosu

		Poşetlerin ücretlendirilmesi poşet kullanma davranışında bir değişiklik yaratmadı poşet kullanmaya devam ediyorum.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Mezun olunan okul	Lise	13	13	3	8	12	49
	Lisans	54	40	26	46	27	193
	Yüksek lisans	1	3	4	2	4	14
	Doktora	0	0	0	1	0	1
	Ön Lisans	3	0	1	3	1	8
	İlkokul-Ortaokul	3	3	0	0	3	9
Toplam		74	59	34	60	47	274

Tablo 4. 89. Mezun Olunan Okul ve Poşet Kullanma Karşılaştırması

Lisans mezunu olan bireyler en çok yanıt vermiştir ve poşetlerin ücretlendirilmesinin ardından poşet kullanma davranışlarında değişikliğe bakıldığından kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum yanıtını veren 104 birey kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum yanıtını veren 73 birey bulunmaktadır. Verilen yanıtlar arasında çok büyük bir fark olmasa da lisan mezunları poşetlerin ücretlendirilmesinden sonra bir davranış değişikliği yaşadıklarına dair yanıtlar vermişlerdir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	35,171 ^a	30	,236
Likelihood Ratio	41,194	30	,084
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a.31 hücre (73,8%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,07.

Pearson Ki Kare değeri 35,171^a olup anlamlılık değeri 0,236'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 90. Mezun Olunan Okul ve Poşet Kullanma Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,341	,236
	Cramer's V	,153	,236
	Contingency Coefficient	,323	,236
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayıldığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,341 olup bunun anlamlılık değeri 0,236 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 91. Mezun Olunan Okul ve Poşet Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu

4.2.4. Kullanılan Teknolojik Ürünlerin Tasarruf Boyutunu Bilme Durumu

		Aydınlatmada kullandığım tasarruflu led/ampul				Toplam
		40 watt üzeri	8-12 watt	6-9 watt	Dikkat etmedim bilmiyorum	
Mezun olunan okul	Lise	7	19	7	21	54
	Lisans	21	62	23	96	202
	Yüksek lisans	0	5	4	5	14
	Doktora	1	0	0	0	1
	Ön Lisans	1	3	1	3	8
	İlkokul-Ortaokul	0	2	1	7	10
Toplam		30	91	36	132	289

Tablo 4. 92. Mezun Olunan Okul ve Tasarruflu Ampul Kullanma Karşılaştırılması

Aydınlatmada kullanılan tasarruflu/led ampullerin watt bilgisinin bilinme durumuna ağırlıklı olarak lisans mezunları yanıt vermiştir. Lisans mezunlarından 106 kişi watt bilgisine dair yanıt verebilir iken 96 birey dikkat etmedim bilmiyorum

yanıtını vermiştir. Genel dağılıma bakıldığında ampul watt bilgisinin bilinmeme oranı daha yüksektir daha önce bu soru cinsiyet ile ilişkilendirildiğinde kadın katılımcıların bu konuda bilgi sahibi olma oranının erkek bireylerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştı. Bu soruda da net bir ayırım olmamasının sebebi cinsiyet ile ilişkili olabilir

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	46,207 ^a	24	,004
Likelihood Ratio	25,532	24	,377
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 26 hücre (74,3%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,01.
Pearson Ki Kare değeri 46,207^a olup anlamlılık değeri 0,004'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 93. Mezun Olunan Okul ve Tasarruflu Ampul Kullanma Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,391	,004
	Cramer's V	,196	,004
	Contingency Coefficient	,364	,004
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,391 olup bunun anlamlılık değeri 0,004 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 94. Mezun Olunan Okul ve Tasarruflu Ampul Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu

		Sembolü biliyorum ve sık sık kullanıyorum.		Toplam
		Evet	Hayır	
Mezun olunan okul	Lise	48	6	54
	Lisans	171	32	203
	Yüksek lisans	13	1	14
	Doktora	1	0	1
	Ön Lisans	8	2	10
	İlkokul-Ortaokul	6	4	10
Toplam		247	45	292

Tablo 4. 95. Mezun Olunan Okul ve Sembolleri Bilme Karşılaştırılması

Mezun olunan okul ile sıfır atık sembolünü bilme durumu karşılaştırıldığında lise ve lisans mezunlarının ağırlıklı cevap verdiği görülmektedir. Lisans mezunlarının sıfır atık ile ilgili sembolü bilme oranı diğer mezun olunan okul derecelerine oranla daha fazladır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	7,175 ^a	12	,846
Likelihood Ratio	6,656	12	,880
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 13 hücre (61,9%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,00.

Pearson Ki Kare değeri 7,175^a olup anlamlılık değeri 0,846'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 96. Mezun Olunan Okul ve Sembolleri Bilme Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,154	,846
	Cramer's V	,109	,846
	Contingency Coefficient	,152	,846
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,154 olup bunun anlamlılık değeri 0,846 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 97. Mezun Olunan Okul Ve Sembolleri Bilme Simetrik Ölçme Tablosu

4.2.5. Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimleri Hakkında Birey Yorumları

		Kurumumda verilen sıfır atık eğitimi hakkında				Toplam
		Çok şey öğrendim	Daha fazla bilgi ve çevre bilinci içeriği eklenebilirdi.	Sıkıcı ve rutin bir eğitimdi	Mecbur olduğum için katıldım ve sunuma çalışıp teste girdim bir şey öğrenmedim.	
Mezun olunan okul	Lise	19	20	10	5	54
	Lisans	61	80	32	19	192
	Yüksek lisans	5	7	2	0	14
	Doktora	0	0	1	0	1
	Ön Lisans	4	4	0	1	9
	İlkokul-Ortaokul	4	3	0	2	9
Toplam		93	114	45	27	279

Tablo 4. 98. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Eğitimi Karşılaştırılması

Bu soruya en çok cevap verenler lise ve lisans mezunlarıdır. Lisans mezunlarından daha fazla bilgi ve çevre bilinci içeriği eklenebilirdi cevabını veren 80 kişi sıkıcı bulan 32 kişi mecbur olduğu için katılan 19 kişi bulunmaktadır. 61 lisans mezunu ise çok şey öğrendiğine dair yanıtlar vermiştir. Genel dağılıma bakıldığında lisans mezunlarının eğitimler ile ilgili memnuniyetsizlik oranları daha fazladır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	22,686 ^a	24	,538
Likelihood Ratio	29,409	24	,205
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 26 hücre (74,3%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,05.

Pearson Ki Kare değeri 22,686^a olup anlamlılık değeri 0,538'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 99. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Eğitimi Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,274	,538
	Cramer's V	,137	,538
	Contingency Coefficient	,264	,538
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,274 olup bunun anlamlılık değeri 0,538 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 100. Mezun Olunan Okul ve Sıfır Atık Eğitimi Simetrik Ölçme Tablosu

4.2.6. Atık Kutularının Erişilebilirlik Durumu

		Bitmiş pilleri çöpe atmamam gerektiğini biliyorum ancak					Toplam
		Atık pil kutusu bulamıyorum, normal çöpe atıyorum	Atık pil kutusu için çantamda pillerle geziyorum.	Atık pilleri ayırmakla uğraşmıyorum	Atık pil kutularını kullanıyorum	Fikrim yok	
Mezun olunan okul	Lise	20	8	6	18	2	54
	Lisans	75	45	10	61	10	201
	Yüksek lisans	4	3	0	7	0	14
	Doktora	0	0	0	1	0	1
	Ön Lisans	4	1	1	4	0	10
	İlkokul-Ortaokul	7	1	0	2	0	10
Toplam		110	58	17	93	12	290

Tablo 4. 101. Mezun Olunan Okul ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Karşılaştırılması.

Bitmiş pilleri çöpe atma durumu ile mezun olunan okul karşılaştırıldığında; en çok cevabı lisans mezunlarının verdiği görülmekte ve lisans mezunlarından atık pil kutusu bulamıyorum normal çöpe atıyorum cevabını veren 75 kişi atık pil kutusu için çantamda piller geziyorum yanıtını veren 45 kişi, atık pil kutusu kullanıyorum yanıtını veren 61 kişi bulunmaktadır. Cevaplara bakıldığında atık çöp kutusuna erişim sağlandığında atık pillerin çöp kutusuna atılacağına ilişkin bir yorum yapılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	29,875 ^a	30	,472
Likelihood Ratio	28,847	30	,526
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 33 hücre (78,6%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,01.

Pearson Ki Kare değeri 29,875^a olup anlamlılık değeri 0,472'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 102. Mezun Olunan Okul ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,315	,472
	Cramer's V	,141	,472
	Contingency Coefficient	,300	,472
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,315 olup bunun anlamlılık değeri 0,472 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 103. Mezun Olunan Okul ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

4.3. Gelir Durumu

Gelir durumu insan davranışlarını etkileyen önemli faktörlerden biridir. Bu sebeple gelir durumu ile anket soruları karşılaştırılmıştır.

4.3.1. Sıfır Atık Projesini Toplumun Dijital ve Klasik Kanallardan Takip Etme Durumu

		Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma		Toplam
		Haberdar	Haberdar değil	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	19	10	29
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	121	45	166
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	37	10	47
	Geliri yok/Belirtilmemiş	18	14	32
	Asgari ücret en az iki kat üzerinde	20	5	25
Toplam		215	84	299

Tablo 4. 104. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Karşılaştırılması.

Sıfır atık projesinden haberdar olma durumu ile gelir durumu karşılaştırıldığında genelde her gelir durumuna sahip bireyler yanıt vermiştir fakat en çok yanıt asgari ücret veya çok az üstünde gelir durumuna sahip olan kişilerin verdiği görülmektedir. Asgari ücret veya çok az üstünde gelir sahibi olan katılımcıların projeden daha çok haberdar olduğu gözlemlenmektedir. Yine aynı sınıfın bir kısmı ise kampanyadan haberdar olmadıklarına dair yanıtlar vermişlerdir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	6,441 ^a	4	,169
Likelihood Ratio	6,217	4	,183
Geçerli Vaka Sayısı	299		

a. 0 hücre (0,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,7,02.

Pearson Ki Kare değeri 6,441^a olup anlamlılık değeri 0,169'dur. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 105. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,147	,169
	Cramer's V	,147	,169
	Contingency Coefficient	,145	,169
Geçerli Vaka Sayısı		299	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,147 olup bunun anlamlılık değeri 0,169 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 106. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesinden Haberdar Olma Durumu Simetrik Ölçme Tablosu

		Televizyonda sıfır atık ile ilgili kamu spotlarına rastladım					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari ücretin altında	5	9	4	9	2	29
	Asgari ücret veya çok az üstünde	36	41	14	50	19	160
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	6	11	2	17	7	43
	Geliri yok/Belirtilmemiş	4	9	2	9	4	28
	Asgari ücretin en az iki kat üzeri	7	5	2	7	2	23
Toplam		58	75	24	92	34	283

Tablo 4. 107. Gelir Durumu ve Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumunun Karşılaştırılması

Televizyonda kamu spotlarına rastlama durumu ile gelir durumu karşılaştırıldığında asgari ücret veya çok az üzerinde ve asgari ücretin üç kat üzeri gelir durumuna sahip olan bireylerin daha çok yanıt verdiği gözlemlenmektedir. Asgari ücret veya çok az üzerinde gelir durumuna sahip olan bireylerin çoğunluğu kamu spotlarına rastlamadım seçeneğini işaretlerken asgari ücretin üç kat üzeri gelir durumuna sahip olan bireylerin çoğunluğu kamu spotlarına rastladım yanıtını vermiştir. Gelir durumu arttıkça çevre kampanyalarına olan ilgi derecesi veya seçicilik de artabiliyor sonucuna ulaşılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	15,465 ^a	20	,749
Likelihood Ratio	16,219	20	,703
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 12 hücre (40,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,1,57.

Pearson Ki Kare değeri 15,465^a olup anlamlılık değeri 0,749'dur. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 108. Gelir Durumu ve Televizyonda Sıfır Atık İle İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumunun Ki Kare Tablosu

İsimsel ve İsimsel			Değer	Yaklaşık Anlamlılık
	Phi		,226	,749
	Cramer's V		,113	,749
	Contingency Coefficient		,221	,749
Geçerli Vaka Sayısı			302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,226 olup bunun anlamlılık değeri 0,749 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 109. Gelir Durumu ve Televizyonda Sıfır Atık ile İlgili Kamu Spotlarına Rastlama Durumunun Simetrik Ölçme Tablosu

		Sıfır atık projesini sosyal medyada takip ediyorum					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	7	16	4	0	2	29
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	36	65	18	26	10	155
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	9	19	3	9	4	44
	Geliri yok/Belirtilmemiş	6	14	4	5	1	30
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	8	7	3	3	2	23
Toplam		66	121	32	43	19	281

Tablo 4. 110. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Karşılaştırılması.

Sıfır atık projesinin sosyal medyada takip etme durumu ile gelir durumu karşılaştırıldığında asgari ücret veya çok az üstünde gelir durumu olan bireylerin yoğun olarak cevap verdiği ve sıfır atık projesini sosyal medyada takip etmediğine dair yanıtlar verdikleri gözlemlenmektedir. Sorunun geneline bakıldığında ise her gelir durumuna sahip bireylerin kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum seçeneğinde yoğunlaştığı yani projeyi sosyal medyada takip etmediği sonucuna ulaşılabılır. Bu durum sosyal medya analizi ile ilişkilendirildiğinde de takipçi sayısının azlığının dikkat çektiği görülmektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	14,243 ^a	20	,818
Likelihood Ratio	20,274	20	,441
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 15 hücre (50,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri, 1,57.

Pearson Ki Kare değeri 14,243^a olup anlamlılık değeri 0,818'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 111. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,217	,818
	Cramer's V	,109	,818
	Contingency Coefficient	,212	,818
Geçerli Vaka Sayısı		302	

Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,217 olup bunun anlamlılık değeri 0,818 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 112. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Projesini Sosyal Medyada Takip Etme Oranı Simetrik Ölçme Tablosu

4.3.2. Toplumun ve Bakanlığın Çevre Çalışmalarına Dair Gösterdiği Çabalar ve Halkın Bakış Açısı.

		Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın çevre bilinci oluşturma çabaları yeterlidir.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	7	13	6	2	1	29
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	43	56	34	19	5	157
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	15	15	7	5	2	44
	Geliri yok/Belirtilmemiş	12	7	5	5	0	29
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	5	10	4	3	2	24
Toplam		82	101	56	34	10	283

Tablo 4. 113. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Karşılaştırılması

Asgari ücret veya çok az üstünde gelir durumu olan kişilerin cevaplama oranı diğerlerine göre daha fazladır. Gelir durumlarının seçtiği cevapların yoğunluğuna bakıldığında kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum seçeneğinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Her gelir durumuna sahip bireyler için bakanlığın çalışmalarının yeterli olmadığını düşündüklerine dair yorum yapılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	13,793 ^a	20	,841
Likelihood Ratio	15,969	20	,719
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 12 hücre (40,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,83.

Pearson Ki Kare değeri 13,793^a olup anlamlılık değeri 0,841'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 114. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,214	,841
	Cramer's V	,107	,841
	Contingency Coefficient	,209	,841
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,214 olup bunun anlamlılık değeri 0,841 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 115. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu

		Evimde atıklarını ayrıştırarak renk ve sembollerine göre ayırıp uygun çöp atarım					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	6	12	3	2	4	27
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	43	50	21	29	13	156
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	11	13	6	12	4	46
	Geliri yok/Belirtilmemiş	6	11	1	7	4	29
	Asgari ücret en az iki kat üzerinde	6	6	4	5	3	24
Toplam		72	92	35	55	28	282

Tablo 4. 116. Gelir Durumu ve Atıkları Ayrıştırma Karşılaştırılması

Evdeki atıkları renk ve sembollerine göre ayırıp uygun çöpe atarım ile gelir durumu karşılaştırıldığında; asgari ücret veya çok az üstünde gelir durumu olan bireylerin bu duruma katılmadıklarına dair cevaplar verdikleri gözlemlenmektedir. Aynı gelir sınıfına sahip bir kısım ise atıklarını ayrıştırdıklarına dair cevaplar vermişlerdir. Fakat sorunun geneline bakıldığında bütün gelir durumları için atıklarını ayrıştırmayan bireylerin oranı atıklarını ayrıştıran bireylerden daha fazladır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	13,789 ^a	20	,841
Likelihood Ratio	15,213	20	,764
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 12 hücre (40,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri,1,66.

Pearson Ki Kare değeri 13,789^a olup anlamlılık değeri 0,841'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 117. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,214	,841
	Cramer's V	,107	,841
	Contingency Coefficient	,209	,841
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,214 olup bunun anlamlılık değeri 0,841 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 118. Gelir Durumu ve ÇŞB Çalışma Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu

		Çevremdeki insanlar atık yönetimini bilmiyorlar					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	9	4	2	2	11	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	35	33	13	40	32	153
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	6	3	6	11	17	43
	Geliri yok/Belirtilmemiş	6	5	3	9	7	30
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	3	5	3	7	6	24
Toplam		59	50	27	69	73	278

Tablo 4. 119. Gelir Durumu ve Atık Yönetimini Bilme Karşılaştırılması

Çevredeki insanların atık yönetimini bilme durumu ile gelir durumu karşılaştırıldığında asgari ücret veya çok az üstünde ve asgari ücretin üç kat üzerine gelir durumuna sahip bireylerin daha çok cevap verdiği görülmektedir. Bu gelir durumuna sahip bireyler çevredeki insanların atık yönetimini bilmediğini düşünmektedirler.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	22,062 ^a	20	,337
Likelihood Ratio	23,720	20	,255
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 11 hücre (36,7%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri, 1,99.

Pearson Ki Kare değeri 22,062^a olup anlamlılık değeri 0,337'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 120. Gelir Durumu ve Atık Yönetimini Bilme Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,270	,337
	Cramer's V	,135	,337
	Contingency Coefficient	,261	,337
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,270 olup bunun anlamlılık değeri 0,337 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 121. Gelir Durumu ve Atık Yönetimini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu

4.3.3. Bireylerin Kullandığı Ürünlerin Çevreye Verdiği Zararları Bilme Durumu

		Kullandığım ürünlerin içeriğini ve çevreye verebileceği zararlar konusunda bilgi sahibiyim					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	10	2	2	8	6	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	36	20	19	47	35	157
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	5	4	10	16	12	47
	Geliri yok/Belirtilmemiş	4	2	4	8	11	29
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	7	1	3	7	4	22
Toplam		62	29	38	86	68	283

Tablo 4. 122. Gelir Durumu ve Ürün İçeriğini Bilme Karşılaştırılması

Kullanılan ürünlerin çevreye verdiği zararlar hakkında bilgi sahibi olma ve gelir durumu karşılaştırıldığında en çok cevabı verenler asgari ücret veya çok az üstünde ve asgari ücretin üç kat üzeri gelir durumuna sahip olanlardır. Asgari ücret veya çok az üzerinde gelir durumuna sahip bireylerin bir kısmı kullandıkları ürünlerin verdiği zararlar konusunda bilgi sahibi iken bir kısmı kullandıkları ürünlerin çevreye verdiği zararlar hakkında bilgi sahibi değildir. Asgari ücretin üç kat üzeri gelir durumuna sahip bireylerin ise kullanılan ürünlerin çevreye verdiği zararlar konusunda bilgi sahibi olma durumun yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	22,924 ^a	20	,293
Likelihood Ratio	25,169	20	,195
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 11 hücre (36,7%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri, 1,57.

Pearson Ki Kare değeri 22,924^a olup anlamlılık değeri 0,293'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 123. Gelir Durumu ve Ürün İçeriğini Bilme Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,276	,293
	Cramer's V	,138	,293
	Contingency Coefficient	,266	,293
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,276 olup bunun anlamlılık değeri 0,293 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 124. Gelir Durumu ve Ürün İçeriğini Bilme Simetrik Ölçme Tablosu

		Posta kutuma mektuptan çok fatura geliyor.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	10	1	1	4	12	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	47	34	11	31	38	161
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	12	6	1	10	18	47
	Geliri yok/Belirtilmemiş	8	4	0	4	13	29
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	7	2	5	6	5	25
Toplam		84	47	18	55	86	290

Tablo 4. 125. Gelir Durumu Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Karşılaştırılması

Gelir durumu ile posta kutusuna mektuptan çok fatura alma durumu karşılaştırıldığında soruya en çok cevap veren bireylerin asgari ücret veya çok az üstünde gelire sahip oldukları görülmektedir. Fakat bu gelir durumuna sahip bireyler hem posta kutusuna mektuptan çok fatura geldiğine dair yanıtlar verirken hem de bu duruma hiç katılmamaktadırlar. Sorunun genel cevap değerlendirmesi yapıldığında net bir sonuç çıkmamaktadır. Bunun sebebi ileri yaşta olan bireylerin elektronik fatura kullanımını daha benimseyemedikleri olabilir ya da internet içeriğinde olan birçok tehlikeli sayfanın varlığı güvensizlik yaratıyor olabilir ya da kadınların erkeklere oranla fatura alma davranışının hala sürdürülebiliyor olmasından kaynaklı olabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	36,427 ^a	20	,014
Likelihood Ratio	37,605	20	,010
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 11 hücre (36,7%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,99.

Pearson Ki Kare değeri 36,427^a olup anlamlılık değeri 0,14'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 126. Gelir Durumu Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,347	,014
	Cramer's V	,174	,014
	Contingency Coefficient	,328	,014
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,347 olup bunun anlamlılık değeri 0,014 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 127. Gelir Durumu Posta Kutusundaki Kâğıt Atıklar Simetrik Ölçme Tablosu

		Bir ürünü farklı amaçlarla tekrar kullanmaya özen gösteririm.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	8	5	1	11	3	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	35	22	15	50	35	157
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	6	4	13	13	11	47
	Geliri yok/Belirtilmemiş	6	4	0	7	12	29
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	5	2	4	9	5	25
Toplam		60	37	33	90	66	286

Tablo 4. 128. Gelir Durumu ve Geri Dönüşüm Karşılaştırılması

Bir ürünü farklı amaçlarla kullanma ile gelir durumu karşılaştırıldığında asgari ücret veya çok az üzerinde ve asgari ücretin üç kat üzeri gelire sahip bireylerin daha çok yanıtlarının olduğu görülmektedir. Her iki gelir durumunun da cevap yoğunluğu kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum yanıtında yoğunlaşmaktadır. Bireylerin bir ürünü farklı amaçlarla kullanıyor olmasından kaynaklı çevreye karşı duyarlılık seviyelerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	36,477 ^a	20	,014
Likelihood Ratio	40,043	20	,005
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 11 hücre (36,7%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 1,32.

Pearson Ki Kare değeri 36,477^a olup anlamlılık değeri 0,014'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 129. Gelir Durumu ve Geri Dönüşüm Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,348	,014
	Cramer's V	,174	,014
	Contingency Coefficient	,328	,014
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,347 olup bunun anlamlılık değeri 0,014 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 130. Gelir Durumu ve Geri Dönüşüm Simetrik Ölçme Tablosu

4.3.4. Bireylerin ve Toplumun Tasarruf Bilincine Sahip Olma Durumu

		Bulunduğum ortamlardan ayrılırken yanan lambaları mutlaka söndürürüm.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	7	2	2	3	14	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	39	12	8	39	63	161
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	6	3	0	11	27	47
	Geliri yok/Belirtilmemiş	4	2	0	4	19	29
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	5	1	1	10	8	25
Toplam		61	20	11	67	131	290

Tablo 4. 131. Gelir Durumu ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Karşılaştırılması

Bulunulan ortamlardan ayrılırken yanan lambaları söndürme davranışı ile gelir durumu karşılaştırıldığında asgari ücret veya çok az üzerinde ve asgari ücretin üç kat üzeri geliri olan kişilerin cevaplarda yoğunlaştığı görülmektedir. Her iki gelir durumunda da bir ortamdan ayrılırken yanan lambaları söndürme davranışı söndürmeme davranışına oranla daha yüksektir. Sorunun genel dağılımına bakıldığında bütün gelir durumuna sahip olan bireylerin bir ortamdan ayrılırken yanan lambaları söndürme davranışının daha yüksek olduğu söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	29,386 ^a	20	,080
Likelihood Ratio	33,184	20	,032
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 12 hücre (40,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,91.

Pearson Ki Kare değeri 29,386^a olup anlamlılık değeri 0,80'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 132. Gelir Durumu ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,312	,080
	Cramer's V	,156	,080
	Contingency Coefficient	,298	,080
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayılp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,312 olup bunun anlamlılık değeri 0,080 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 133. Gelir Durumu ve Açık Lambaları Kapatma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

		Okullarda verilen çevre dersleri yeterlidir.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	8	11	5	3	1	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	47	55	28	22	1	153
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	19	10	10	4	2	45
	Gelir durumu/Belirtilmemiş	7	9	4	5	5	30
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	3	8	5	5	3	24
Toplam		84	93	52	39	12	280

Tablo 4. 134. Gelir Durumu ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Karşılaştırılması

Gelir durumu ile okullarda verilen çevre derslerinin yeterliliği karşılaştırıldığında asgari ücret veya çok az üstünde ve asgari ücretin üç kat üzeri gelire sahip bireyler okullarda verilen çevre derslerinin yeterli olmadığını düşünmektedirler. Soruya cevap veren bireylerin geneline bakıldığında da aynı sonuç çıkmaktadır. Bireylerin büyük bir çoğunluğu okullarda verilen çevre ile ilgili dersleri yeterli bulmamaktadırlar.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	32,320 ^a	20	,040
Likelihood Ratio	29,961	20	,070
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 13 hücre (43,3%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,99.

Pearson Ki Kare değeri 32,320^a olup anlamlılık değeri 0,40'dur. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 135. Gelir Durumu ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,327	,040
	Cramer's V	,164	,040
	Contingency Coefficient	,311	,040
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,327 olup bunun anlamlılık değeri 0,040 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 136 . Gelir Durumu ve Çevre Derslerinin Yeterliliği Simetrik Ölçme Tablosu

		Bebek bezlerinin çöp yerine ortalığa kumsala ormana atılmasına sinirleniyorum.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	8	1	0	0	19	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	38	13	6	21	83	161
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	5	4	0	7	29	45
	Geliri yok/Belirtilmemiş	4	3	0	4	19	30
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	5	1	1	4	14	25
Toplam		60	22	7	36	164	289

Tablo 4. 137. Gelir Durumu ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Karşılaştırılması.

Bebek bezlerinin çöp yerine ortalığa kumsala ormana atılması ile gelir durumu karşılaştırıldığında en çok cevap asgari ücret veya çok az üstünde ve asgari ücretin üç kat üzeri gelir sahibi olan kişiler tarafından verilmiş ve katılıyorum, kesinlikle katılıyorum seçeneğinde yoğunlaşmışlardır. Sorunun genel dağılımına bakıldığında ise her gelir durumu için bebek bezlerinin ortalığa atılmasından rahatsız olduğunu gösteren yanıtlar bulunmaktadır.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	18,799 ^a	20	,535
Likelihood Ratio	25,768	20	,174
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 17 hücre (56,7%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,58.

Pearson Ki Kare değeri 18,799^a olup anlamlılık değeri 0,535'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 138. Gelir Durumu ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,249	,535
	Cramer's V	,125	,535
	Contingency Coefficient	,242	,535
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,249 olup bunun anlamlılık değeri 0,535 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 139. Gelir Durumu ve Bebek Bezlerinin Çöp Yerine Ortaliğa Atılma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

		Çevreyi kirleten kişileri uyarırım.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	6	3	3	10	6	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	35	19	21	42	41	158
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	5	3	7	15	16	46
	Geliri yok/Belirtilmemiş	4	3	2	10	10	29
	Asgari ücretin en az iki kat üzerinde	4	3	3	7	8	25
Toplam		54	31	36	84	81	286

Tablo 4. 140. Gelir Durumu ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Karşılaştırılması.

Çevreyi kirleten kişiler ile gelir durumu karşılaştırıldığında çoğunlukla asgari ücret veya çok az üstünde ve asgari ücretin üç kat üzeri gelir durumuna sahip olan kişilerin cevap verdiği görülmektedir. Asgari ücret veya çok az üzerinde gelir durumuna sahip bireyler çevreyi kirleten kişileri çoğunlukla uyarırım cevabını verirken yine aynı gelire sahip bireylerin bir kısmı çevreyi kirleten kişileri uyarma davranışına katılmadığına gösteren cevaplar vermişlerdir. Sorunun genel değerlendirmesine bakıldığında çevreyi kirleten kişileri uyarırım seçeneğinin fazlaca işaretlendiği görülmektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	14,205 ^a	20	,820
Likelihood Ratio	15,512	20	,746
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 12 hücre (40,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri, 1,32.

Pearson Ki Kare değeri 14,205^a olup anlamlılık değeri 0,820'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 141. Gelir Durumu ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,217	,820
	Cramer's V	,108	,820
	Contingency Coefficient	,212	,820
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,217 olup bunun anlamlılık değeri 0,820 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 142. Gelir Durumu ve Çevreyi Kirleten Kişileri Uyarma Davranışının Simetrik Ölçme Tablosu

4.3.5. ÇŞB'nin Çalışmalarına Toplumun Bakış Açısı

		Poşetler ücretlendirildikten sonra bez çanta kullanmaya başladım.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	9	8	2	4	5	28
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	41	34	18	33	34	160
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	9	10	10	5	13	47
	Geliri yok/Belirtilmemiş	8	3	4	4	10	29
	Asgari ücret en az iki kat üzerinde	6	6	3	5	5	25
Toplam		73	61	37	51	67	289

Tablo 4. 143. Gelir Durumu ve Bez Çanta Kullanımı Karşılaştırılması

Poşet ücretlendirildikten sonra bez çanta kullanma durumu ile gelir durumu karşılaştırıldığında asgari ücret ve çok az üstünde gelir durumu olan kişilerin yoğunlukla cevap verdiği görülmektedir. Bu kişilerin çoğunluğu bez poşet kullanma durumuna katılmamaktadır bir grup ise poşet ücretlendirilmesinden sonra bez çanta kullanmaya başladıklarına dair cevaplar vermişlerdir. Sorunun geneline bakıldığında poşetler ücretlendirildikten sonra bez çanta kullanmaya başlayan bireylerin varlığı görülmektedir fakat bez poşet kullanmayanlardan oran olarak fazla değildir. Sorunun genel dağılımına bakıldığında poşet ve bez poşet kullanımında ayırıcı ve net bir ayrım bulunmamaktadır. Bunun sebebi alışveriş zamanında poşete ücret vermek yerine ekmek ve manav reyonunda bulunan poşetleri kullanan bireylerin hem poşet kullanmış olması hem de bir ücret ödememesinden kaynaklı olabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	20,978 ^a	20	,398
Likelihood Ratio	22,585	20	,310
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 9 hücre (30,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri, 1,08.

Pearson Ki Kare değeri 20,978^a olup anlamlılık değeri 0,398'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 144. Gelir Durumu ve Bez Çanta Kullanımı Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,264	,398
	Cramer's V	,132	,398
	Contingency Coefficient	,255	,398
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,264 olup bunun anlamlılık değeri 0,398 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 145. Gelir Durumu ve Bez Çanta Kullanımı Simetrik Ölçme Tablosu

		Atık Şube Müdürlüğü tarafından çevre bilinci oluşturmak üzere basılmış materyallerde de atığa dönüşmektedir.					Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	8	4	6	4	7	29
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	32	29	37	37	23	158
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	10	7	6	11	12	46
	Geliri yok/Belirtilmemiş	4	5	6	7	9	31
	Asgari ücretin iki kat üzerinde	6	3	4	7	5	25
Toplam		60	48	59	66	56	289

Tablo 4. 146. Gelir Durumu ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Karşılaştırması

Atık şube müdürlüğünün sıfır atık projesi için bastığı materyallerin atığa dönüşme durumu ile gelir durumu karşılaştırıldığında her gelir durumundan bireyin her yanıtı işaretlediği görülmektedir. Soru içerisinde net ve kesin bir ayrım ve bir fikir birliği bulunmamaktadır. Bunun sebebi bireylerin bu basılı materyallere dikkat eşiğinin düşük olmasından kaynaklı olabilir ya da bu materyalleri yararlı ve yönlendirici buluyor olabilirler.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	15,327 ^a	20	,757
Likelihood Ratio	17,812	20	,600
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 9 hücre (30,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,1,08.

Pearson Ki Kare değeri 15,327^a olup anlamlılık değeri 0,757'dir. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 147. Gelir Durumu ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,225	,757
	Cramer's V	,113	,757
	Contingency Coefficient	,220	,757
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,225 olup bunun anlamlılık değeri 0,757 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 148. Gelir Durumu ve Bakanlık Materyallerinin Atığa Dönüşme Durumu Simetrik Ölçme Tablosu

		Aydınlatmada kullandığım tasarruflu led/ampul				Toplam
		40 watt üzeri	8-12 watt	6-9 watt	Dikkat etmedim bilmiyorum	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	0	9	4	16	29
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	20	44	17	84	165
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	7	18	7	15	47
	Geliri yok/Belirtilmemiş	2	11	7	12	32
	Asgari ücret ve en az iki kat üzerinde	2	12	2	9	25
Toplam		31	94	37	136	298

Tablo 4. 149. Gelir Durumu ve Tasarruflu Ampul Kullanma Karşılaştırılması

Gelir durumu ile aydınlatmada kullanılan led/ampul kullanımı karşılaştırıldığında eşit olmamakla birlikte bireylerin bir kısmının kullandığı ampul hakkında bilgi sahibi olduğu bir kısmının ise bu durumuna dikkat etmediğini gösteren yanıtlar verilmiştir. Net bir ayrım olmamasının sebebi cinsiyet ve ilgi derecesi olabilir. Kadınların erkeklere oranla bu konuda ilgi derecesi biraz düşüktür. Ayrıca bazı katılımcıların sadece aydınlatma işlevini yerine getirmesi için rastgele bir alım yapmasından kaynaklı olabilir. Bu sebeple yanıtlar arasında çok büyük bir ayrımın olmadığı söylenebilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	19,715 ^a	16	,233
Likelihood Ratio	23,348	16	,105
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 12 hücre (48,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,33.

Pearson Ki Kare değeri 19,715^a olup anlamlılık değeri 0,233'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 150. Gelir Durumu ve Tasarruflu Ampul Kullanma Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,256	,233
	Cramer's V	,128	,233
	Contingency Coefficient	,248	,233
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,256 olup bunun anlamlılık değeri 0,233 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 151. Gelir Durumu ve Tasarruflu Ampul Kullanma Simetrik Ölçme Tablosu

		Sembolü biliyorum ve sık sık kullanıyorum.		Toplam
		Evet	Hayır	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	24	5	29
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	141	27	168
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	40	7	47
	Geliri yok/Belirtilmemiş	26	6	32
	Asgari ücret en az iki kat üzerinde	24	1	25
Toplam		255	46	301

Tablo 4. 152. Gelir Durumu ve Semboller Bilme Karşılaştırılması

Sembolü bilme durumu ile gelir durumu karşılaştırıldığında bütün gelir durumları için sembolü bilme oranının yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	11,107 ^a	8	,196
Likelihood Ratio	8,225	8	,412
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 7 hücre (46,7%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,08.

Pearson Ki Kare değeri 11,107^a olup anlamlılık değeri 0,196'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 153. Gelir Durumu ve Sembolleri Bilme Ki Kare Tablosu

	Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,192
	Cramer's V	,136
	Contingency Coefficient	,188
Geçerli Vaka Sayısı	302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,192 olup bunun anlamlılık değeri 0,196 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 154. Gelir Durumu ve Sembolleri Bilme Simetrik Ölçme Tablosu

4.3.6. Kurumlarda Verilen Sıfır Atık Eğitimlerine Bireylerin İlgi Derecesi

		Kurumunda verilen sıfır atık eğitimi hakkında				Toplam
		Çok şey öğrendim	Daha fazla bilgi ve çevre bilinci içeriği eklenebilirdi.	Sıkıcı ve rutin bir eğitimdi	Mecbur olduğum için katıldım ve sunuma çalışıp teste girdim bir şey öğrenmedim.	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	10	12	5	2	29
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	60	62	21	16	159
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	16	19	8	2	45
	Geliri yok /Belirtilmemiş	6	14	5	4	29
	Asgari ücret en az iki kat üzerinde	6	10	6	3	25
Toplam		98	117	45	27	287

Tablo 4. 155. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Eğitimi Karşılaştırılması

Gelir durumu ile kurumlarda verilen sıfır atık eğitimi hakkında yapılan yorumlar karşılaştırıldığında asgari ücret veya çok az üzerinde ve asgari ücretin üç kat üzeri gelire sahip bireyler çoğunlukla cevap vermişlerdir. Asgari ücret veya çok az üzerinde gelire sahip olan bireylerden 99 kişi eğitim hakkında memnuniyetsiz iken, çok şey öğrendiğini belirten 60 kişi bulunmaktadır. Asgari ücretin üç kat üzeri gelir sahip olan bireylerden 29 kişi memnuniyetsiz iken, 16 kişi çok şey öğrendiğini belirtmiştir. Sorunun genel dağılımına bakıldığında eğitim hakkında olumsuz eleştiriler olumlu eleştirilerden daha fazladır sonucuna ulaşılabilir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	14,064 ^a	16	,594
Likelihood Ratio	16,225	16	,437
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 11 hücre (44,0%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri 1,24.

Pearson Ki Kare değeri 14,064^a olup anlamlılık değeri 0,594'dür. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 156. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Eğitimi Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İşimsel ve İşimsel	Phi	,216	,594
	Cramer's V	,108	,594
	Contingency Coefficient	,211	,594
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,216 olup bunun anlamlılık değeri 0,594 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 157. Gelir Durumu ve Sıfır Atık Eğitimi Simetrik Ölçme Tablosu

4.3.7. Atık Pil Kutuları ve Bireylerin Kullanma Davranışı

		Bitmiş pilleri çöpe atmamam gerektiğini biliyorum ancak					Toplam
		Atık pil kutusu bulamıyorum, normal çöpe atıyorum	Atık pil kutusu için çantamda pillerle geziyorum.	Atık pilleri ayırmakla uğraşmıyorum	Atık pil kutularını kullanıyorum	Fikrim yok	
Gelir Durumu	Asgari Ücretin altında	17	4	4	4	0	29
	Asgari Ücret veya çok az üstünde	66	33	6	55	7	167
	Asgari ücretin en az üç kat üzerinde	18	11	5	13	0	47
	Geliri yok /Belirtilmemiş	7	6	0	12	5	30
	Asgari ücret en az iki kat üzerinde	4	8	2	10	1	25
Toplam		112	62	17	94	13	298

Tablo 4. 158. Gelir Durumu ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Karşılaştırılması

Bitmiş pilleri çöpe atma durumu ile gelir durumu karşılaştırıldığında atık pil kutusu bulamıyorum normal çöpe atıyorum yanıtını verenlerin oranı en fazladır. Ardından atık pil kutusu için çantamda pillerle geziyorum yanıtını verenler gelmektedir. Her gelir durumu için cevap verme oranlarına bakıldığında atık pil kutularını kullanan ve kullanmayan kişilerin varlığı dikkat çekmektedir fakat aynı gelir durumuna sahip bireylerin verdikleri cevaplar arasında net bir ayırım yapılamamaktadır. Genel olarak bireyler atık pil kutusu bulamadıkları için normal çöpe attıklarını ve atık pil kutularını aradıklarını belirtmişlerdir, atık pil kutularına erişim sağladıklarında kullanacaklarına dair yanıtlar vermişlerdir.

	Değer	df	Çift Yönlü Anlamlılık
Pearson Ki Kare	53,977 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	48,358	20	,000
Geçerli Vaka Sayısı	302		

a. 13 hücre (43,3%) minimum değer olan 5'ten düşüktür. Minimum tahmin değeri ,33.

Pearson Ki Kare değeri 53,977^a olup anlamlılık değeri 0,000'dır. Yüzde 5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 159. Gelir Durumu ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Ki Kare Tablosu

		Değer	Yaklaşık Anlamlılık
İsimsel ve İsimsel	Phi	,423	,000
	Cramer's V	,211	,000
	Contingency Coefficient	,389	,000
Geçerli Vaka Sayısı		302	

a. Hiçlik hipotezi varsayılmadığında.

b. Hiçlik hipotezi varsayıp standart sapma kullanıldığında.

İki değişken arasındaki ilişki katsayısı (Phi) 0,423 olup bunun anlamlılık değeri 0,000 olduğu ve %5 anlamlılık değerinden düşük olduğu için anlamlıdır.

Tablo 4. 160. Gelir Durumu ve Atık Pil Kutularını Kullanma Davranışı Simetrik Ölçme Tablosu

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak çevre bilincini geliştirmek ve içselleştirmek için yapılan birçok çevre çalışması bulunmaktadır. Sıfır Atık Projesinin de kapsamı ve uygulanabilirliği en büyük çevre koruma projelerinden biri olduğu söylenebilir. Sıfır atık projesinin tüm sosyal medya kanalları incelenmiştir ve sadece belli kanallarda etkileşim oranının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye de sosyal medya kullanım oranları ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Sıfır Atık Projesinin sosyal medya kanalları karşılaştırıldığında katılımcı, abone, takipçi sayılarının çok az olduğu görülmektedir. Sadece Instagram ve Twitter platformları aktif ve fazla katılımcıya sahiptir. Sıfır atık projesi bir halkla ilişkiler kampanyasıdır ve halkla ilişkiler sürdürülebilirliği hedefler, fakat projenin bütün sosyal medya kanallarında aynı etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Bu da projenin sürdürülebilir bir proje boyutuna ulaşamadığını destekler niteliktedir. Araştırma yöntemi olarak anket kullanılan araştırma projesi ile birçok soruya cevap aranmıştır ve ne kadar bilinçliyiz mantığı üzerinde ilerlenmiştir. Fakat alınan cevaplarda bazı eleştirel yönler bulunmaktadır. Evlerinde atıklarını ayrıştıran ve uygun çöp kutularını kullanan kişilerin oranına bakıldığında atıklarını ayrıştırmayan kitlelerin daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıştırılması gereken önemli materyallerden biri olan piller çok büyük bir tehdit oluşturuyorken pillerini ayrıştıran bireylerin pil atık kutusu bulamadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bireyler çevre koruma, tasarruf ve atıkları yeniden dönüştürme eğilimindeki sorular kendilerine yöneltilince olumlu ve bilinçli yanıtlar verirken aynı davranışı çevrenizden görüyor musunuz sorularına ise daha olumsuz ve çevrelerindeki kişileri daha bilinçsiz bulduklarına dair yanıtlar verildiği gözlemlenmiştir. Herkes kendini bilinçli kabul edip çevresini bilinçsiz kabul ettiğinde ise asla bitmeyecek ve her gün yenisi eklenebilecek çevre sorunlarının beraberinde gelmesi muhtemeldir ve içselleştirilememiş bir bilincin bulunduğu görülmektedir.

Kurumlar varlıklarını sürdürebilmek için ihtiyaç duyduğu sosyal sorumluluk projelerini desteklemek adına çalışmalar yürütmektedir. Bu kadar çok çevre koruma, atık dönüştürme konulu kurumsal sosyal sorumluluk projelerine rağmen hala kolektif bir bilinç oluşturulamama sebebi ise yine içselleştirilememiş bir bilinçten ve kurumların sosyal sorumluluk projelerini amacına uygun kullanmak için değil de kurum isminin reklamını yapmak için kullanılan bir alan haline dönüşmesinden ileri

gidememektedir. Bilinçli insan davranışının temelleri ailede atılmakta okulda ve çevrede devam etmektedir. Aile bireyleri önündeki ilk rol-modellerdir ve çocukları tarafından taklit edilebilecek nadir modellerdendir. Birey yere çöp atma davranışını da bir atığı çöp kutusuna atma davranışını da aileden öğrenmekte ve uygulamaktadır. Bu sebeple içselleştirilemeyen bilincin bir diğer sebebi de aileler ve bilinçli davranışı pekiştirmeyen eğitim sistemi olabilir. Poşetlerin ücretlendirilmesi ise poşet kullanımını azaltmış olsa da poşet kullanımına yeni bir bakış açısı da getirmiştir. Bir markette alışveriş yapan birinin kasada bir poşete yirmi beş kuruş ödemek yerine, manav reyonundan bir kaç adet poşet alıp onları kullandığı ve poşetlerin tüketimine yararı olmadıkları gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra bilinçli bir şekilde poşet satın alma davranışı da devam etmektedir. Alışveriş yapmayı planlamadan ani gelişen satın almalarda poşet kullanımının daha yaygın olduğu söylenebilir. Poşet ilk ücretli olduğunda ise bu durum yeni bir sektörü daha ortaya çıkarmıştır. Bu hem bez poşet sektörü olabilir hem de poşet üreticilerinin içinde bulunduğu sektör olabilir. Bireyler poşet kullanmamak için bir kereye mahsus bez poşet almaktadır. Bez poşetlerini yeterince yanlarında taşıyamayan bireyler ise poşet satın almaya devam etmektedirler. Bilinç bireylere yüklenebilecek, zamanla güncellenebilecek ya da başka bir elle yönetilebilecek bir şey değildir. Bu sebeple bireyler sonradan deneyimlediği çevre projelerini ya da herhangi bir duyarlılık içeren başka bir projeyi kendi içinde kodlayabildiği anlamlandırabildiği kadarıyla içselleştirebilir. Çevre projelerinin başarıya ulaşmaması ya da yeterince içselleştirilememesinin sebebi de bireyin kendi özünde hayatı anlamlandırma seviyesi ve bilinç düzeyidir.

Öneriler bölümü için; sıfır atık projesi bir halkla ilişkiler kampanyasıdır ve sürdürülebilirlik projenin temelini oluşturmalıdır. Sosyal medya kanallarında eksik kalmış alanlar doldurulmalı etkinlik faaliyetleri artırılmalıdır. Sosyal medya kullanıcıları ile etkileşim halinde olunmalıdır. Her yaşa uygun hedef kitle analizi yapılarak etkinlikler düzenlenebilir. Bu etkinliklere katılım şartı olarak sosyal medya kanallarının takibi gereklilik olarak konulabilir. Yine bir sosyal medya kanalından etiketle başlığı oluşturularak herkesten mahallesinde bulunan atık kutularının ne durumda olduğuna dair fotoğraf paylaşımları istenebilir. Bu şekilde takip sistemi de daha hızlı işleyebilir. Belediyeler ihmal edilen bölgelerin paylaşım etiketlerini kontrol ederek bir hareket merkezi ile daha hızlı müdahalede bulunabilir. Son zamanlarda popüler olan öncesi, sonrası fotoğrafları daha da artırılabilir. Kirletilmiş ya da tahribata

uğramış bölgeler herkesin desteği ile daha hızlı bir şekilde ve el birliği ile daha yaşanılabilir bir hale getirilebilir. Kişiler sosyal medya kanallarında bakanlığı ve sıfır atık projesini etiketleyerek bilinçli davranışlarını paylaşabilirler. Ayrıca bu paylaşımlara ek olarak evlerindeki çöp kutularını ya da pil kutularını paylaşarak da kullanıcılar kampanyaya destek olabilirler. Günümüzde sosyal medya kanalları hem anlık ruh hallerinin paylaşılmasına izin verirken hem de anıları post olarak saklamaya elverişli bir alan olduğu için ve her yaş grubundan insanın artık akıllı telefonlara erişimi olduğu için aktif şekilde kullanılabilecek ve sürdürülebilirliğe katkı sağlayabilecek en temel araçlardır. Bu sebeple sosyal medya kanallarının etkin kullanılması proje kapsamında önemlidir.

Bir başka geliştirilebilir alan ise verilen eğitimler ile ilgili olabilir. Kurumlarda verilen eğitimler oldukça sıkıcı ve zaman geçirmeye yönelik eğitimler olarak sınıflandırılabilir. Bu sebeple bu eğitimleri sadece sunumla anlatmak yerine her ay sonu çalışanların bilinçli çevre çalışmalarını ya da projeye katkılarını anlatabileceği toplantılar düzenlenebilir. Çalışanlar dinleyici değil de anlatıcı olduklarında daha aktif bir katılımcıda olabilirler. Projenin adı sıfır atık projesi ve projeye destek sağlayabilecek birçok yazılı ve basılı materyal bulunmaktadır fakat bu materyallerde birer atığa dönüşüyor olabilir. Eğer sıfır atık adı altında mevcut bir proje söz konusu ise projeye erişim sağlayabilmek için qr kodlar ve ÇŞB sitesi çok daha aktif kullanılabilir. Bu şekilde merak uyandıran bir yapıya da sahip olabilir. Qr kod ile yönlendirmeler yapılabilir atık kutularına erişim sağlanabilir.

Projenin en çok eleştiri alan boyutu poşetlerin ücretlendirilmesi konusu idi. Bu konu hakkında da iyileştirmeler yapılabilir. Sonuç olarak poşet tüketiminde bir azalma olsa da devam eden bir satın alma davranışı yerleşmiş durumda aslında poşet tüketimindeki azalma kadar poşet satın almadaki verilerde önemli boyuttadır ve en önemli ama çok fazla gün yüzüne çıkmamış bir durum olan kişilerin kasada poşet almak yerine manav reyonundan birden fazla poşet alarak o poşetleri kullanma durumudur. Yani küçük poşetlerin kullanımının da takibi yapılabilir.

İnsanlar alışveriş merkezlerine ya da marketlere girdiklerinde her zaman bir bez çanta bulunduramayabilirler. Bu problemde şu şekilde çözülebilir. Günümüz teknolojisinde her şey anlamlı bir şekilde yapılmakta ve insan hayatını kolaylaştırmak için her geçen gün yeni fikirler ortaya atılmaktadır. Eğer poşet tüketimini azaltmaya

gitmek hedef ise yeni tasarımlar yaparak bu duruma destek olunabilir. Giyilebilir teknoloji tam da bu bağlamda kullanılabilir ve geliştirilebilir. Bakanlık markalarında desteği ile kıyafetlerin iç bölümüne çıkartılabilen ve geri yerleştirilebilen küçük bez çantalar yerleştirebilir. Bireyler aslında farkında olmadan bir bez çanta sahibi olabilirler.

İşletmelerin tek kullanımlık ürünleri kullanmalarının önüne geçilemese bile kontrol altına alınabilir ya da takip edilebilir.

Bir diğer konu ise bireylerin atık kutularına ulaşma konusunda problem yaşamaları ya da atıklarını nereye atacaklarını bilememeleridir. Bu konuda ise bakanlık, alanında uzman kişiler ile entegre bir biçimde çalışarak bir uygulama tasarlayabilir. Bu uygulamada kişinin çevresinde bulunan en yakın atık kutularının bir haritası bulunabilir. Bireyleri doğrudan atık kutularının olduğu bölgelere yönlendirme işlemi uygulama üzerinden sağlanabilir. Ayrıca uygulama online olarak kullanılabilir ve bireylerin etkileşim sayısı ölçümlenebilir. Ya da atık kutularına kişisel kodlar ile erişilerek kişilerin kullanım sıklığı takip edilebilir. Aynı zamanda bu ilerleme ve atık kutularının kullanım sıklığı uygulama üzerinden kayıt altına alınacağı için atık kutularını kullanan bireyler için her zaman olmasa bile bazı günlerde uygulama üzerinden küçük ödüllendirmeler yapılabilir. Bu ödüllendirme bir tiyatro bileti, çevre çalışmaları hakkında bir sempozyum, spor etkinlikleri gibi sosyal ve sanatsal faaliyetler ile çeşitlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Bandura, A. (1967). Behavioral Psychotherapy. *Scientific American*, 216(3), 78–88.
<http://www.jstor.org/stable/24931435>
- Diduck, A., N. Bankes, D. Clark, and D. Armitage. (2005). Unpacking social learning in social-ecological systems: case studies of polar bear and narwhal management in northern Canada. In F. Berkes, R. Huebert, H. Fast, M. Manseau, and A. Diduck, editors. *Breaking ice: renewable resource and ocean management in the Canadian North*. Northern Light Series, Arctic Institute of North America and University of Calgary Press, Calgary, Alberta, Canada.
- Fazey, J. A., and F. Marton. (2002). Understanding the space of experiential variation. *Active Learning in Higher Education* 3:234-250.
- Fernandez-Gimenez, M. E., H. L. Ballard, and V. E. Sturtevant. (2008). Adaptive management and social learning in collaborative and community-based monitoring: a study of five community-based forestry organizations in the western USA. *Ecology and Society* 13(2): 4. [online] URL: <http://www.ecologyandsociety.org/vol13/iss2/art4/>.
- Folke, C., T. Hahn, P. Olsson, and J. Norberg. (2005). Adaptive governance of social–ecological systems. *Annual Review of Environment and Resources* 30: 441-73.
- Gökdemir, Z. ve Şatır, Karakaya, Ç. (2018). Kamuların Durumsal Kuramı Bağlamında Stratejik Halkla İlişkilerde Kamu Segmentleri: Türkiye’deki Aktif Uyanmış ve Gizli Kamuların Profili, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, s. 1084-1085.
- Grunig, J. E. (1997). A situational theory of publics: Conceptual history, recent challenges and new research. *Public relations research: An international perspective* 3.
- Holling, C. S. (1978). *Adaptive environmental assessment and management*. John Wiley and Sons, London, UK.
- Ison, R., and D. Watson. (2007). Illuminating the possibilities for social learning in the management of Scotland’s water. *Ecology and Society* 12(1): 21. [online] URL: <http://www.ecologyandsociety.org/vol12/iss1/art21/>.
- İnternet kaynağı: <http://ekolojist.net>
- İnternet kaynağı: “Resmi ÇŞB hesabı” <https://csb.gov.tr/>
- İnternet kaynağı: “Sosyal medya kullanıcı sayısı” <https://digitalage.com.tr/turkiyede-sosyal-medya-kullanici-sayisi-689-milyona-ulasti/> Erişim tarihi: 01.12.2022
- İnternet kaynağı: “Youtube ceosu Wojcicki’nin verileri” <https://digitalage.com.tr/youtube-kullanici-sayisi-verilerini-acikladi/> adresinden Erişim tarihi: 31.05.2022
- İnternet kaynağı: “Resmi sıfır atık hesabı” <https://sifiratik.gov.tr/>
- İnternet kaynağı: “Facebook kullanıcı sayısı” <https://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook> Erişim tarihi:03.12.2022.
- İnternet kaynağı: “Twitter kullanıcı sayısı” <https://tr.wikipedia.org/wiki/Twitter#:~:text=iPhone%20%26%20Kindle%20Fire,Pop%C3%BClarite,340%20milyon%20aktif%20kullan%C4%B1c%C4%B1s%C4%B1%20bulunmaktad%C4%B1r.> Adresinden 1 Aralık 2022 tarihinde erişilmiştir.
- İnternet kaynağı: https://twitter.com/istanbul_ÇŞB Erişim tarihi: 31.05.2022
- İnternet kaynağı: “Sıfır atık resmi Twitter hesabı” <https://twitter.com/sifiratikgov> adresinden Erişim tarihi: 31.05.2022 tarihinde erişilmiştir.

İnternet kaynağı: “BBC web site” <https://www.bbc.com/> Erişim tarihi: 15.04.2022

İnternet kaynağı: “Youtube kullanıcı sayısı” <https://www.cnnturk.com/teknoloji/youtube-kullanici-sayisini-acikladi> Erişim tarihi 31.05.2022

İnternet kaynağı: “ÇŞB resmi Facebook hesabı” <https://www.facebook.com/cevrevesehircilikbakanligi> Erişim tarihi: 05.06.2022

İnternet kaynağı: “Sıfır atık resmi facebook hesabı” <https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/> adresinden 31 Mayıs 2022 tarihinde erişilmiştir.

İnternet kaynağı: “Instagram kullanıcı sayısı” <https://www.haberturk.com/instagram-kullanici-sayisi-2-milyara-ulasti-metanin-yeni-hedefi-3534038-teknoloji#:~:text=Ge%C3%A7ti%C4%9Fimiz%20%C3%A7ar%C5%9Famba%20g%C3%BCn%C3%BC%202022%20%C3%BC%C3%A7%C3%BCnc%C3%BC,aktif%20olarak%20%20milyara%20ula%C5%9Ft%C4%B1&text=INSTAGRAM%20AYLIK%20AKT%C4%B0F%20KULLANICI%20SAYISI%20%20M%C4%B0LYAR!> Erişim tarihi:03.12.2022

İnternet kaynağı: “ÇŞB resmi Instagram hesabı” https://www.instagram.com/cevre_sehircilik_bakanligi/ Erişim tarihi: 31.05.2022

İnternet kaynağı: “Sıfır atık blogger instagram hesabı” <https://www.instagram.com/sifir.atik/> Erişim tarihi: 31.05.2022

İnternet kaynağı: “Sıfır atık resmi instagram hesabı” <https://www.instagram.com/sifiratikgovtr/> Erişim tarihi 31.05.2022adresinden

İnternet kaynağı: “RTÜK resmî web sitesi” <https://www.rtuk.gov.tr/kamu-spotlari/3794> Erişim tarihi 28.07.2022

İnternet kaynağı: “ÇŞB resmi youtube hesabı” <https://www.youtube.com/c/cevresehiriklim> adresinden 31 Mayıs 2022 tarihinde erişilmiştir.

İnternet kaynağı: “5D ile sıfır atık belgeseli” <https://www.youtube.com/watch?v=jGvWt7-OWzM> adresinden 9 Aralık tarihinde erişilmiştir.

İnternet kaynağı: “RTÜK öncelikli yayın mevzuatı” <https://www.rtuk.gov.tr/oncelikliyayinmevzuati/3793#:~:text=%C3%9Clke%20genelinde%20yay%C4%B1n%20yapan%20radyo,bilin%C3%A7lendirilmesi%20amac%C4%B1yla%20yay%C4%B1nlar%20yapmak%20zorundad%C4%B1r.1Ekim2022tarihindeerişilmiştir.>

İnternet kaynağı: “Sıfır atık resmi youtube hesabı” <https://www.youtube.com/channel/UC5eVVJpAnkUsRdtQjtFAAaA> adresinden 31 Mayıs 2022 tarihinde erişilmiştir.

İnternet Kaynağı: “ÇŞB resmi Twitter hesabı” https://twitter.com/csbgovtr?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor Erişim tarihi: 11.12.2022.

İnternet Kaynağı: “Sıfır atık el kitapçığı” https://webdosya.csb.gov.tr/db/sifiratik/menu/kitapcik_20180604103105.pdf Erişim tarihi: 11.12.2022

İnternet kaynağı: “Sıfır atık uygulama rehberi” https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/sifir-atik/ek-4.pdf Erişim tarihi: 11.12.2022

İnternet kaynağı: “Çevre ve şehir dergisi” <https://cis.csb.gov.tr/dergiler/cevre-ve-sehir-dergisi> Erişim tarihi: 11.12.2022

İnternet kaynağı: “Çevre, şehir ve iklim dergisi” <https://cis.csb.gov.tr/dergiler/cevre-sehir-ve-iklim-dergisi> Erişim tarihi: 11.12.2022

İnternet kaynağı: “Çevre ve çocuk dergisi” <https://cis.csb.gov.tr/dergiler/cevre-ve-cocuk-dergisi> Erişim tarihi 11.12.2022

İnternet kaynağı: “Sıfır atık gazetesi” <https://cis.csb.gov.tr/dergiler/sifir-atik-gazetesi> Erişim tarihi: 11.12.2022

İnternet kaynağı: “Ortak evimiz dünya hikâye seti” <https://cis.csb.gov.tr/dergiler/ortak-evimiz-dunya-hikaye-seti> Erişim tarihi 12.11.2022

İnternet kaynağı: “Bültenler” <https://cis.csb.gov.tr/dergiler/bultenler> Erişim tarihi: 12.11.2022

İnternet kaynağı: “İklimin geleceği” <https://www.youtube.com/watch?v=o4zHqJ10ero> Erişim tarihi: 11.12.2022

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=%23Erzincanili%C3%A7> Erişim tarihi: 30.05.2022

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=dizlerin%20halini%20foto%C4%9Fraflay%C4%B1n> Erişim tarihi: 25.05.2022

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=SAYIN%20BAKANIM%20G%C4%B0RESUN%20%C3%87AVU%C5%9ELU> Erişim tarihi: 13.04.2022

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=Simav%20%C3%A7ay%C4%B1nda%20bal%C4%B1k%20ve%20canl%C4%B1%20pop%C3%BClasyonu> Erişim tarihi: 31.03.2022

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/profile/100064405343328/search/?q=halk%20olarak%20tepkimiz%20yok> Erişim tarihi: 28.03.2022

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/a.2108276292821290/3005019429813634/> Erişim tarihi: 04.01.2022

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/watch/?v=431400748521981&ref=sharing> Erişim tarihi: 15.11.2021

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/a.2047342485581338/2947443615571216/> Erişim tarihi: 18.10.2021

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/page/2019896074992646/search/?q=k%C4%B1zmay%C4%B1n%20ama> Erişim tarihi: 03.10.2021

İnternet kaynağı: Facebook yorum
[Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/a.2047342485581338/2868143563501222/> Erişim tarihi: 02.07.2021

İnternet kaynağı: Facebook yorum

[Facebook]<https://www.facebook.com/sifiratikgovtr/photos/3027420920906818> Erişim tarihi: 11.09.2022.

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/murat_kurum/status/1533412157966143490 Erişim tarihi: 05.06.2022

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40Sametandac%20%C3%A7evre&src=typed_query&f=top Erişim tarihi: 05.06.2022

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40bekinnnn%20stadyumda&src=typed_query&f=top Erişim tarihi: 05.06.2022

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%20%40cumhurkuru%20plastik&src=typed_query&f=top Erişim tarihi: 05.06.2022

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40hupcek%20belediyeler&src=typed_query&f=top Erişim tarihi: 11.06.2021

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%401905serdar_%20d%C3%B6n%C3%BC%C5%9F%C3%BCm&src=typed_query&f=top Erişim tarihi: 05.07.2021

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]<https://twitter.com/ahmetocak/status/1514701623536324609> Erişim tarihi: 14.04.2022

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40kaymasbolgu%20pil&src=typed_query&f=top Erişim tarihi: 25.04.2022

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40owlofbeacon%20e%C5%9Fyalar%20sembolik&src=typed_query&f=top Erişim tarihi: 19.07.2021

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40cnkzgr%20sitemize&src=typed_query&f=top Erişim tarihi: 23.07.2021

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]<https://twitter.com/cnkzgr/status/1418620291568308225> Erişim tarihi: 23.07.2021

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40__Z_E_H_R_A__%20dedi%C4%9Fini%20gibi&src=typed_query adresinden Erişim tarihi: 26.08.2022

İnternet kaynağı: Twitter yorum

[Tweet]https://twitter.com/search?q=%40atilayildirim74%20belediyeler&src=typed_query Erişim tarihi: 26.08.2021

Kara, E. ve Kaya, A. (2020). Sanayi İşletmelerinde Çevre Bilinci ve Yeşil Yönetim Üzerine Bir Değerlendirme, Uluslararası Toplum Araştırması Dergisi, s. 3164.

Keen, M., V. A. Brown, and R. Dyball. (2005). Social learning in environmental management: towards a sustainable future. Earthscan, London, UK.

Pahl-Wostl, C., E. Mostert, and D. Tabara. (2008). The growing importance of social learning in water resources management and sustainability science. Ecology and Society 13(1): 24. [online] URL:

- <http://www.ecologyandsociety.org/vol13/iss1/art24/>. Pahl-Wostl, C., J. Sendzimir, P. Jeffrey, J.
- Parson, E. A., and W. C. Clark. (1995). Sustainable development as social learning: theoretical perspectives and practical challenges for the design of a research program. Pages 428-60 in L. H. Gunderson, C. S. Holling, and S. S. Light, editors. Barriers and bridges to the renewal of ecosystems and institutions. Columbia University Press, New York, New York, USA.
- Reed, M. S., Evely, A. C., Cundill, G., Fazey, I., Glass, J., Laing, A., Newig, J., Parrish, B., Prell, C., Raymond, C., & Stringer, L. C. (2010). What is Social Learning? Ecology and Society, 15(4). <http://www.jstor.org/stable/26268235>
- Steinbuch, K. (1989). Die desinformierte Gesellschaft: für eine zweite Aufklärung, Herford: Busse
- TkalacC, Ana (2008). Application of Situational Theory in Croatia, (Editör), Elizabeth L. Toth, The Future Of Excellence In Public Relations And Communication Management: Challenges For The Next Generation, Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate Publishers, s. 527-545.
- Uysal, M. Yıldız, A. ve (2007). McLuhan'ın "Küresel Köyü"nde Eğitim-Yeni Teknolojiler, Küreselleşme ve Eğitim Üzerine Düşünceler, Academia. s. 3-4.
- Walters, C. (1986). Adaptive management of renewable resources. Macmillan, New York, New York, USA.
- Walters, C., and C.S. Holling. (1990). Large scale management experiments and learning by doing. Ecology 71:2060-2068.
- Yoloğlu, N. (2017). Küresel Medya ve İletişim Anlayışında Aktüel Enformasyondan Dezenformasyona Yöneliş, Dergipark. s.10-11.

EKLER

EK-1. Anket Formu

Ne kadar bilinçliyiz?

1. Cinsiyet
2. Yaş
3. En son mezun olduğunuz okul
4. Gelir durumu
5. Çevre Bakanlığının sıfır atık projesinden haberdar mısınız?
6. Çevre Bakanlığının çalışmaları hakkında lütfen size uygun kutuları işaretleyiniz.

Soru					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Televizyonda sıfır atık ile ilgili kamu spotlarına rastladım					
Sıfır atık projesini sosyal medyada takip ediyorum					
Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın çevre bilinci oluşturma çalışmaları yeterlidir.					
Evimde atıklarımı ayrıştırarak renk ve sembollerine göre ayırıp uygun çöpe atarım.					
Çevremdeki insanlar atık yönetimini biliyorlar.					
Kullandığım ürünlerin içeriğini ve çevreye verebileceği zararları konusunda bilgi sahibiyim.					
Posta kutuma mektuptan çok fatura geliyor.					
Bir ürünü farklı amaçlarla tekrar kullanmaya özen gösteririm.					
Okullarda verilen çevre dersleri yeterlidir.					
Bebek bezlerinin çöp yerine ortalığa, kumsala, ormana atılmasına sinirliyorum.					
Çevreyi kirleten kişileri uyarırım.					
Poşetlerin ücretlendirilmesi poşet kullanma davranışında değişiklik					

yaratmadı poşet kullanmaya devam ediyorum.					
Poşetler ücretlendirildikten sonra bez çanta kullanmaya başladım					
Atık Şube Müdürlüğü tarafında çevre bilinci oluşturulmak üzere basılmış materyallerde atığa dönüşmektedir.					

7. Aydınlatma kullandığım tasarruflu/led/ ampul

- a. 40 watt üzeri b. 8-12 watt
c. 6-9 watt d. Dikkat etmedim/bilmiyorum

8. Sembolü biliyorum ve sık sık rastlıyorum.

- a. Evet b. Hayır.

9. Kurumda verilen sıfır atık eğitimi hakkında

- a. Çok şey öğrendim
b. Daha fazla bilgi ve çevre bilinci eklenebilirdi.
c. Sıkıcı ve rutin bir eğitimdi
d. Mecbur olduğum için katıldım ve sunuma çalışıp teste girdim bir şey öğrenmedim.

10. Bitmiş pilleri çöpe atmamam gerektiği biliyorum ancak;
- a. Atık pil kutusu bulamıyorum, normal çöpe atıyorum
 - b. Atık pil kutusu bulmak için çantamda pillerle geziyorum.
 - c. Atık pilleri ayırmakla uğraşmıyorum.
 - d. Atık pil kutularını kullanıyorum.
 - e. Fikrim yok.

EK-2. Atıklar İçin Renk Skalası

EK-3. Atıklar İçin Renk Skalası

EK-4. ÇŞB Facebook Ana sayfa

**T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim
Değişikliği Bakanlığı** ✓

37 B takipçi · 0 takip

EK-5. Facebook da En Fazla Beğeni ve Yorum Alan Paylaşım.

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Künye
Sayfa · Devlet Kurumu

Fotoğraflar Tüm Fotoğrafları Gör

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı canlı yayındaydı.
26 Mayıs, 09:31 ·

Canlı - Bakanımız Sayın Murat Kurum @KanalD'de "Neler Oluyor Hayatta?" Programında Hakan Ural ve Nur Tuğba Namli'nin sorularını yanıtlıyor

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

106 51 Yorum 11 Paylaşım

EK-6. Sıfır Atık Facebook Ana Sayfa.

DENİZ VARSA, HAYAT VAR!
#SıfırAtıkMavi

SIFIR ATIK
@sifiratikgovtr · 5 11 değerlendirme · Toplum ve Kültür Sitesi

Mesaj Gönder

Merhaba! Lütfen nasıl yardımcı olabileceğimizi bize bildir.

Ana Sayfa Hakkında Fotoğraflar Videolar Diğer

Hakkında Tümünü Gör

4.356 kişi bunu beğendi
4.883 kişi takip ediyor

Gönderi Oluştur

Fotoğraf/video Yerini Bildir Arkadaşlarını Etiketle

Sıfır Atık 4g ·

Sayın Emine Erdoğan'ın destek ve öncülüğü ile hazırlanan "Dünya Ortak Evimiz" kitabı Ankara'da gerçekleştirilen lansmanı ile birlikte bugün okuyucuya buluşuyor.

Türkiye'nin yanı sıra farklı ülkelerden 28 çevre gönüllüsünün tecrübelerini bir araya getiren kitap; çevre ve sürdürülebilirlik alanında pek çok farklı konuya dikkat çekiyor.

#SıfırAtık #ZeroWaste #DünyaOrtakEvimiz

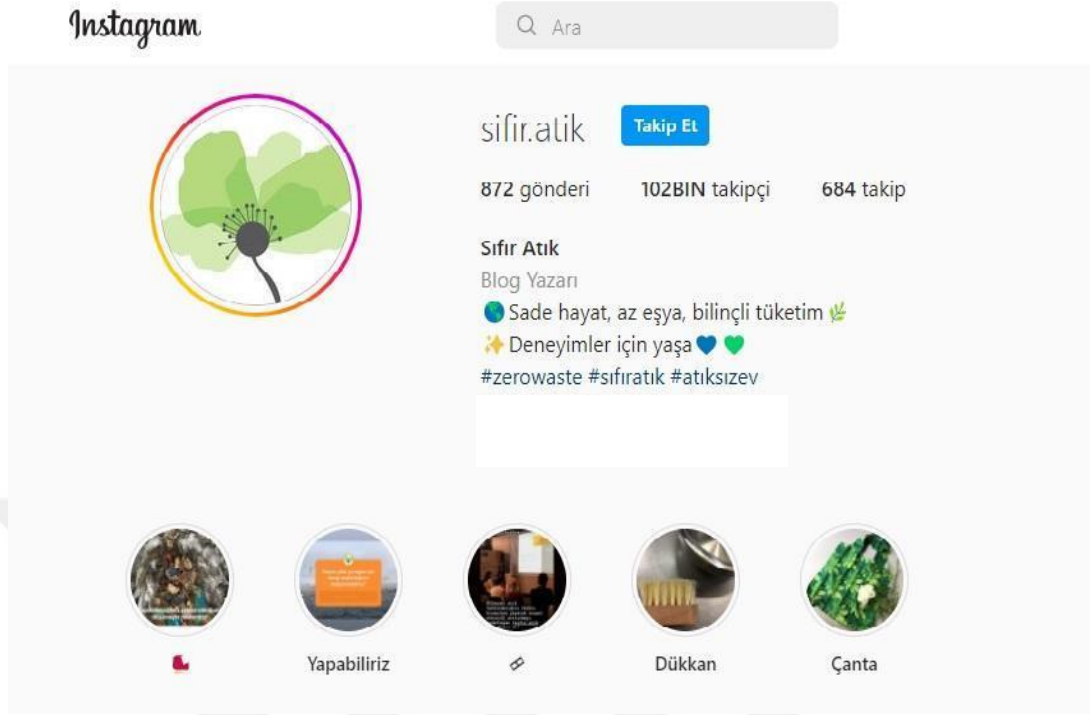
EK-7. ÇŞB Instagram Ana Sayfa.

EK-8. Sıfır Atık Instagram Ana Sayfa.

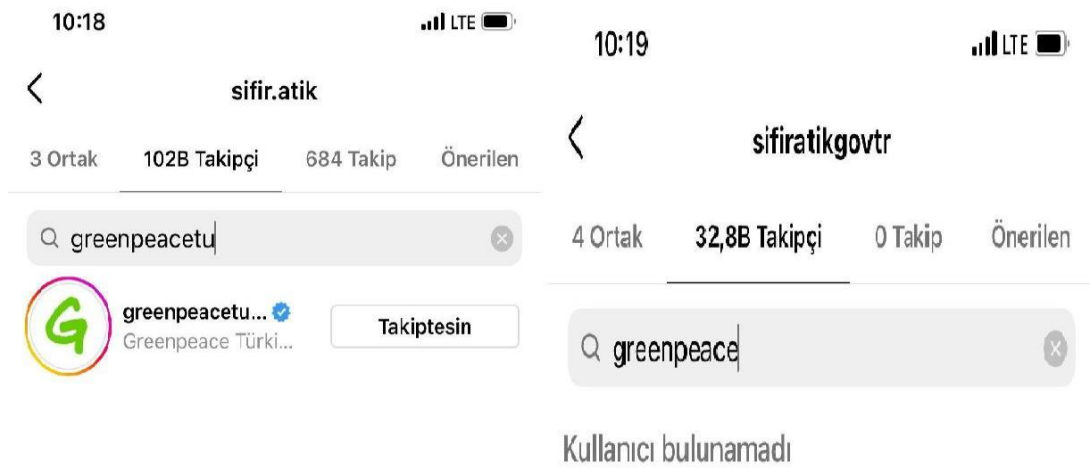

EK-9. Sıfır Atık Instagram Ana Sayfa Blogger.

EK-10. Greenpeace ve sıfır atık projesi

Greenpeace orijinal Instagram hesabının, sıfır atık resmi Instagram hesabını takip etmezken, bir blogger tarafından açılan sıfır atık sayfasını takip ettiği görsel.

EK-11. ÇŞB Twitter Ana Sayfa

← **T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Dğş. Bakanlığı** ✓
7.736 Tweet

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Dğş. Bakanlığı ✓
@csbgovtr

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Resmi Twitter Hesabıdır. Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change

© Ankara ⓘ Aralık 2012 tarihinde katıldı

75 Takip edilen 432,1 B Takipçi

Takip ettiğin kimse takip etmiyor

... **Takip et**

EK-12. Sıfır Atık Twitter Ana Sayfa.

Sıfır Atık Türkiye
1.114 Tweet

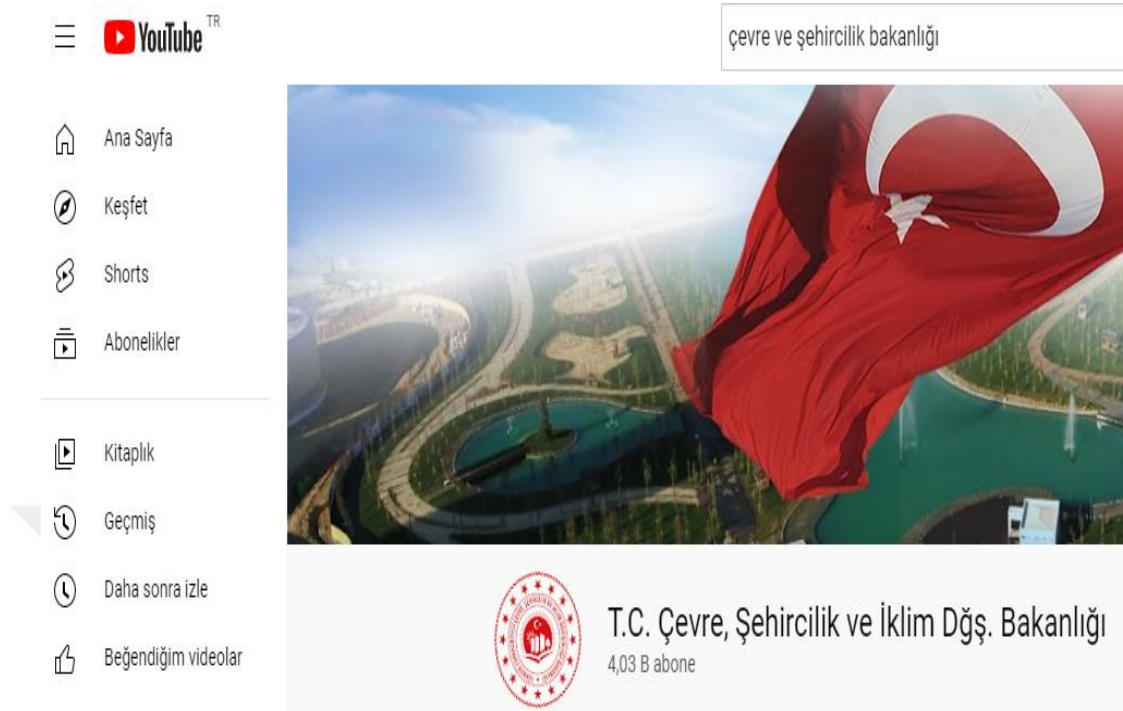
Takip et

Sıfır Atık Türkiye
@sifiratikgov
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.
Ankara, Türkiye Ekim 2018 tarihinde katıldı
7 Takip edilen **8.417** Takipçi
 Lavarla tarafından takip ediliyor

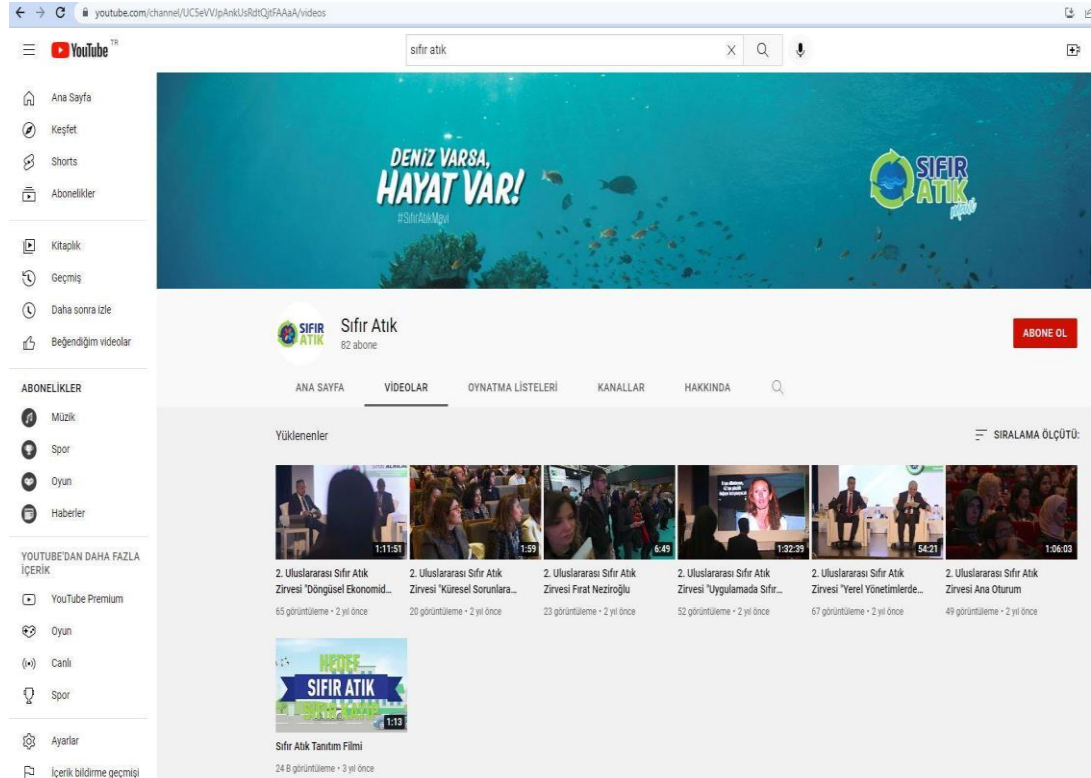
Tweetler Tweetler ve yanıtlar Medya Beğeni

 Sabitlenmiş Tweet
Sıfır Atık Türkiye @sifiratikgov 9 Kas 2018

EK-13. ÇŞB Youtube Ana Sayfa.

EK-14. Sıfır Atık Youtube Ana Sayfa.

EK-15. TRT Radyo “iklimin geleceği”.

	TRT Radyo 1, İklimin Geleceği SÜT-D Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği • 7 görüntüleme • 5 ay önce 24 Şubat 2022
	TRT RADYO 1-İklimin Geleceği SÜT-D Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği • 14 görüntüleme • 11 ay önce 9 Eylül 2021
	TRT Radyo 1-İklimin Geleceği SÜT-D Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği • 20 görüntüleme • 1 yıl önce 29 Temmuz 2021
	TRT Radyo1-İklimin Geleceği SÜT-D Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği • 7 görüntüleme • 1 yıl önce 11 Mart 2021

EK-16. TRT Radyo “iklimin geleceği”.

TRT Radyo 1-İklimin Geleceği

SÜT-D Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği • 10 görüntüleme • 1 yıl önce

13 Mayıs 2021

TRT Radyo1-İklimin Geleceği

SÜT-D Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği • 18 görüntüleme • 1 yıl önce

26 Kasım 2020

TRT Radyo 1-İklimin Geleceği

SÜT-D Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği • 6 görüntüleme • 1 yıl önce

3 Eylül 2020

TRT Radyo 1, Çevre Gündemi

SÜT-D Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği • 30 görüntüleme • 9 ay önce

3 Kasım 2021

EK-17. ÇŞB Çevre Şehir İklim Dergisi.

Çevre ve Şehir Dergisi

Çevre, Şehir ve İklim Dergisi

Çevre ve Çocuk Dergisi

Sıfır Atık Gazetesi

Ortak Evimiz Dünya Hikaye Seti

Bültenler

Çevre, Şehir ve İklim Dergisi

Çevre, Şehir ve İklim Dergisi - Sayı 2

Çevre, Şehir ve İklim Dergisi - Sayı 1

EK-18. ÇŞB Çevre ve Çocuk Dergisi.

Çevre ve Çocuk Dergisi

Sıfır Atık Gazetesi

Ortak Evimiz Dünya Hikaye Seti

Bültenler

Çevre ve Çocuk Dergisi [7. Sayı]

Çevre ve Çocuk Dergisi [6. Sayı]

Çevre ve Çocuk Dergisi [5. Sayı]

Çevre ve Çocuk Dergisi [4. Sayı]

Çevre ve Çocuk Dergisi Temmuz 2019 [3. Sayı]

Çevre ve Çocuk Dergisi Nisan 2019 [2. Sayı]

Çevre ve Çocuk Dergisi Şubat 2019 [1. Sayı]

EK-19. ÇŞB Sıfır Atık Gazetesi

Sıfır Atık Gazetesi Eylül
2021 [5. Sayı]

Sıfır Atık Gazetesi Şubat
2021 [4. Sayı]

Sıfır Atık Gazetesi Şubat
2020 [3. Sayı]

Sıfır Atık Gazetesi Mart
2019 [2. Sayı]

Sıfır Atık Gazetesi Ekim
2018 [1. Sayı]

EK-20. Sıfır Atık Görseller

EK-21. Sıfır Atık Görseller

EK-22. ÇŞB Sıfır Atık El Kitapçığı

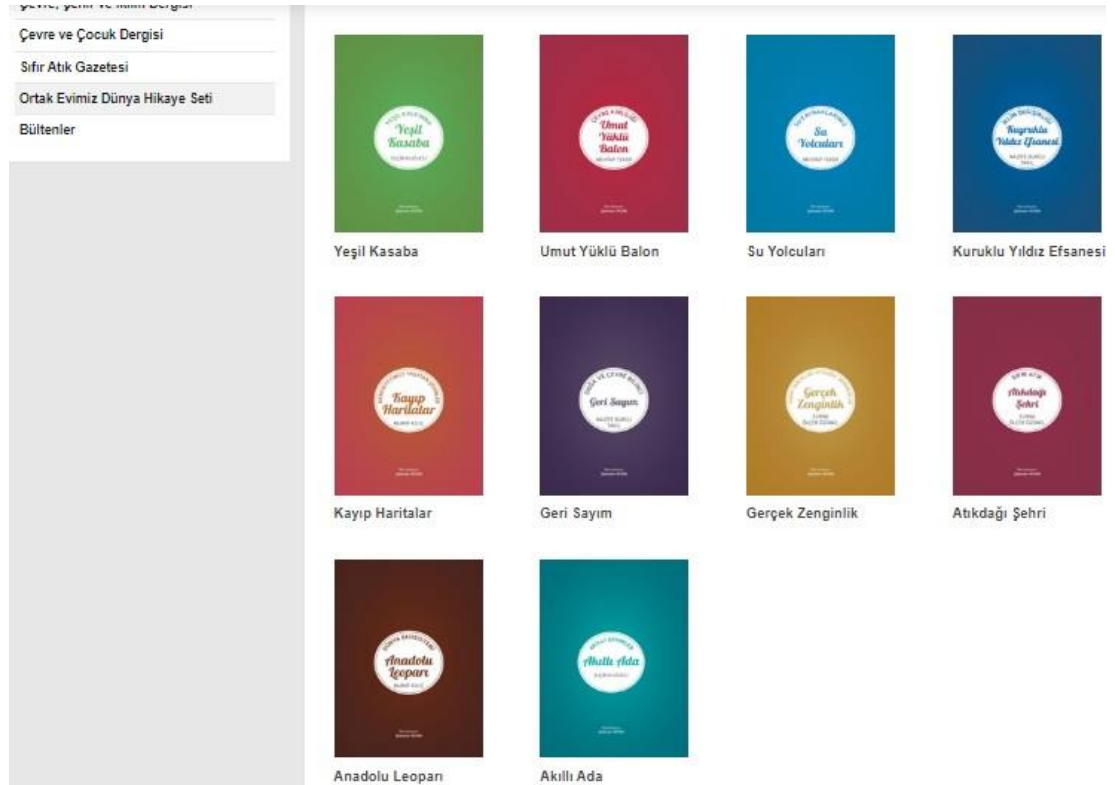
**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**
ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

EK-23.Sıfır Atık Uygulama Rehberi

EK-24. Ortak Evimiz Dünya Hikaye Seti

EK-25. Bültenler

ÇEVRE, GÖRÜLÜŞ VE İKLİM BÜLTENİ

Çevre ve Çocuk Dergisi

Şifir Atık Gazetesi

Ortak Evimiz Dünya Hikaye Seti

Bültenler

KÜNYE

Samsun Yatırımları

Samsun Bülteni

Nevşehir Yatırımları

Nevşehir Bülteni

Karabük Yatırımları

Karabük Bülteni

Giresun Yatırımları

Giresun Bülteni

Trabzon Yatırımları

Trabzon Bülteni

Sivas Yatırımları

Sivas Bülteni

Muğla Yatırımları

Muğla Bülteni

Kocaeli Yatırımları

Kocaeli Bülteni

İzmir Yatırımları

İzmir Bülteni

Elazığ Yatırımları

Elazığ Bülteni

Sınop Yatırımları

Sınop Bülteni

Gaziantep Yatırımları

Gaziantep Bülteni

Çevre ve Şehir Bülteni
2021 [5. Sayı]

Bülten Dergisi Mart -
Nisan 2019 [5. Sayı]

Bülten Dergisi Ekim -
Kasım 2018 [4. Sayı]

Bülten Dergisi Nisan -
Mayıs 2018 [3. Sayı]

Bülten Dergisi Ocak 2018
[2. Sayı]

EK-26. Facebook Yorum

EK-27. Facebook Yorum

EK-28. Facebook Yorum

Sadullah Kulu
Sayınyetkililer!

Yerleşim yerleri dışındaki mesire yerlerinde pek çok insan çöplerini bırakıyor. Ağaçların altında oturamıyoruz. Bunun sebebi de, gerekli takip yapıp yeterli ceza kasılmemesidir. Ayrıca belediye işçileri zaman zaman bu çöpleri alması gerekmektedir. Ben Konya'da ilgili belediyelere yazdım ama cevap gelmedi! Ayrıca şehir içinde de bazıları elindeki veya arabasındaki çöpleri yollara atıyorlar. Avrupa'da bunlar niye olmuyor acaba??? Saygılarımla.

EK-29. Facebook Yorum

Selim Hamzaoğlu · 31:32

Sayın Bakanım Giresun Çavuşlu da bulunan katı atık bertaraf tesisinde geri dönen tek şey çöp suyu oda evlerdeki musluktan akıyor

Beğen Yanıtla 7h

EK-30. Facebook Yorum

Mehmet Ali Karaarslan · 2:54

Çevre bakanı Murat kurum Balıkesir Kepsut Simav çayında balık ve canlı popülasyonu toplu ölümleri oluyor senelerdir bir çok müracat var çözüm yok.

Beğen Yanıtla 9h

EK-31. Facebook Yorum

Emin Oral · 5:58

Çevremizle yeteri kadar ilgilenemiyoruz, halk olarak tepkimiz yok, nbş şurubu fabrikası Asil çelik Azot Gübre Borusan kapatılsın, bir toprak artık ürün vermiyecek, tarım olayını bitirdi, bu fabrikalar yakında ciddi, tehditler oluşturuyor, zehir üreten fabrikaları Türkiye'de kuruluyor, bunu devlet yetkilileri biliyor, halk eğitimsiz sadece ekmek pesinde sonumuz hayır olsun, sizde iyi çalışmalar

Beğen Yanıtla 9h

EK-32. Facebook Yorum

Sıfır Atık
4 Ocak ·

Kâğıdın geri dönüşümü, kullanılan hammadde miktarında önemli oranda tasarruf sağlanması ve ekonomik değerinin yüksek olması nedeniyle büyük önem taşıyor. Kâğıt malzemelerinin kullanım sonrasında ıslanmayacak şekilde diğer atıklardan ayrı biriktirilmesi gerekiyor. Kâğıt atıklarını, konusunda lisanslı tesislere geri dönüşümünün sağlanması amacıyla teslim edebilirsiniz. **#SıfırAtık #ZeroWaste**

 28

1 Yorum 12 Paylaşım

 Beğen

 Yorum Yap

 Paylaş

En alakalı ▼

Dilek Dilek
Yıllardır atıkları çöplerden ayrı biriktiriyorum ve marketlerdeki küçük kutulara atıyorum.Bugün üzülerek gördüm ki market çalışanı o kutuları çöp konteynırına boşalttı. (A101 market)

Yorum yaz...

EK-33. Facebook Yorum

Sıfır Atık
15 Aralık 2021 · 🌐

Genel Bakış **Yorumlar**

Tek kullanımlık maske, eldiven ve dezenfektan şişeleri gibi koronavirüs salgınında en çok kullanılan ürünlerin atıklarını diğer atıklardan ayrı biriktirmeli ve ağzı kapalı bir şekilde saklamalıyız. Çift kat poşetlenen bu atıkları 72 saat beklettikten...
Devamını Gör

En alakalı ▼

Tuncay Karakacan
Belediyeye 83 milyonluk ülkede kaç kişi özel olarak teslim etmiştir?
Beğen Yanıtla 51h

EK-34. Facebook Yorum

konteynerlerine bırakmalısınız. Bu konteynerler belediyeniz tarafından düzenli olarak toplatılmak zorundadır. #SıfırAtık #ZeroWaste

 27 3 yorum 8 Paylaşım

 Beğen Yorum Yap Paylaş

En alakalı ▼

Hüsniye Urçuk
Çok güzel söylüyorsunuz ama çöp kutuları tek onu ne yapacağız 🤔😞
.Hepsini ayrı toplamaya çalışıyorum ama atmaya gelince kutu yok .Cam için ayrı bir sokağa , plastik için ayrı bir sokağa gitmem gerekiyor . En azından benim gördüğüm her yer böyle.Şu an A... **Devamını Gör**
Beğen Yanıtla 1y

 Sıkı Hayran
Didem Tosun
valla ben yapıyorum fakat çöp aracı gelip hepsini topluyor
 2

EK-35. Facebook Yorum

18

1 Yorum 4 Paylaşım

Beğen

Yorum Yap

Paylaş

En alakalı ▼

Yorum yaz...

Tuncay Karakacan

Kızmayın ama bunlar kulağa hoş gelen boş iş.Kısa sürede çöpe atılıyor böyle şeyler.

EK-36. Facebook Yorum

2 Yorum 8 Paylaşım

Beğen Yorum Yap Paylaş

En alakalı ▾

Yorum yaz...

Hüseyin Köseoğlu
Çevre ve şehircilik bakanlığının bu tavsiyelerde bulunurken ekonomi bakanlığıyla koordinasyon içinde olmadığı ne kadar belli. Bu paylaşımları piyasayı bilen ve plastiği yasaklayan ülkelerin uyguladığı yöntemlerden haberdar olan sosyal medya ajanlarının hazırlaması lazım. Laf olsun, dostlar alışverişte görsün diye paylaşım yapmayın. Paket servisini müşteriye yanında kaşık, çatal, bıçak olmadan hiç bir esnaf yollayamaz. Plastiği yasaklayan ülkeler alternatif malzemelerden hazırlanmış olan tek kullanımlık ürünleri müşterilerine sunuyor. Tek kullanımlık ahşap ürünlerin kullanımı her geçen gün artıyor. Bakanlık tek kullanımlık ürünlerin kullanılmamasının uygulanamayacağını bile bile tavsiye etmektense, gerçekçi davranıp, doğada kendiliğinden çözünebilen alternatif malzemelerden üretilmiş ürünlerin kullanımını tavsiye etmeli. Plastiğe alternatif, tek kullanımlık ahşap kaşık, çatal, bıçak, şeker kamışından üretilmiş tabaklar gibi pek çok örnek bulunmakta.

Beğen Yanıtla 48h

EK-37. Facebook Yorum

24 2 Yorum 7 Paylaşım

Tuncay Karakacan
Yalnız görselinizde kağıt bardak var.Kağıt bardaklar naylon karışımı olduğu için ayrıştırılamıyor ve dönüştürülebilir (TRT sıfır atık belgeselin yalancısıym)

Beğen Yanıtla 17h

Yorum yaz...

EK-38. Twitter Yorum

T.C. Çevre, Şehircili...
7.737 Tweet

Tweetler ve yanıtlar Medya Beğeni

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Dış. Bakanlığı
Retweetledi

Murat KURUM a ...

◆ 3 yılda poşet kullanımını yüzde 65 azalttık

◆ 347 milyon ağacı kurtardık

◆ 3,8 milyar lira tasarruf ettik

Çevre haftasında da geri dönüştürülmüş kumaştan yapılan 10 milyon Sıfır Atık Çantasını vatandaşlarımıza ulaştırıyoruz

[#DünyaÇevreGünü](#)

ÇEVRE HAFTASI
BOYUNCA 10 MİLYON
VATANDAŞA SIFIR
ATIK ÇANTASI

SIFIR ATIK
Sıfır Kayıp

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'ın öncülüğünde yürütülen Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından başlatılan "sıfır atık" ve "sıfır atık mavi" projeleri ile atıkların denizlere ulaşarak kirliliğe neden olmasının önüne geçiliyor.

16,5 MİLYON TON
KAĞIT-KARTON

0,4 MİLYON TON
METAL

4,1 MİLYON TON
PLASTİK

1,5 MİLYON TON
ORGANİK VE GERİ DÖNÜŞTÜRÜLEBİLİR ATIKLAR

1,7 MİLYON TON
CAM

TOPLAM 24,2 MİLYON TON GERİ KAZANILABİLİR ATIK EKONOMİYE KAZANDIRILDI.

30 MİLYAR TL EKONOMİK KAZANÇ SAĞLANDI.

3,9 MİLYON TON SERA GAZI SALINIMI ÖNLENDİ.

347 MİLYON AĞAÇ KURTARILDI.

Sosyal sorumluluk projesinde sıfır atık cantalarıyla

120

EK-39. Twitter Yorum

Chef S @Sametandac · 15 sa

...

adlı kişiye yanıt olarak

İngiltere'den 480 milyon ton çöp neden
ithal edildi bu nasıl çevre bilinci Malezya
mıyız biz?

1

EK-40. Twitter Yorum

Bulent

5 Haz

...

adlı kişiye yanıt olarak

Adanayı çöp deposuna çevirdiğiniz yetmedi **stadyumda** taşıma gençlik
şöleni düzenlediniz orayı bile kirlettiniz bu mu sizin cevreciliginiz....

EK-41. Twitter Yorum

Cumhur Kuru @CumhurKuru · 1 g
adlı kişiye yanıt olarak
Plastik geri dönüştürülemez !
Kendinizide,vatandaşıda kandırmayın.

EK-42. Twitter Yorum

ietche @HupCek · 11.06.2021
adlı kişiye yanıt olarak
Galiba belediyeler bu işlerle pek
ilgilenmiyorlar. Atık kumbaralar dolu,
öylece duruyor.

EK-43. Twitter Yorum

1905GS
adlı kişiye yanıt olarak
Avrupa yasaklıyor siz hala atık
ayrıştırmasından bahsediyorsunuz...Her
şeyde ne kadar geridesiniz...Oturduğum
mahallede geri dönüşüm konteyneri yok !

EK-44. Twitter Yorum

ahmetocak

14.04.2022

adlı kişiye yanıt olarak

Belediyelerin geri dönüşüm kutularının üstleri açık maalesef, ıslanıyor!

EK-45. Twitter Yorum

Kaymas Bolgu

25.04.2022

adlı kişiye yanıt olarak

İyi de ben çok az yerde atık pil toplama kutusu gördüm. Bu bilinç ve ciddiyetin belediye yönetimlerinde olmaması, halkın bilinçlenmesini faydasız kılıyor.

EK-46. Twitter Yorum

A. Glaucus

19.07.2021

adlı kişiye yanıt olarak

ABD'de "garage sale" adı altında evdeki kullanılmayan eşyalar sembolik fiyatlarla bahçede satışa çıkarılır. semt halkı da buradan alışveriş yapar.

hem satışı yapan bir miktar para kazanarak fazlalıklardan kurtulur, hem de alıcılar çok ucuza ihtiyaç giderirler.

ABD'nin bu geleği

1

EK-47. Twitter Yorum

Mka 1923 23.07.2021 ...

adlı kişiye yanıt olarak

Sevgili yıllardır Yeni Sanayi sitemize cam,kağıt,plastik vb. atık kutuları istiyoruz bu platformda da iletmış olalım.Hem paramız israf olmasın hem doğamız kirlenmesin.

1

Merhaba. Duyarlılığınız için teşekkür ederiz. Konuyu ilgili müdürlüğümüze ileteceğiz 😊

EK-48. Twitter Yorum

Müşkülpesent 26.08.2021 ...

adlı kişiye yanıt olarak

Dediğiniz gibi yapıyorum ama açıkçası geri dönüştürülüyorlar mı? Bundan pek emin değilim. 🙋

Atila YILDIRIM 16.08.2021 ...

adlı kişiye yanıt olarak

Belediyeler bu konuda isteksiz ve ne yapacaklarını da tam olarak bilmiyorlar.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Ad: Hatice

Soyadı: AVCI

İş Deneyimi

HAVAŞ / Yolcu Hizmetleri Memuru /2019 – halen çalışıyor

Eğitim Bilgileri

Üniversite hayatıma 2011 yılında Kocaeli Üniversitesi Kandıra Meslek Yüksekokulunda Halkla ilişkiler ve tanıtım bölümünde başladım. Daha sonra 2012 yılında Sakarya Meslek Yüksekokulu Halkla ilişkiler ve tanıtım bölümüne yatay geçiş yaptım ve iki senelik okulumdan Sakarya da mezun oldum. Daha sonra dikey geçiş sınavını kazanarak Akdeniz Üniversitesinde Halkla ilişkiler ve tanıtım bölümünde eğitimime devam ettim ve 2015 yılında mezun oldum. Şu an son eğitim yerim Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Halkla ilişkiler bölümü Yüksek lisans programıdır.

